



Pelloilta pöytään 2009

Från åkern till bordet 2009 ■ From farm to fork 2009



Tilastoja elintarvikeketjusta ja valvonnasta

Statistik över livsmedelskedjan och tillsynen

Statistics on food chain and control

Pelloilta pöytään 2009

Från åkern till bordet 2009

From farm to fork 2009



Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus
Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
Information Centre of the Ministry of Agriculture and Forestry

Helsinki 2009

Julkaisua koskevat tiedustelut
Aktuaari Sirpa Karppinen
Puh. 020 77 2005
Julkaisutilaukset
s-posti: tilastojulkaisut@mmmtike.fi
Puh. 020 77 21 219

ISSN 1796-6930
Kartat: Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanro 971/MML/09
Painettu: Edita Oy, Helsinki 2009
Ulkoasu: Viestintätoimisto Tulus Oy
Taitto: Tike

■ Alkusanat

Pelloilta pöytään –julkaisu kokoaa vuosittain yhteen Suomen elintarvikeketjuun ja elintarviketurvallisuuteen liittyviä tilastoja. Julkaisu sisältää tietoja mm. maatilatuotannosta, kotieläinten hyvinvoinnista, luomutuotannosta, elintarvike- ja rehuteollisuudesta, elintarvikkeiden kulutuksesta, ruokamyrkytyksistä sekä elintarvikevalvonnasta.

Pelloilta pöytään –julkaisu pyrkii kuvaamaan koko elintarviketurvallisuusketjun alkutuotannosta kuluttajaan. Elintarvikeketjun toiminta perustuu pääosin kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Ketjun toiminta sekä siihen liittyvät riskit ja riskien hallinta luovat perustan valvonnan suunnittelulle ja toimeenpanolle. Erittäin tärkeä osa elintarvikeketjua ovat kuluttajat ja heidän luottamus elintarvikeketjua kohtaan, sillä kuluttaja haluavat syödä turvallista ruokaa.

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisu ilmestyy nyt neljännen kerran. Julkaisun taustalla on EU:n tilastoviranomaisen, Eurostatin, elintarvikkeiden turvallisuutta kuvaavien tilastojen kehittäminen. Suomessa Tike kehittää ja koordinoi tilastoviranomaisena maatalouteen ja elintarviketurvallisuuteen liittyvien tietojen tilastointia yhteistyössä Eviran ja muiden viranomaistahojen kanssa. Julkaisun aiheista saa tarkempaa tietoa julkaisussa mainituista tietolähteistä.

Julkaisun laadinnasta ovat vastanneet aktuaari Sirpa Karppinen ja tutkija Pirjo Ainola sekä julkaisun taitosta tilastosihteeri Iina Rauhansalo.

Helsingissä, joulukuussa 2009

Johanna Laiho-Kauranne

Johtaja



■ Förord

I publikationen Från åkern till bordet samlas årligen statistik om livsmedelskedjan och livsmedelssäkerheten i Finland. Publikationen innehåller uppgifter om bl.a. jordbruksproduktion, husdjurens välmående, ekoproduktion, livsmedels- och foderindustrin, konsumtionen av livsmedel, matförgiftningsfall samt livsmedelstillsynen.

I publikationen Från åkern till bordet går man in för att beskriva hela livsmedelssäkerhetskedjan från primärproduktion till producent. Livsmedelskedjans verksamhet baserar sig främst på produktion och förädling av inhemska råvaror. Kedjans verksamhet och de risker och den riskkontroll som är förbunden med den ligger som grund för planeringen och genomförandet av tillsynen. Konsumenterna och deras förtroende för livsmedelskedjan är en mycket viktig del av kedjan, konsumenterna vill ju äta säker mat.

Statistikpublikationen Från åkern till bordet utges nu för fjärde gången. Publikationen grundar sig på det ökade behovet av statistik över livsmedelssäkerheten som förutsätts av EU:s statistikmyndighet, Eurostat. I egenskap av statistikmyndighet i Finland utvecklar och koordinerar Tike statistikföringen över data som har att göra med livsmedelssäkerheten i samarbete med Evira (Livsmedelssäkerhetsverket) och andra myndigheter. Närmare information om publikationens teman ingår i de källor som anges i publikationen.

Aktuarie Sirpa Karppinen och forskare Pirjo Ainola har ansvarat för utarbetandet av publikationen, layouten har gjorts av statistiksekreterare Iina Rauhansalo.

Helsingfors, december 2009

Johanna Laiho-Kauranne
Direktör



■ Foreword

From Farm to Fork is an annual collation of statistics on Finland's food chain and food safety. This publication includes information on farm production, the wellbeing of livestock, organic production, the foodstuff and feed industries, the consumption and monitoring of foodstuffs, and cases of food poisoning.

From Farm to Fork illustrates the entire food safety chain from primary production to the consumer. Finland's food chain is primarily based on the production and processing of domestic raw materials. The activities involved in the food chain, and their associated risks and risk management, form the basis for the planning and implementation of control and monitoring. Consumers and consumer confidence also play a major role in the food chain – consumers want to eat safe food.

From Farm to Fork is now being published for the fourth time. The publication is informed by Eurostat's (the EU Commission's Statistical Office) drive to develop food safety statistics. As a statistics authority, Tike develops and coordinates the compilation of statistics on Finnish agriculture and food safety in cooperation with Evira (The Finnish Food Safety Authority) and other authorities. More detailed information can be obtained from the sources mentioned in the text.

From Farm to Fork has been compiled by actuary Sirpa Karppinen and researcher Pirjo Ainola. Statistical secretary Iina Rauhansalo was responsible for the layout.

Helsinki, December 2009

Johanna Laiho-Kauranne
Director



Sisällys

Alkusanat	3
Symbolit ja lyhenteet	12
Elintarvikeeturvallisuus ja tilastointi	13
1. Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta	17
Kartta 1.1. Maatilojen lukumäärä vuonna 1998	19
1.2. Maatilojen lukumäärä vuonna 2008	19
1.3. Sikojen teurastusmäärät vuonna 2008	20
1.4. Suomessa vakinaisesti asuva väestö vuonna 2008	22
Kuvio 1.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2008	18
1.2. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2008	19
1.3. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2008	20
1.4. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maataloilla vuosina 1983 - 2008	21
1.5. Elintarvikeeturvallisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2007	22
1.6. Asuntokuntien lukumäärä henkilömäärän mukaan vuosina 1985 - 2008	23
1.7. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1988, 1998 ja 2008	23
Taulu 1.1. Maatilojen lukumäärä tuotantosunnittain vuosina 2003 - 2008	24
1.2. Tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot vuosina 2002 - 2008	24
1.3. Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihantuotanto vuosina 2003 - 2008	25
1.4. Maidon- ja kananmunien tuotanto vuosina 2002 - 2008	25
1.5. Elintarvikeeturvallisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2002 - 2007	26
1.6. Viljan elintarvikejauhaus vuosina 2002 - 2008	27
1.7. Rehuteurallisuuden viljan käyttö vuosina 2002 - 2008	27
1.8. Suurkeittiöiden lukumäärä ja annosmäärät toimialoittain vuosina 2004-2007	27
1.9. Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa sekä ravitsemistoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2002 - 2007	28
1.10. Kuluttajien lukumäärä ikäryhmittäin ja alueittain vuonna 2008 sekä koko maassa vuosina 2000 - 2008	29
1.11. Asuntokuntien lukumäärä asutokunnan koon mukaan alueittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 1995 - 2008	30
1.12. Eräiden elintarvikkeiden kotimainen käyttö ja ulkomaankauppa vuonna 2007	31
2. Luomutuotanto	33
Kartta 2.1. Luomutilojen lukumäärä vuonna 2008	35
Kuvio 2.1. Luomualat vuosina 2000 - 2008	34
2.2. Luomusato vuosina 2006 - 2008	36
2.3. Luomusadon 2008 maatilakäyttö luomuna tai tavanomaisena	37
2.4. Luomusadon 2008 käyttö maatilalla tai myynti maatilalta	37
Taulu 2.1. Luomutilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuonna 2008 ja kaikki luomutilat vuosina 2000 - 2008	38
2.2. Luomutilojen peltoalat työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 2001 - 2008	39
2.3. Luomutilojen lukumäärä tuotantosunnittain vuosina 2006 - 2008	40
2.4. Maatalousmaan käyttö vuosina 2006 - 2008	41
2.5. Kotieläinten lukumäärä viljelytavan mukaan vuonna 2008	42
2.6. Luomusato vuonna 2008	43
2.7. Luomusadon käyttö	44
2.8. Luomusadon 2008 käyttö luomuna	45
2.9. Luomumaidon ja -kananmunien tuotanto vuosina 2000 - 2008	45
2.10. Tärkeimpien luomuvihannesten, luomumarjojen ja luomuomenan viljely avomaalla vuonna 2008	46
2.11. Luomutoimijoiden määrä vuosina 2003 - 2008	47
2.12. Luonnonmukaisessa tuotannossa havaittujen puutteiden lukumäärä vuosina 2006 - 2008	48
2.13. Tuotanto-ohjeiden rikkomuksista annetut seuraamukset luomutiloille vuosina 2006 - 2008	48

3. Kotieläinten terveys ja hyvinvointi.....	49
Kartta 3.1. Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2008	51
Kuvio 3.1. Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2008	50
3.2. Kotieläinten lukumäärä vuosina 1995 - 2008.....	51
3.3. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2008	52
3.4. Siipikarjaparvien (broilerit ja kalkkunat) salmonellatutkimukset	53
Taulu 3.1. Kotieläinten määrä eläinlajeittain vuonna 2008 ja määrä tilaa kohden vuosina 2001 - 2008	54
3.2. Kotieläinten lukumäärä alueittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 2001 - 2008.....	55
3.3. Rehuseosten valmistusmäärät vuosina 2003 - 2008	56
3.4. Elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen valvontakohteet ja niihin tehdyt tarkastukset vuosina 2007 ja 2008	56
3.5. Rehuvalvonnan valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2003 - 2008	57
3.6. Salmonellatutkimukset siipikarjan munantuotantoparvista 2002 - 2008	58
3.7. Salmonellatutkimukset siipikarjan lihantuotantoparvista 2002 - 2008.....	58
3.8. EU-eläinsuojelutarkastukset tiloilla vuosina 2000 - 2008.....	59
3.9. Kuljetusten EU-eläinsuojelutarkastukset vuosina 2000 - 2008	60
3.10. Eläinsuojelurikoksista ja -rikkomuksista annettujen tuomioiden määrä alioikeuksissa vuosina 2002 - 2007	60
4. Elintarviketurvallisuus	61
Kartta 4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä vuonna 2008	62
Kuvio 4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2008.....	63
4.2. Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 - 2008	64
4.3. Ruokamyrkytys epidemioissa sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2008	65
Taulu 4.1. Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohdetyypeittäin vuonna 2008	66
4.2. Kunnallisen elintarvikevalvonnan toimenpiteiden syyt vuonna 2008	67
4.3. Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2008	68
4.4. Eräiden elintarvikkeiden laboratoriotutkimukset kunnallisessa elintarvikevalvonnessa vuonna 2008	69
4.5. Hedelmien, vihannesten ja viljojen kasvinsuojeluainejäämien valvonnessa analysoitujen näytteiden lukumäärä ja tulokset vuonna 2008	70
4.6. Elintarvike- ja vesivälitteiset ruokamyrkytys epidemiat ja niissä sairastuneet vuosina 2001 - 2008	71
4.7. Elintarvikevälitteiset ruokamyrkytys epidemiat aiheuttaneen elintarvikkeen mukaan vuosina 2001 - 2008	71
4.8. Elintarvikevälitteiset ruokamyrkytys epidemiat käsittelyvirheen mukaan vuosina 2001 - 2008	72
Laatuseloste	74
Käsitteitä ja määritelmiä	76
Karttaluettelo	78
Kuvioluettelo	79
Julkaisussa käytetyt lähteet	81



Innehåll

Förord	4
Innehåll	8
Livsmedelssäkerhet och statistik	14
1. Livsmedelskedjans struktur och verksamhet.....	17
Karta 1.1. Antal gårdar 1998	19
1.2. Antal gårdar 2008	19
1.3. Antal slaktade svin år 2008.....	20
1.4. Fast bosatt befolkning i Finland 2008	22
Figur 1.1. Antal gårdar och medelantal nötkreatur på gårdarna åren 1995 - 2008.....	18
1.2. De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2008	19
1.3. Totalproduktionen av kött enligt djurslag åren 1995 - 2008	20
1.4. Mjökproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 1983 -2008.....	21
1.5. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2007	22
1.6. Antal bostadshushåll enligt antal personer åren 1985 - 2008.....	23
1.7. Konsumtion av livsmedel åren 1988, 1998 och 2008.....	23
Tabell 1.1. Antal gårdar enligt produktionsinriktning åren 2003 - 2008	24
1.2. De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2002 - 2008	24
1.3. Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2003 - 2008.....	25
1.4. Mjök- och äggproduktion åren 2002 - 2008	25
1.5. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2002 - 2007	26
1.6. Livsmedelsmalning av spannmål åren 2002 - 2008.....	27
1.7. Foderindustrins användning av spannmål åren 2002 - 2008.....	27
1.8. Antal storkök och producerade matportioner enligt bransch åren 2004-2007 Inrikes.....	27
1.9. Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel och restaurangverksamhet enligt bransch åren 2002 - 2007.....	28
1.10. Antal konsumenter enligt ålder områdesvis år 2008 och i hela landet åren 2000 - 2008	29
1.11. Antal bostadshushåll enligt storlek och områdesvis år 2008 och i hela landet åren 1995 - 2008.....	30
1.12. Inrikes användning och utrikeshandel för några livsmedel år 2007.....	31
2. Ekologisk jordbruksproduktion.....	33
Karta 2.1. Antal ekogårdar år 2008	35
Figur 2.1. Ekologiska arealer åren 2000 - 2008.....	34
2.2. Ekoskörd åren 2006 - 2008	36
2.3. Användningen av ekoskörd 2008 som eko-vara eller konventionell vara	37
2.4. Användningen av ekoskörd 2008 på gården och försäljningen från gården.....	37
Tabell 2.1. Antal ekogårdar enligt åkerstorleksgrupper år 2008 och alla ekogårdar åren 2000 - 2008.....	38
2.2. Ekogårdarnas areal per gård enligt arbetskrafts- och näringscentral 2008, och i hela landet åren 2001 - 2008.....	39
2.3. Antal ekogårdar enligt produktionsinriktning åren 2006 - 2008.....	40
2.4. Jordbruksmarkens användning åren 2006 - 2008	41
2.5. Antal husdjur enligt odlingsmetod år 2008.....	42
2.6. Ekoskörd år 2008.....	43
2.7. Användningen av ekoskörd.....	44
2.8. Användningen av ekoskörd 2008 som eko-vara	45
2.9. Produktion av ekomjök och -ägg åren 2000 - 2008	45
2.10. Ekologisk frilandsodling av de viktigaste grönsakerna, bären och äpplena år 2008.....	46
2.11. Antal ekoaktörer åren 2003 - 2008.....	47
2.12. Antal otillräckligheten märkt i ekoproduktion åren 2006 - 2008	48
2.13. Antal påföljder som påförts ekogårdar till följd av brott mot produktionsbestämmelser åren 2006 - 2008.....	48

3. Husdjurens hälsa och välbefinnande	49
Karta 3.1. Antal nötkreatur år 2008	51
Figur 3.1. Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2008	50
3.2. Antal husdjur åren 1995 - 2008	51
3.3. Antal fjäderfä åren 1995 - 2008	52
3.4. Salmonellaundersökningar av fjäderfäfloccar (broilrar och kalkoner)	53
Tabell 3.1. Antal husdjur totalt enligt djurart år 2008 och antal per gård åren 2001 - 2008	54
3.2. Antal husdjur områdesvis år 2008 och i hela landet åren 2001 - 2008	55
3.3. Tillverkning av foderblandningar åren 2003 - 2008	56
3.4. Foderkontrollobjekt ifråga om foder för animalieproduktionsdjur och inspektionsbesök åren 2007 och 2008	56
3.5. Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2003 - 2008	57
3.6. Salmonellaundersökningar hos äggproduktionsfloccar av fjäderfä åren 2002 - 2008	58
3.7. Salmonellaundersökningar i köttproduktionsfloccar av fjäderfä åren 2002 - 2008	58
3.8. EU-djurskyddsinspektioner på gårdar åren 2000 - 2008	59
3.9. EU-djurskyddsinspektioner av transporter åren 2000 - 2008	60
3.10. Antal domar för djurskyddsbrott och -förseelse i underdomstolar åren 2002 - 2007	60
4. Livsmedelssäkerhet	61
Karta 4.1. Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2008	62
Figur 4.1. Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2008	63
4.2. Försäljning av växtskyddsmedel åren 2000 - 2008	64
4.3. Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 - 2008	65
Tabell 4.1. Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori år 2008	66
4.2. Orsaker till åtgärder av den kommunala livsmedelstillsynen år 2008	67
4.3. Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen enligt produktgrupp år 2008	68
4.4. Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen för vissa livsmedel år 2008	69
4.5. Antal analyserade prov och resultat av tillsynen i fråga om växtskyddsmedelsrester i frukt, grönsaker och spannmål år 2008	70
4.6. Livsmedels- och vattenburna matförgiftningsepidemier och antal personer som insjuknat i dem åren 2001 - 2008	71
4.7. Livsmedelsburna matförgiftningsepidemier enligt förorsakande livsmedel åren 2001 - 2008	71
4.8. Livsmedelsburna matförgiftningsepidemier enligt hanteringsfel åren 2001 - 2008	72
Kvalitetsbeskrivning (på finska)	74
Begrepp och definitioner (på finska)	76
Förteckning över kartor	78
Förteckning över figurer	79
Källor (på finska)	81



Contents

Foreword	5
Contents	10
Symbols and abbreviations	12
Food Safety and Statistic.....	15
1. Structure and activity of the food chain	17
Map 1.1. Number of farm, 1998	19
1.2. Number of farm, 2008	19
1.3. Number of slaughtered pigs, 2008.....	20
1.4. The permanent resident population of Finland, 2008	22
Figure 1.1. Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2008	18
1.2. Total yields of the most important crops, 1993 - 2008	19
1.3. Total meat production by species, 1995 - 2008	20
1.4. Production, sale and use of milk on farms, 1983 - 2008.....	21
1.5. Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2007.....	22
1.6. Number of household-dwelling units by number of persons, 1985 - 2008.....	23
1.7. Consumption of foodstuff 1988, 1998 and 2008	23
Table 1.1. Number of farms by production sector, 2003 - 2008.....	24
1.2. Total yields of the most important crops, 2002 - 2008	24
1.3. Number of slaughtered animals and meat production, 2003 - 2008	25
1.4. Milk and egg production, 2002 - 2008	25
1.5. Number of establishments in food industry by branch, 2002 - 2007.....	26
1.6. Grain milled for food, 2002 - 2008	27
1.7. Grain used by feed industry, 2002 - 2008	27
1.8. Number of industrial kitchens and servings by branch, 2004-2007	27
1.9. Number of establishments in retail sale of food and restaurants by branch, 2002 - 2007	28
1.11. Number of consumers by age and region, 2008, and in the whole country 2000 - 2008	29
1.11. Number of household-dwelling units by the size of the unit and region, 2008 and in the whole country 1995 - 2008	30
1.12. Domestic utilization and foreign trade for certain foodstuff, 2007	31
2. Organic farming.....	33
Map 2.1. Number of organic farms, 2008	35
Figure 2.1. Organic area, 2000 - 2008	34
2.2. Organic production, 2006 - 2008	36
2.3. Use of organic production 2008 as organic or conventional.....	37
2.4. Use of organic production 2008 on farm and sale from farm.....	37
Table 2.1. Number of organic farms by field area group, 2008, and all organic farms 2000 - 2008.....	38
2.2. Arable land area of organic farms by Employment and Economic Development Centre 2008, and in the whole country 2001 - 2008.....	39
2.3. Number of organic farms by production sector, 2006 - 2008.....	40
2.4. Use of agricultural area, 2006 - 2008.....	41
2.5. Number of livestock by farming method, 2008.....	42
2.6. Organic production, 2008	43
2.7. Use of organic production.....	44
2.8. Use of organic production 2008 as organic	45
2.9. Production of organic milk and eggs, 2000 - 2008.....	45
2.10. Major organic vegetables, berries and apples grown in the open, 2008.....	46
2.11. Number of organic operators, 2003 - 2008	47
2.12. Number of deficiencies detected in organic production, 2006 - 2008.....	48
2.13. Number of penalties to organic farms due to violations of production directions, 2006 - 2008	48

3. Animal health and welfare	49
Map 3.1. Number of cattle, 2008	51
Figure 3.1. Number of animal farms, 1995 - 2008	50
3.2. Number of livestock, 1995 - 2008	51
3.3. Number of poultry, 1995 - 2008	52
3.4. Salmonella analyses of poultry flocks (broilers and turkeys)	53
Table 3.1. Number of livestock by species, 2008 and number of livestock per farm, 2001 - 2008	54
3.2. Number of livestock by region, 2008 and in the whole country 2001 - 2008	55
3.3. Manufacture of compound feedingstuffs, 2003 - 2008	56
3.4. Feed control objects of feedingstuffs for food-producing animals and inspection visits in 2007 and 2008	56
3.5. Number of control samples of feed control, 2003 - 2008	57
3.6. Salmonella analyses of egg-producing flocks of poultry, 2002 - 2008	58
3.7. Salmonella analyses of meat-production flocks of poultry, 2002 - 2008	58
3.8. EU inspections of animal protection on farms, 2000 - 2008	59
3.9. EU inspections of animal protection during transports, 2000 - 2008	60
3.10. Number of sentences for animal welfare crime and violation in lower courts, 2002 - 2007	60
4. Food safety	61
Map 4.1. Number of control objects of municipal food control, 2008	52
Figure 4.1. Control objects of municipal food control, 1998 - 2008	53
4.2. Sale of plant protection products, 2000 - 2008	64
4.3. Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 - 2008	65
Table 4.1. Municipal food control by object category, 2008	66
4.2. Causes of actions in municipal food control, 2008	67
4.3. Laboratory analyses in municipal food control by product category, 2008	68
4.4. Laboratory analyses in municipal food control of certain foodstuffs, 2008	69
4.5. Number of samples and results of residue monitoring of plant protection products of fruit, vegetables and cereals, 2008	70
4.6. Food and water borne food poisoning epidemics and number of cases of illness, 2001 - 2008	71
4.7. Food borne food poisoning epidemics by causative foodstuff, 2001 - 2008	71
4.8. Food borne food poisoning epidemics by type of mishandling, 2001 - 2008	72
Quality description (in Finnish)	74
Concepts and definitions (in Finnish)	76
List of Maps	78
List of Figures	79
Sources (in Finnish)	81



Symbolit ja lyhenteet

Symboler och förkortningar

Symbols and abbreviations

-	Ei yhtään – Värdet noll – <i>Magnitude nil</i>
...	Tietoa ei julkaista – Uppgift offentliggörs inte <i>Data not published</i>
..	Tietoa ei ole saatu – Uppgift ej tillgänglig <i>Data not available</i>
0 0,0	Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä Mindre än hälften av den använda enheten <i>Magnitude less than half of unit employed</i>
Ha	Hehtaari – Hektar – <i>Hectare</i>
Kpl	Kappale – Stycke – <i>Number</i>
EU	Euroopan unioni – Europeiska unionen <i>European Union</i>
Eurostat	EU-komission tilastoviranomainen EU-kommissions statistik myndighet <i>Statistical Office of the European Communities</i>
Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto Livsmedels säkerhetsverket <i>Finnish Food Safety Authority</i>
SVT	Suomen virallinen tilasto Finlands officiella statistik <i>Official Statistics of Finland</i>
TE-keskus TE-centralen TE centre	Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen <i>Employment and Economic Development Centre</i>
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Institutet för hälsa och välfärd <i>National Institute for Health and Welfare</i>

Elintarviketurvallisuus ja tilastointi

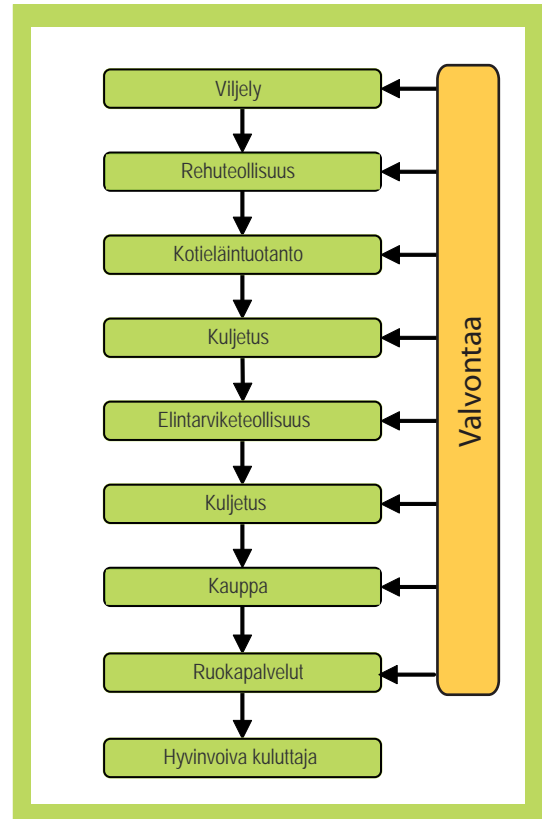
Elintarviketurvallisuus kuuluu oleellisena osana koko elintarvikeketjuun, sen varmistaminen alkaa maatilalta ja päättyy kuluttajan pöytään. Elintarviketurvallisuustilastot on käsitteenä hyvin laaja. Ne sisältävät tilastoja koko elintarvikeketjusta. Aihealueen tilastoja tarvitaan kuvaamaan myös tilannetta, jolloin kaikki on hyvin, mutta riski elintarviketurvallisuuden pettämiseen on olemassa. Elintarviketurvallisuutta kuvaaviin tilastoihin kuuluvat myös elintarvike- ja rehuvalvonnan tiedot.

Turvallisiin elintarvikkeisiin tähtäävässä elintarvikeketjussa kylvetään ketjun alkupäässä pellolle tervettä siementä. Viljelyssä käytetään hyvälaatuisia ja kasvintuotantoon sopivia lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita käytetään ainoastaan todetun tarpeen mukaan. Rehuteollisuudessa huomioidaan, että rehuvalmisteet eivät sisällä tauteja aiheuttavia mikrobeja. Muun muassa salmonellan esiintymistä seurataan kansallisen salmonellaohjelman puitteissa. Hyvä rehu ja sitä kautta hyvinvoivat, terveet eläimet ovat edellytys elintarviketurvallisuudelle. Tuotantoeläinten hyvä terveystilanne turvataan kansallisella eläinten terveydenhuoltojärjestelmällä.

Kaikkia elintarvikkeita ja rehuja koskevat yleiset hygieniasäännöt. Elintarvikealan yritysten on tunnistettava tuotantoprosessissa kaikki elintarviketurvallisuuden kriittiset kohdat. Elintarvike- ja rehuteollisuudessa on jo pitkään ollut voimassa omavalvontavelvoite, jolla yritykset voivat itse varmistaa elintarviketurvallisuuden. Omavalvonnan yhtenä osana elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään käytettävät raaka-aineet. Näin laatu saadaan turvattua koko elintarvikeketjussa. Omavalvontavelvoite koskee myös kauppaa ja ruokapalveluita. Kuluttajalle jää vastuu siitä, että elintarvike pysyy käyttökelpoisena kotona ruuan nauttimiseen asti.

Kuluttajan kannalta näkyvin asia katkoksesta elintarviketurvallisuusketjussa on kenties ruokamyrkytys, jolloin ruuan tai talousveden nauttimisen välityksellä on saatu tarttuva tauti tai myrkytys. Ruokamyrkytys-epidemiasta puhutaan silloin kun vähintään kaksi henkilöä on saanut oireiltaan samanlaatuisen sairauden nautittuaan samaa alkuperää olevaa ruokaa tai talousvettä, ja jos epidemiologisesti kyseinen ruoka tai vesi voidaan todeta sairauden lähteeksi. Ruokamyrkytyksen aiheuttaja voi olla mikrobi, mikrobin tuottama toksini tai muu aineenvaihduntatuote, loinen, myrkyllinen eläin, kasvi, sieni tai kemiallinen aine.

Viranomaiset valvovat elintarviketurvallisuutta maassamme. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa laatua ja turvallisuutta koko elintarvikeketjussa. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira tutkii ja valvoo elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten laatua ja turvallisuutta, eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvinterveyttä. Evirassa tehdään myös riskinarviointia liittyen Suomen elintarviketurvallisuuteen. Käytännön valvonta on pääasiassa kunnissa.



■ Elintarviketurvallisuusketjun toimijat.

Eurostat kehittää EU:n elintarviketurvallisuustilastointia

Eurostat käynnisti vuonna 2002 elintarvikkeiden turvallisuutta kuvaavien tilastojen kehittämisen EU-tasolla ja sisällytti sen tilasto-ohjelmaansa nimellä Food Safety Statistics. Eurostatin tavoitteena on edistää elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvien tietojen käyttöä ja saatavuutta kokoamalla osa-alueen tiedot yhteen tietokantaan. Tätä varten Eurostat joutuu analysoimaan eri EU-maiden elintarviketurvallisuuteen liittyviä tietoja ja kehittämään tietojen yhdenmukaistamista. Tike osallistuu Suomen edustajana Eurostatin elintarviketurvallisuustilastojen kehittämiseen.

Eurostatissa elintarviketurvallisuus käsitetään hyvin laajasti. Elintarviketurvallisuustilastoihin kuuluvat mm. elintarvikevalvonta (statistics on control and monitoring activities), elintarvikkeiden kulutus (food consumption statistics), luomu ja muut erityismerkinnöin varustetut tuotteet (statistics on products with distinctive marks) sekä elintarviketurvallisuus ja ihmisten terveys (human health issues related to food safety). ■

Livsmedelssäkerhet och statistik

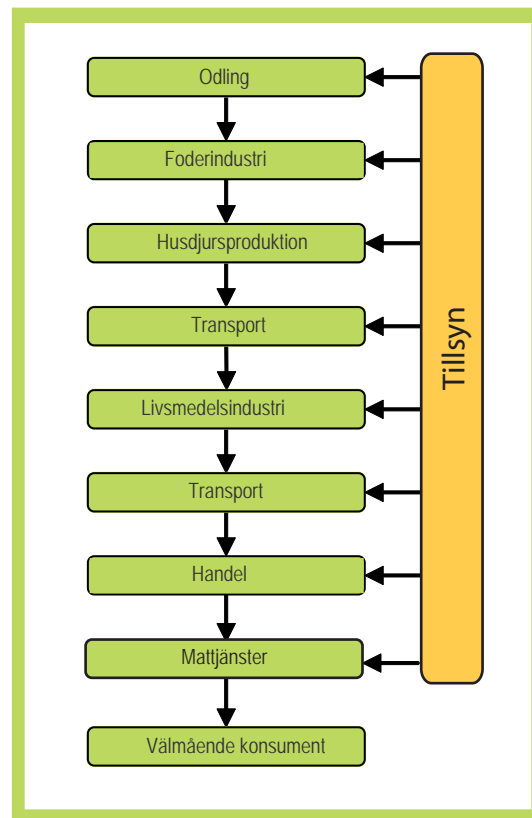
Livsmedelssäkerheten utgör en väsentlig del av hela livsmedelskedjan. Livsmedelssäkerheten och säkerställandet av den börjar på gården och slutar på konsumentens matbord. Statistiken över livsmedelssäkerheten är ett mycket omfattande begrepp. Den omfattar statistiska uppgifter om hela livsmedelskedjan. Statistiken över livsmedelssäkerheten behövs också för att beskriva situationer då allt är väl, men där risker för bristande livsmedelssäkerhet existerar. Även uppgifterna om livsmedels- och fodertillsynen ingår i statistiken över livsmedelssäkerheten.

I en livsmedelskedja som siktar på trygga livsmedel sår man i början av kedjan friska frön på åkrarna. I odlingen används gödsel, som är av god kvalitet och som lämpar sig för växtodling, och växtskyddsmedel används endast enligt konstaterat behov. I foderindustrin säkerställer man att foderprodukterna inte innehåller sjukdomsorsakande mikrober. Bland annat förekomsten av salmonella uppföljs inom ramen för det nationella salmonellaprogrammet. Bra foder ger välmående friska djur, vilket är en förutsättning för livsmedelssäkerheten. En god hälsa hos produktionsdjuren säkerställs med hjälp av det nationella hälsovårdssystemet för djur.

Allmänna hygieniska föreskrifter gäller för alla livsmedel och foder. Företagen inom livsmedelsbranschen bör identifiera alla för livsmedelssäkerheten kritiska aspekter i produktionsprocessen. Livsmedels- och foderindustrin har redan länge haft skyldighet att ordna egenkontroll med vars hjälp företagen själva kan garantera livsmedelssäkerheten. Som en del av egenkontrollen skall aktörerna inom livsmedels- och foderbranschen kunna spåra de använda råvarorna. Således tryggas kvaliteten inom hela livsmedelskedjan. Egenkontrollskyldigheten gäller också handeln och mattjänsterna. Konsumenten svarar för att livsmedlen förblir användbara i hemmet tills maten konsumeras.

Det mest synliga tecknet ur konsumentens perspektiv på ett avbrott i livsmedelssäkerhetskedjan är kanske matförgiftning, då man blir sjuk eller förgiftad via mat eller hushållsvatten. Man talar om en matförgiftningsepidemi då minst två personer har insjuknat i en sjukdom med liknande symptom efter att ha konsumerat mat eller hushållsvatten från samma källa och om man epidemiologiskt kan konstatera att ifrågavarande mat eller vatten var sjukdomsorsaken. Matförgiftning kan orsakas av mikrober, toxiner eller andra ämnesomsättningsprodukter som producerats av mikrober, parasiter, giftiga djur, växter, svampar eller kemiska ämnen.

Myndigheterna övervakar livsmedelssäkerheten i vårt land. Jord- och skogsbruksministeriet styr kvaliteten och säkerheten i hela livsmedelskedjan. Livsmedelssäkerhetsverket Evira undersöker och övervakar kvaliteten och säkerheten hos livsmedel samt jord- och skogsbrukets produktionsinsatser, djurens hälsa och välfärd samt växternas hälsa. Evira utför också riskbedömningar i anslutning till Finlands livsmedelssäkerhet. Kommunerna svarar huvudsakligen för den praktiska tillsynen.



■ Aktörer i livsmedelssäkerhetskedjan

Eurostat utvecklar EU:s livsmedelssäkerhetsstatistik

År 2002 inledde Eurostat utvecklingen av den statistik som beskriver livsmedlens säkerhet på EU-nivå och inkluderade den i sitt statistikprogram Food Safety Statistics. Eurostat har som målsättning att främja användningen av och tillgången till uppgifter om livsmedlens säkerhet genom att sammanställa uppgifterna om delområdet i en databas. För detta ändamål måste Eurostat analysera uppgifter om olika EU-länders livsmedelssäkerhet och utveckla metoder för att förenhetliga uppgifterna. Som representant för Finland deltar Tike i utvecklingen av Eurostats statistik över livsmedelssäkerheten.

Vid Eurostat har begreppet livsmedelssäkerhet en mycket omfattande innebörd. I statistiken över livsmedelssäkerheten ingår bl.a. livsmedelskontroll (statistics on control and monitoring activities), livsmedelskonsumtion (food consumption statistics), ekologiskt märkta och andra specialmärkta produkter (statistics on products with distinctive marks) samt livsmedelssäkerhet och människors hälsa (human health issues related to food safety). ■

Food Safety and Statistic

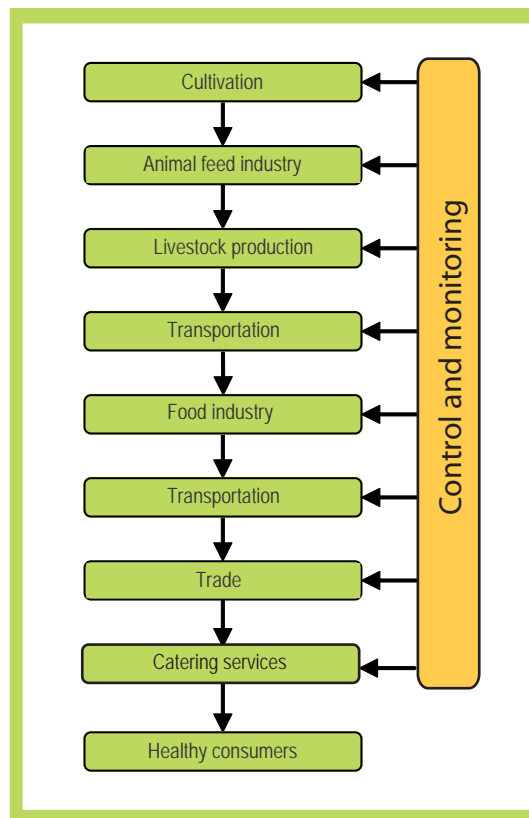
Food safety is a fundamental part of the food chain. Food safety and its supervision begin at the farm and end when the food arrives on consumers' dining tables. Food safety statistics have a very broad scope and include statistics on the entire food chain. They are required even under normal circumstances, as there is always the risk of a breach in food safety. Food safety statistics also include information on the control and monitoring of foodstuffs and animal feed.

A safe food chain begins with the planting of healthy seeds. High-quality fertilisers and protection products suited to plant cultivation are used, but only as necessary. The animal feed industry ensures that feed doesn't contain disease-causing microbes. There is, for example, a national programme to monitor occurrences of salmonella. High-quality feed, and through it healthy, contented animals, are a prerequisite for food safety. A national veterinary healthcare system ensures healthy livestock.

There are public hygiene regulations governing all foodstuffs and feeds. Companies in the food industry must be familiar with the critical aspects of food safety in all production processes. There has long been a self-control obligation in the foodstuff and feed industries, so that companies can safeguard food safety themselves. One aspect of self-control involves operators in the food and feed industries being able to trace their raw materials. Quality can then be ensured throughout the food chain. The self-control obligation also covers trade and catering services. Consumers are then responsible for ensuring that the foodstuffs they store at home remain fit for consumption.

A break in the food safety chain is probably most visible to consumers in cases of food poisoning, when an infectious disease or poison is transmitted through food or water intended for household consumption. A food poisoning epidemic is defined as a case in which at least two people present symptoms of the same kind of illness after consuming food or water from the same source, and if the food or water in question can be epidemiologically verified as the source of the illness. Food poisoning can be caused by a microbe, a toxin or other metabolic product produced by a microbe, a parasite, or a poisonous animal, plant, fungus or chemical substance.

The authorities supervise food safety in Finland, and the Ministry of Agriculture and Forestry controls quality and safety throughout the food chain. The Finnish Food Safety Authority Evira researches and monitors the quality and safety of foodstuffs and the production outlays of the agricultural and forestry industry, as well as plant and livestock health and animal welfare. Evira also conducts risk analyses on the Finnish food industry. In practice, local authorities take primary responsibility for control and monitoring.



■ Operators of the food safety chain

Eurostat developing EU food safety statistics

In 2002, Eurostat began to develop statistics on food safety at the EU level. This data was included in its statistical programme as the Food Safety Statistics. Eurostat seeks to promote the availability and use of data relating to food safety by collating information on the various subcategories into a single database. Eurostat has therefore had to analyse food safety data from different EU countries in order to create a shared standard. Tike is Finland's representative in the development of Eurostat's Food Safety Statistics.

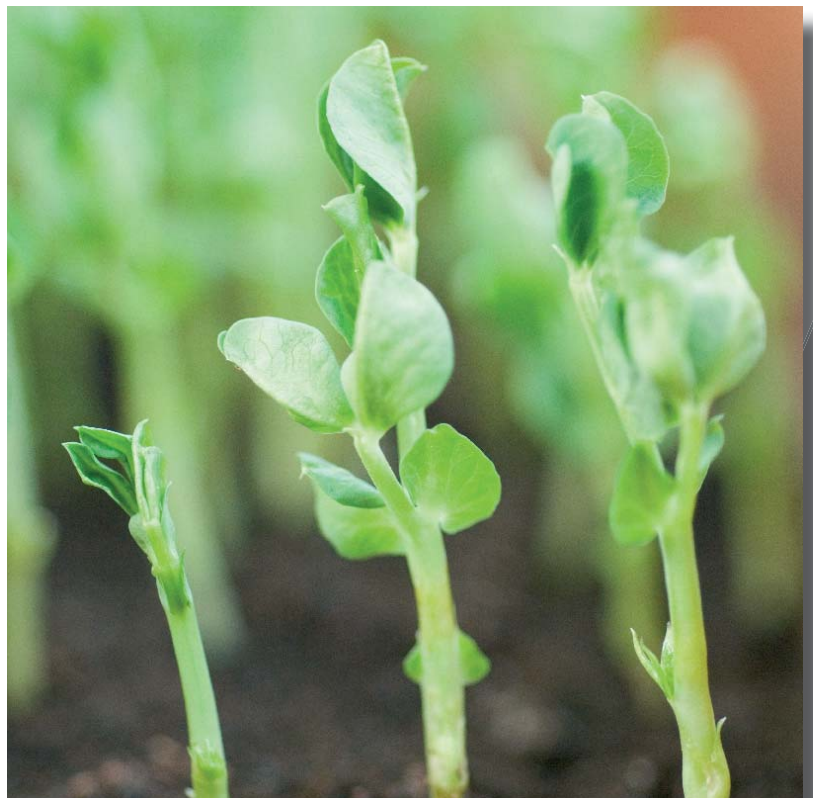
Eurostat operates with a very broad scope, and its Food Safety Statistics include information on control and monitoring activities, food consumption, organic and other products with distinctive marks, and human health issues related to food safety. ■

Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta

Livsmedelskedjans struktur och verksamhet ■
Structure and activity of the food chain

Elintarvikeketjun alkupäässä olevat maatilat muodostavat perustan koko elintarviketaloudelle. Valtaosa kotimaassa tuotetuista maataloustuotteista jalostetaan kotimaan elintarviketeollisuudessa ja kuljetetaan elintarviketurvallisuusketjun katkeamatta kauppaan kuluttajien saataville. Elintarvikkeiden jokapäiväinen kulutus perustuu luottamukseen koko elintarvikeketjua kohtaan.

1



Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta

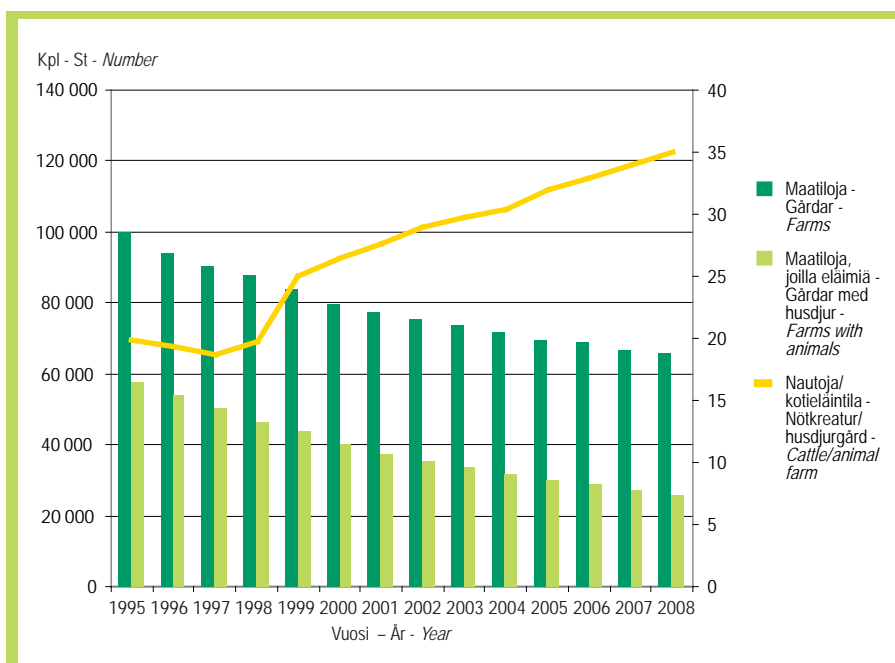
Elintarvikeketju ulottuu pellolta kuluttajan lautaselle. Elintarviketurvallisuus kattaa koko elintarvikeketjun. Elintarvikeketjun rakenne on vuosien saatossa muuttunut, kun elintarvikkeiden teollinen valmistus on lisääntynyt. Elintarvikeketjun toiminta perustuu kuitenkin edelleen kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Elintarviketurvallisuuden takaamiseksi elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, joita käytetään tai voidaan käyttää elintarvikkeisiin ja rehuun. Kuluttajien luottamus tuotteiden turvallisuuteen ja laatuun on kotimaisen elintarviketuotannon tulevaisuuden keskeinen tekijä.

Maatilat

Maatilat ovat elintarvikeketjun perusta. Maatiloilla tapahtuva alkutuotanto tuottaa elintarviketeollisuudelle sen tarvitseman kotimaisen raaka-aineen. Maatilojen koko on vuosien kuluessa kasvanut samalla kun tilojen lukumäärä on pienentynyt. Maatilojen lukumäärä oli vuonna 1995 lähes 100 000. Vuoteen 2008 tultaessa lukumäärä oli pudonnut 66 000 tilaan eli 34 % (taulu 1.1). Kehitys johtuu pienten tilojen lopettamisesta. TE-keskuksittain tarkasteltaessa tiloja oli vuonna 2008 eniten Etelä-Pohjanmaan alueella (kartta 1.2). Tilojen lukumäärä viimeisen kymmenen vuoden aikana on pysynyt samansuuruisena Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan ja Uudenmaan TE-keskusten alueella (kartat 1.1 ja 1.2).

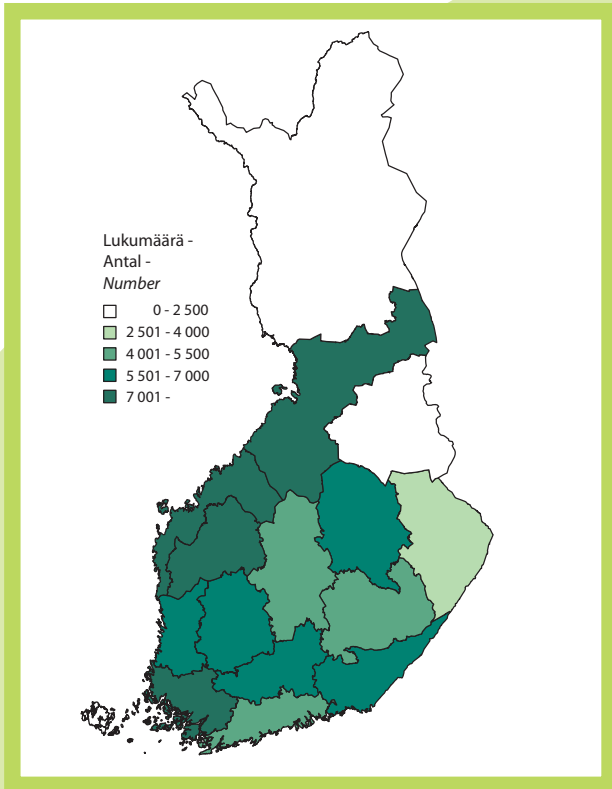
Viljanviljely on yleisin tuotantosunta (taulu 1.1). Viljanviljelytilojen lukumäärä on pysynyt ennallaan viimeiset kuusi vuotta. Lypsykarjataloutta harjoittavien tilojen lukumäärä on sen sijaan vähentynyt viimeisen kuuden vuoden aikana noin 30 %. Vastaava muutos koskee myös kaikkia muita kotieläimiä, sillä kotieläintilojen lukumäärä (kuvio 1.1) on kymmenen viimeisen vuoden aikana vähentynyt 41 %. Kotieläintilalla olevien eläinten määrä on kuitenkin keskimääräisesti lisääntynyt. Kotieläintilalla oli nautoja vuonna 1995 keskimäärin 20, vuonna 2003 niitä oli 30 ja vuonna 2008 jo 35 kpl.

Maatilojen keskimääräinen peltoala on kasvanut viime vuosina. Vuonna 2008 keskipeltoala oli noin 35 hehtaaria, kun se vuonna 1995 oli noin 22 hehtaaria. Isojen, yli 200 hehtaarin tilojen lukumäärä on noussut valtavasti. Vuonna 1995 isoja tiloja oli vain 59 kpl, vuonna 2005 niitä oli 240 kpl ja vuonna 2008 jo 355 kpl.

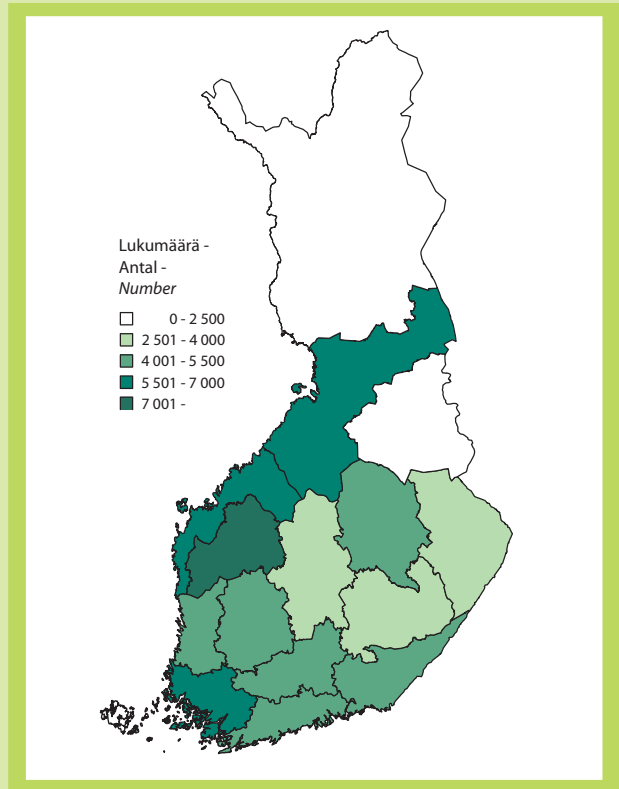


1.1. ■ Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2008

- Antal gårdar och medelantal nötkreatur på gårdarna åren 1995 - 2008
- Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2008

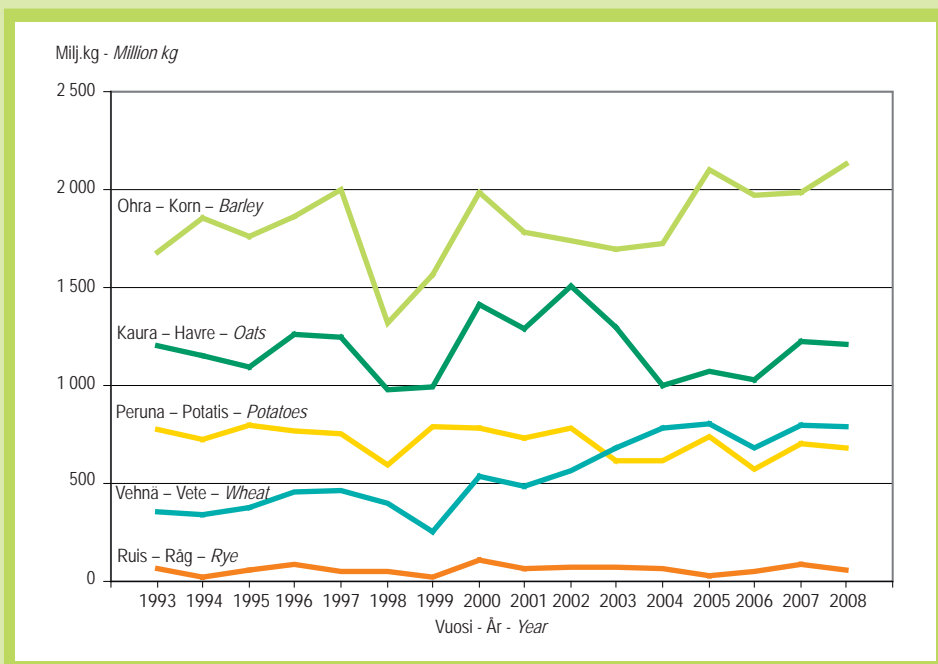


1.1. ■ Maatilojen lukumäärä vuonna 1998
 ■ Antal gårdar år 1998
 ■ Number of farms, 1998



1.2. ■ Maatilojen lukumäärä vuonna 2008
 ■ Antal gårdar år 2008
 ■ Number of farms, 2008

Lisätietoa maatalouden rakenteesta ja tuotannosta -
 Mera information om lantbruksstruktur och produktion -
 More information from the structure and production of agriculture :
www.matilda.fi



1.2. ■ Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2008
 ■ De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2008
 Total yields of the most important crops, 1993 - 2008

Maatilatalouden tuotanto

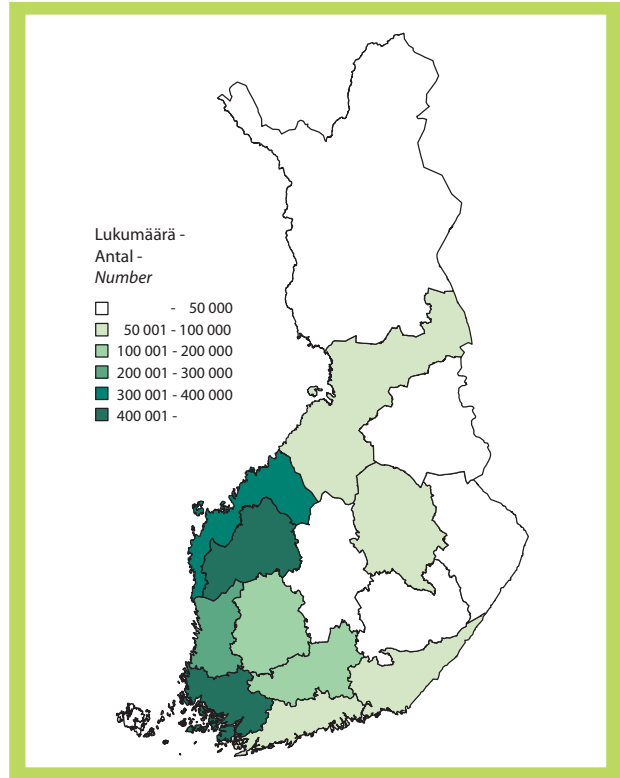
Maatiloilla tuotettiin viljaa vuonna 2008 yhteensä noin 4 200 miljoonaa kiloa eli 2 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Leipäviljan (vehnä ja ruis) osuus sadosta oli 850 miljoonaa kiloa ja rehuviljan (ohra, kaura ja seosvilja) 3 400 miljoonaa kiloa. TE-keskuksittain suurimmat leipäviljan alueet olivat Uusimaa (190 miljoonaa kiloa) ja Varsinais-Suomi (270 miljoonaa kiloa).

Leipäviljasato oli kesällä 2008 pääasiassa vehnää, noin 790 miljoonaa kiloa (taulu 1.2). Rukiin sato laski viime vuodesta 30 %, 87 miljoonasta kilosta 61 miljoonaan kiloon. Ohra on kokonaissadoltaan suurin viljalaji (kuvio 1.2). Sitä tuotettiin vuonna 2008 runsas 2 100 miljoonaa kiloa, eli puolet Suomen viljasadosta. Kauraa tuotettiin 1 200 miljoonaa kiloa.

Suomessa tuotettiin lihaa vuonna 2008 kaikkiaan 400 miljoonaa kiloa. Siipikarjanlihan tuotanto on lisääntynyt vuosi vuodelta ja vuodesta 2005 se on ollut enemmän kuin naudanlihan tuotanto (kuvio 1.3). Vuonna 2008 siipikarjanlihaa tuotettiin noin 100 miljoonaa kiloa (taulu 1.3). Naudanlihaa tuotettiin vuonna 2008 82 miljoonaa kiloa. Naudanlihan tuotanto on laskenut vuodesta 2003 lähtien.

Sianlihan tuotanto on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2000 lähtien. Vuonna 2008 sianlihan tuotanto oli runsas 200 miljoonaa kiloa, mikä on yli puolet Suomen kokonaislihan tuotannosta (taulu 1.3). Sianlihaa tuotettiin eniten Varsinais-Suomen (59 miljoonaa kiloa), Etelä-Pohjanmaan (38 miljoonaa kiloa) ja Pohjanmaan (33 miljoonaa kiloa) TE-keskusten alueilla (kartta 1.3). Sianlihan tuotannon osuus näillä alueilla on 40 % koko Suomen tuotannosta.

Maitoa tuotettiin vuonna 2008 yhteensä yli 2 200 miljoonaa litraa (taulu 1.4 ja kuvio 1.4). Maidon tuotanto väheni noin 43 miljoonaa litraa eli reilun 2 % vuodesta 2007. Vaikka maidon kokonaistuotanto on vähentynyt, ylittää kotimainen tuotanto edelleen kulutuksen. Maidon kokonaistuotannosta meijeriin toimitettavan maidon osuus oli 2 188 miljoonaa litraa. Maatiloilla maitoa käytettiin ruokatalouteen 11 miljoonaa litraa ja eläimille 42 miljoonaa litraa. Kotivoivo ja



1.3. ■ Sikojen teurastusmäärät vuonna 2008

- Antal slaktade svin år 2008
- Number of slaughtered pigs, 2008

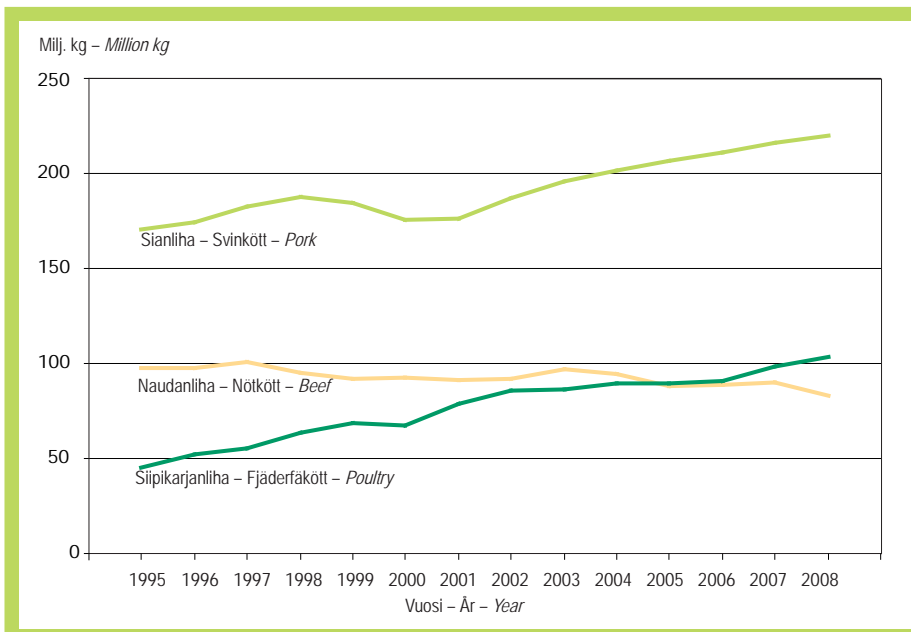
-juuston valmistukseen maatiloilla sekä suoramyyntiin käytettiin 2 miljoonaa litraa maitoa.

Kananmunia tuotettiin vuonna 2008 noin 58 miljoonaa kiloa eli miljoona kiloa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kananmunapakkaamoiden vastaanottamien kananmunien määrä oli 57,7 miljoonaa kiloa. Suoramyyntiin ja maatilojen omaan ruokatalouskäyttöön kananmunia meni 0,5 miljoonaa kiloa. Pakkaamoiden vastaanot-

tamista kananmunista A-luokan kananmunia oli 54 miljoonaa kiloa ja B-luokan kananmunia 4 miljoonaa kiloa. A-luokan kananmunista häkkikanaloissa tuotettiin 79 %, lattiakanaloissa 19 % ja luomukanaloissa 2 %. Häkkikanaloissa tuotettujen

1.3. ■ Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2008

- Totalproduktionen av kött enligt djurslag åren 1995 - 2008
- Total meat production by species, 1995 - 2008



A-luokan kananmunien määrä on viime vuosina pienentynyt ja latianaloissa tuotettujen kananmunien määrä kasvanut.

Elintarvike- ja rehutuotanto

Elintarviketeollisuus on Suomen neljänneksi suurin teollisuudenala. Elintarviketeollisuuden toimipaikkoja on noin 1 930. Elintarviketurvallisuuden näkökulmasta keskeisten toimialojen toimipaikkojen lukumäärät ovat pysyneet samalla tasolla vuodesta 2000 lähtien. Vain maitotaloustuotteiden valmistuspaikkojen määrä on pienentynyt (kuvio 1.5). Maitotaloustuotteita valmistettiin vuonna 2007 kaikkiaan 74 toimipaikassa. Vuonna 1995 toimipaikkoja oli 114 kpl. Teurastusta on tehty vuodesta 2002 lähtien noin 50 toimipaikassa (taulu 1.5) ja lihan sekä lihatuotteiden jalostusta noin 200 toimipaikassa. Yhteensä nämä muodostavat noin 13 % elintarviketeollisuuden kaikista toimipaikoista.

Kotimaisen viljan kauppaantulomäärä oli noin 2 miljardia kiloa vuonna 2008. Viljalajeista vehnää tuli markkinoille 547 miljoonaa kiloa, ruista 54 miljoonaa kiloa, rehuohraa 565 miljoonaa kiloa, malsohraa 236 miljoonaa kiloa ja kauraa 579 miljoonaa kiloa.

Elintarvikejauhukseen käytetty viljamäärä on pysynyt samalla tasolla viimeiset vuodet. 78 yritystä valmisti mylly- ja tärkkelystuotteita vuonna 2008. Leipää ja leivonnaisia valmisti 796 yritystä. Yritysten määrä on pysynyt 2000-luvulla samansuuruisena. Viljaa käytettiin vuonna 2008 elintarvikejauhukseen 450 miljoonaa kiloa. Suurin osa elintarvikejauhukseen käytettävästä viljasta on vehnää, 288 miljoonaa kiloa (taulu 1.6). Rehuteollisuudessa puolestaan käytettiin vuoden 2008 aikana viljaa 590 miljoonaa kiloa, josta vehnää oli 176 miljoonaa kiloa, ohraa 248 miljoonaa kiloa ja kauraa 165 miljoonaa kiloa (taulu 1.7).

Ruokapalvelut

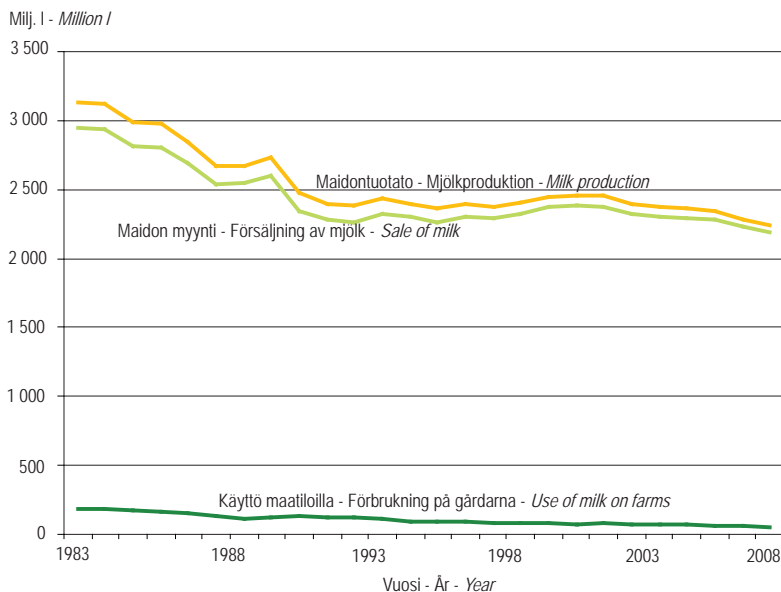
Suomalaisten tottumukseen syödä lämmin ateria kodin ulkopuolella on vaikuttanut jo 1940-luvulla käytännöksi tullut kouluateria. Terveystieteiden tutkimuksen (THL) tutkimuksen mukaan lähes puolet työssäkäyvistä suomalaisista söi lounaan kodin ulkopuolella 2000-luvun alussa. Kuluttajien ruokailu kodin ulkopuolella on viime vuosina lisääntynyt. Suurkeittiöiden annosmäärä oli vuonna 2007 yhteensä 797 miljoonaa annosta eli 31 miljoonaa annosta (4 %) enemmän kuin vuonna 2004 (taulu 1.8). Suurkeittiöiden lukumäärä on samalla aikavälillä laskenut noin 6 %.

Kauppa

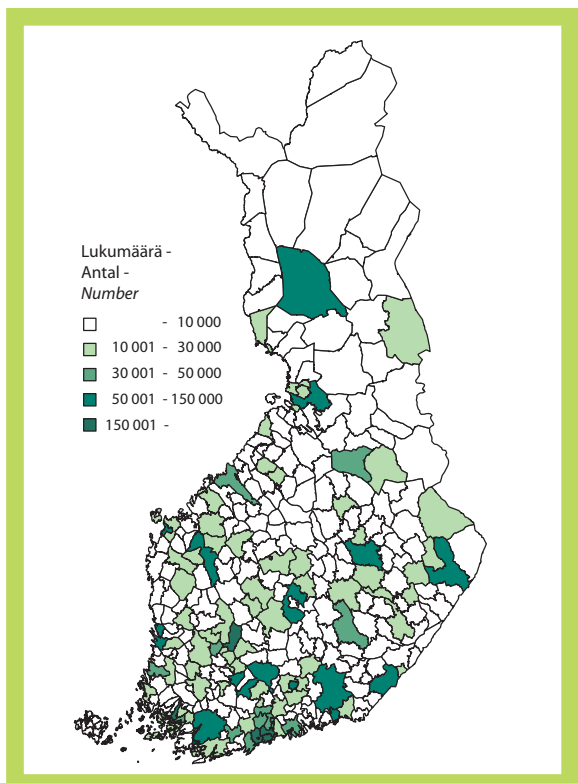
Tukku- ja vähittäiskaupat (taulu 1.9) ovat elintarvikeketjun viimeisen lenkin kuluttajaa. Kauppaa, kuten myös ruokapalveluja ja elintarviketeollisuutta ohjaavat kuluttajat. Kiireiset kuluttajat vaativat elintarviketeollisuudelta entistä valmiimpaa ruokaa. Kaupan on vastattava kuluttajien tarpeiden muutoksiin. Kuluttajien ostopäätökset perustuvat hinnan lisäksi yhä enemmän tuotteiden laatuun, makuun, terveellisyteen, ympäristöystävällisyyteen ja mielikuvaan tuotteen turvallisuudesta esimerkiksi eläintautien suhteen.

Kuluttajat

Suomen väestö muodostaa elintarvikeketjun loppupään eli kuluttajat. Suomen väkiluku oli vuoden 2008 lopussa 5,3 miljoonaa (taulu 1.10). Väestö on keskittynyt suurten kaupunkien ympärille (kartta 1.4). Suuria, yli 150 000 asukkaan kaupunkeja on Suomessa vain viisi: Helsinki, Vantaa, Espoo, Tampere ja Turku. Suurin osa Suomen kunnista on pieniä alle 10 000 asukkaan kuntia. Ikäjakama



1.4. ■ Maidontuotanto, myynti ja käyttö maataloilla vuosina 1983 - 2008
 ■ Mjölproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 1983 - 2008
 ■ Production, sale and use of milk on farms, 1983 - 2008



1.4. ■ Suomessa vakinaisesti asuva väestö vuonna 2008

- Fast bosatt befolkning i Finland 2008
- The permanent resident population of Finland, 2008

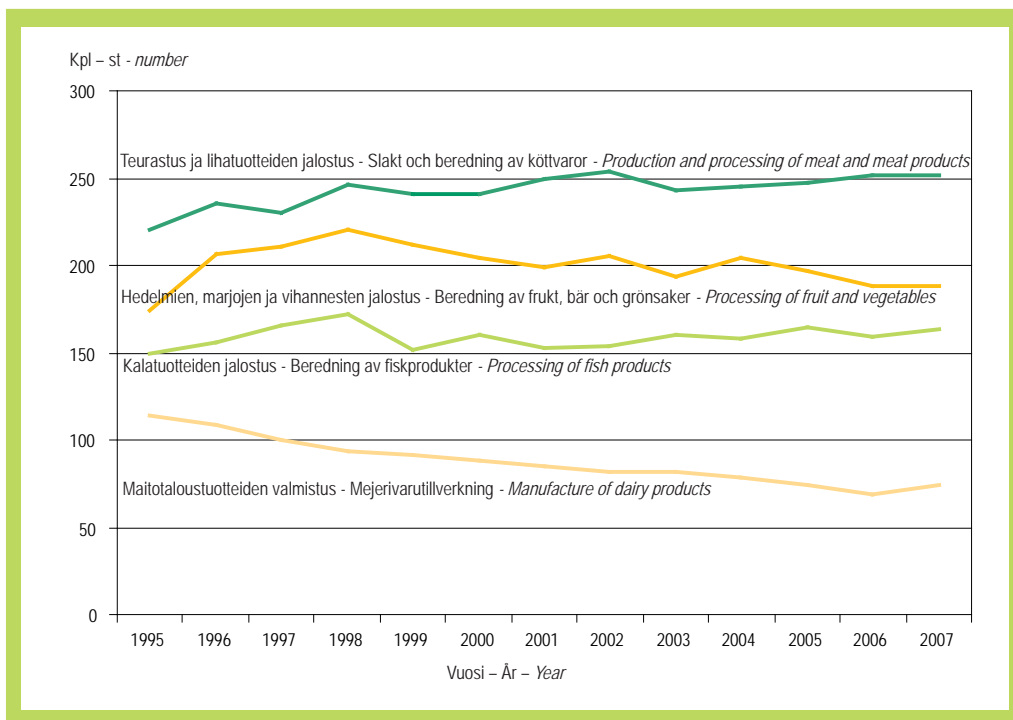
oli vuonna 2008 seuraava: alle 20-vuotiaita kuluttajia oli 24 %, 21-40 –vuotiaita 25 %, 41-60 –vuotiaita 29 %, 61-80 –vuotiaita 18 % ja 81 vuotta täyttäneitä 4 %.

Asutokuntien määrä oli vuonna 2007 2,5 miljoonaa (kuvio 1.6 ja taulu 1.11). Asutokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Yhden ja kahden hengen talouksien lukumäärä kasvaa jatkuvasti ja useamman hengen talouksien lukumäärä pienenee hiljalleen. Asutokuntien määrästä yhden hengen talouksia vuonna 2008 oli 40 % ja kahden hengen talouksia 33 %. Yli neljän hengen talouksia asutokuntien kokonaismäärästä vuonna 2008 oli vain 5 %.

Elintarvikkeiden kulutus

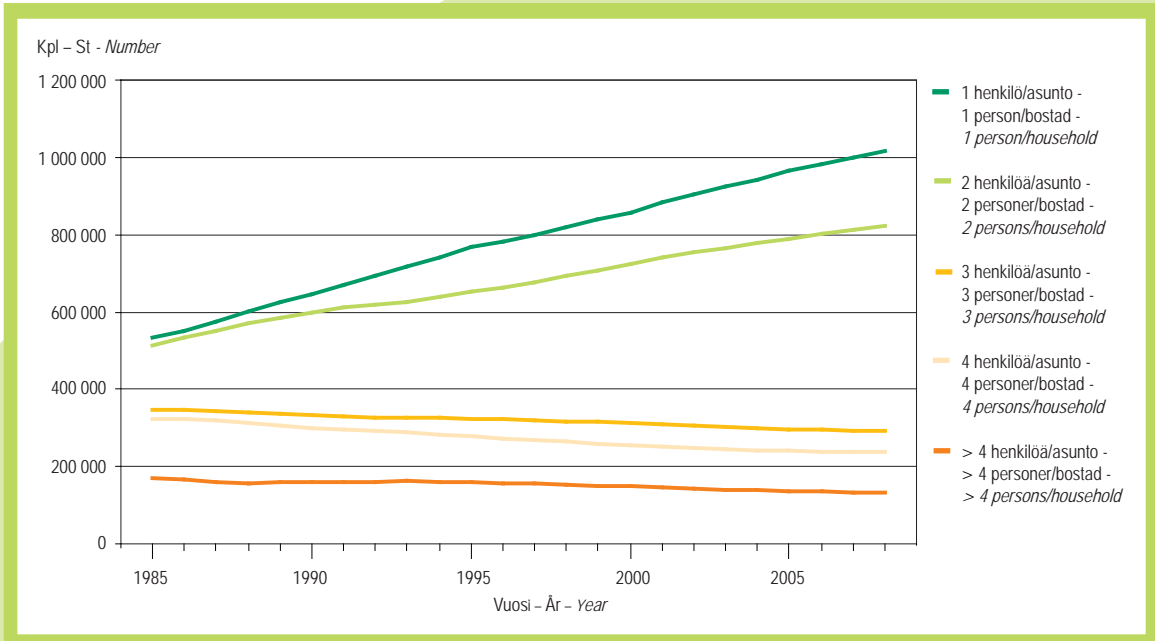
Viljan (vehnä, ruis, ohra, kaura) kotimainen käyttö oli vuonna 2008 yhteensä 3 400 miljoonaa kiloa, eli sama kuin vuotta aikaisemmin. Viljasta käytettiin rehuksi noin 60 %. Ruokakäytön osuus oli 15 % eli 500 miljoonaa kiloa vuonna 2008. Henkeä kohti laskettuna kulutus vuonna 2008 oli 80 kiloa/henkilö. Viimeisen 10 vuoden aikana viljan kulutus on lisääntynyt 5 kiloa/henkilö (kuvio 1.7 ja taulu 1.12). Vehnän kulutus vuonna 2008 oli 48 kiloa/henkilö, rukiin kulutus 16 kiloa/henkilö, kauran kulutus 6 kiloa/henkilö ja ohran kulutus 1 kilo/henkilö.

Lihaa (nauta, sika, lammas ja siipikarja) kulutettiin Suomessa vuonna 2008 kaikkiaan 385 miljoonaa kiloa, kun vastaava luku vuonna 2007 oli 380 miljoonaa kiloa. Sianlihaa kulutettiin vuonna 2008 eniten eli 187 miljoonaa kiloa. Naudanlihan kulutus oli 97 miljoonaa kiloa ja siipikarjanlihan kulutus 98 miljoonaa kiloa. Lampaanlihan kulutus oli 3 miljoonaa kiloa.



1.5. ■ Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2007

- Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2007
- Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2007



1.6. ■ Asuntokuntien lukumäärä henkilömäärän mukaan vuosina 1985 - 2008

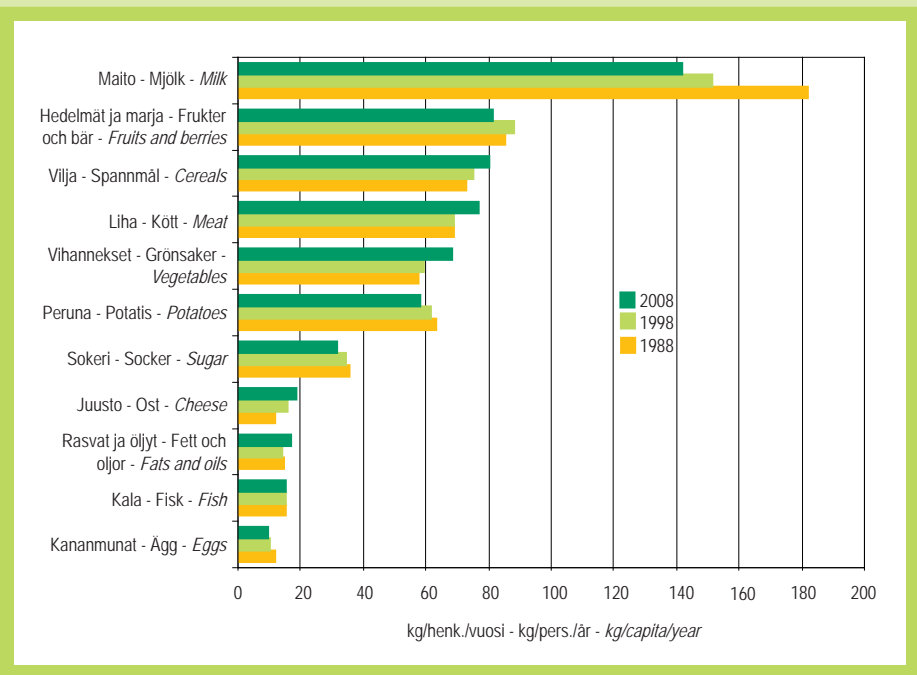
- Antal bostadshushåll enligt antal personer åren 1985 - 2008
- Number of household-dwelling units by number of persons, 1985 - 2008

Henkeä kohti laskettuna lihan (nauta, sika, lammas ja siipikarja) kulutus vuonna 2008 oli 72,6 kiloa/henkilö, 0,8 kiloa enemmän kuin vuonna 2007. Sianlihan kulutus vuonna 2008 oli 35 kg/henkilö, naudanlihan 18 kg/henkilö, siipikarjanlihan 19 kg/henkilö ja lampaanlihan 0,6 kg/henkilö. Viimeisen 10 vuoden aikana lihan kulutus yhteensä on lisääntynyt 7 kiloa/henkilö/vuosi.

Maitoa kulutettiin tilamaito mukaan lukien yhteensä 142 kiloa henkeä kohden vuonna 2008. Rasvattoman maidon kulutus vuonna 2008 oli 53 kiloa henkeä kohti, täysmaidon kulutus 11 kiloa henkeä kohti ja kevytmaidon kulutus 76 kiloa henkeä kohti. Jogurtin kulu-

tus oli 22 kiloa henkeä kohti, piimän kulutus 13 kiloa henkeä kohti ja viilin 5 kiloa henkeä kohti. Nestemäisiä maitotuotteita käytettiin vuonna 2008 henkeä kohti kaikkiaan 189 kiloa eli lähes saman verran kuin edellisenä vuonna. Viimeisen 10 vuoden aikana maidon kulutus on vähentynyt noin 10 kiloa/henkilö/vuosi. Juuston kulutus vuonna 2008 oli 18 kiloa henkeä kohti.

Kananmunia kulutettiin vuonna 2008 9,6 kiloa henkeä kohti. Vuonna 2007 vastaava kulutus oli 9,5 kiloa henkeä kohti. Vuodesta 2000 kananmunien kulutus on vähentynyt noin 0,5 kiloa/henkilö. ■



1.7. ■ Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1988, 1998 ja 2008

- Konsumtion av livsmedel åren 1988, 1998 och 2008
- Consumption of foodstuffs, 1988, 1998 and 2008

1.1.

Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2003 - 2008

Antal gårdar enligt produktionsinriktning åren 2003 - 2008

Number of farms by production sector, 2003 - 2008

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	lkm - st - number					
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - <i>Milk production</i>	18 737	17 490	16 495	15 196	13 794	12 455
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning - <i>Other cattle husbandry</i>	4 888	4 768	4 508	4 279	4 185	4 030
Sikatalous - Svinhushållning - <i>Pig husbandry</i>	3 657	3 401	3 165	2 958	2 736	2 309
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning - <i>Poultry husbandry</i>	1 040	1 034	976	921	872	762
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning - <i>Sheep and goat husbandry</i>	844	1 006	779	846	831	782
Hevostalous - Hästhushållning - <i>Horse husbandry</i>	2 115	2 144	2 111	2 165	2 188	2 105
Viljanviljely - Spannmålsodling - <i>Cereals production</i>	29 023	28 979	28 563	28 450	28 044	28 478
Erikoiskasvintuotanto - Produktion av specialväxter - <i>Special crop production</i>	4 486	4 416	4 311	4 239	4 064	3 927
Puutarhakasvien viljely - Frilandsodling av trädgårdsväxter - <i>Horticulture</i>	2 421	2 331	2 184	2 154	2 011	1 947
Muu kasvintuotanto - Övrig produktion av växter - <i>Other plant production</i>	5 778	5 955	5 902	6 726	7 340	8 146
Muu tuotanto - Övrig produktion - <i>Other production</i>	725	530	523	1 137	873	861
Yhteensä - Totalt - Total	73 714	72 054	69 517	69 071	66 938	65 802

Lähde: Tike, Maatilojen rakenne

Källa: Tike, Lantbrukets struktur

Source: Tike, Farm Structure

1.2.

Tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot vuosina 2002 - 2008

De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2002 - 2008

Total yields of the most important crops, 2002 - 2008

Kasvi Odlingsväxt Crop	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	milj.kg - million kg						
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	569	679	782	801	684	797	788
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	73	73	62	32	51	87	61
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	1 739	1 697	1 725	2 103	1 972	1 984	2 129
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	1 508	1 295	1 002	1 073	1 029	1 222	1 213
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - <i>Turnip rape and rape</i>	103	94	75	106	148	114	89
Herne - Ärter - <i>Peas</i>	11	10	6	8	9	11	7
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	780	617	619	743	576	702	684
Sokerijuurikas - Sockerbeta - <i>Sugar beet</i>	1 066	892	1 064	1 181	952	673	468
Kuivaheinä - Vallhö - <i>Hay</i>	436	345	339	378	417	383	368
Säilörehu - Ensilage - <i>Silage</i>	6 842	6 670	7 611	7 091	5 102	8 319	8 033

Lähde: Tike, Satotilasto

Källa: Tike, Skördestatistik

Source: Tike, Crop Production Statistics

1.3.

Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihan tuotanto vuosina 2003 - 2008

Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2003 - 2008

Number of slaughtered animals and meat production, 2003 - 2008

Eläinlaji Djurslag Species		2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle	A	346	328	306	304	301	275
	B	96	93	87	87	89	82
Siat - Svin - Pigs	A	2 292	2 356	2 403	2 406	2 446	2 459
	B	193	198	204	208	213	217
Lampaat ja karitsat - Får och lamm - Sheep and lambs	A	31	35	34	35	38	42
	B	1	1	1	1	1	1
Siipikarja - Fjäderfå - Poultry	A	53 012	54 796	55 110	55 371	55 414	56 289
	B	84	87	87	88	95	101
Hevoset - Hästar - Horses	A	1	0	0	1	1	1
	B	0	0	0	0	0	0
Lihantuotanto yhteensä, milj. kg - Köttproduktion totalt, milj. kg Meat production, total, million kg		370	380	380	380	400	401

A = lukumäärä, 1 000 kpl - antal, 1000 st. - thousands

B = milj. kg - million kg

Lähde: Tike, Lihan kokonaistuotanto

Källa: Tike, Totalproduktionen av kött

Source: Tike, Total Meat Production

1.4.

Maidon- ja kananmunien tuotanto vuosina 2002 - 2008

Mjolk- och äggproduktion åren 2002 - 2008

Milk and egg production, 2002 - 2008

Tuotanto Produktion Production	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Maidontuotanto, milj. l Mjolkproduktion, milj. l - Milk production, million l	2 460	2 400	2 380	2 360	2 340	2 290	2 240
Kananmunien tuotanto, milj. kg Äggproduktion, milj. kg - Egg production, million kg	55	56	58	58	57	57	58

Lähde: Tike, Maidon kokonaistuotanto ja Tike, Kananmunien kokonaistuotanto

Källa: Tike, Totalproduktionen av mjolk och Tike, Totalproduktionen av ägg

Source: Tike, Total Milk Production and Tike, Total Egg Production

1.5.

Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2002 - 2007

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2002 - 2007

Number of establishments in food industry by branch, 2002 - 2007

Toimiala							
Industrigren							
Branch		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Teurastus	A	51	47	48	45	47	47
	B	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Slakt							
Slaughtering							
Lihan ja lihatuotteiden jalostus	A	203	196	197	202	204	205
	B	10 %	10 %	10 %	10 %	11 %	11 %
Beredning av kött och köttvaror							
Processing of meat and meat products							
Kalan ja kalatuotteiden jalostus	A	154	160	158	164	159	163
	B	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %
Beredning av fisk och fiskprodukter							
Processing of fish and fish products							
Perunoiden jalostus	A	84	78	83	76	72	73
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Beredning av potatisar							
Processing of potatoes							
Hedelmä-, marja- ja kasvismehujen valmistus	A	22	18	18	19	15	15
	B	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Tillverkning av frukt-, bär- och grönsaksjuicer							
Manufacture of fruit, berry and vegetable juices							
Muu hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus	A	99	98	103	102	101	100
	B	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Övrig beredning av frukt, bär och grönsaker							
Other processing of fruits, berries and vegetables							
Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus	A	21	19	17	19	23	24
	B	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Tillverkning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter							
Manufacture of vegetable and animal oils and fats							
Maitotaloustuotteiden valmistus	A	82	82	79	74	69	74
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Mejerivarutillverkning							
Manufacture of dairy products							
Mylly- ja täkkelystuotteiden valmistus	A	85	81	82	80	78	78
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Tillverkning av kvarn- och stärkelseprodukter							
Manufacture of grain mill and starch products							
Pehmeän leivän ja tuoreiden leivonnaisten valmistus	A	877	863	837	829	806	796
	B	43 %	43 %	42 %	42 %	42 %	41 %
Tillverkning av bröd och bakverk							
Manufacture of bread and pastry							
Juomien valmistus	A	102	104	108	104	98	91
	B	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Tillverkning av drycker							
Manufacture of beverages							
Eläinten ruokien valmistus	A	87	82	85	89	82	82
	B	4 %	4 %	4 %	5 %	4 %	4 %
Tillverkning av djurmat							
Manufacture of pet food							
Muu elintarvikkeiden valmistus	A	180	180	176	164	173	178
	B	9 %	9 %	9 %	8 %	9 %	9 %
Övrig livsmedelsframställning							
Manufacture of other food products							
Yhteensä - Totalt - Total	A	2 047	2 008	1 991	1 967	1 928	1 926
	B	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

A = Toimipaikkojen lukumäärä - Antal arbetsställen - Number of establishments

B = Toimialan paikkojen osuus kaikista toimipaikoista - Andelen arbetsställen inom industrigrenen jämfört med alla arbetsställen - Proportion of establishments from all establishments

Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden alue- ja toimialatilasto

Källa: Statistikcentralen, Områdes- och näringsgrensstatistik över industrin

Source: Statistics Finland, Regional and industrial statistics on manufacturing

1.6.

Viljan elintarvikejauhatus vuosina 2002 - 2008

Livsmedelsmalning av spannmål åren 2002 - 2008

Grain milled for food, 2002 - 2008

Viljalaji	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sädesslag	milj.kg - million kg						
Cereal							
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	308	303	311	289	284	290	288
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	86	87	93	93	98	101	99
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	6	6	6	6	6	6	6
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	37	40	40	45	47	50	56
Yhteensä - Totalt - Total	437	436	449	432	436	447	450

Lähde: Tike, Viljankäyttö- ja varastotilastot

Källa: Tike, Statistik över användningen och lagringen av spannmål

Source: Tike, Statistics on cereal usage and stocks

1.7.

Rehuteollisuuden viljan käyttö vuosina 2002 - 2008

Foderindustrins användning av spannmål åren 2002 - 2008

Grain used by feed industry, 2002 - 2008

Viljalaji	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sädesslag	milj.kg - million kg						
Cereal							
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	127	146	169	223	227	206	176
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	438	419	275	233	263	285	248
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	91	124	167	178	105	106	165
Yhteensä - Totalt - Total	656	688	611	635	595	596	590

Lähde: Tike, Viljankäyttö- ja varastotilastot

Källa: Tike, Statistik över användningen och lagringen av spannmål

Source: Tike, Statistics on cereal usage and stocks

1.8

Suurkeittiöiden lukumäärä ja annosmäärät toimialoittain vuosina 2004 - 2007

Antal storkök och producerade matportioner enligt bransch åren 2004 - 2007

Number of industrial kitchens and servings by branch, 2004 - 2007

Toimiala	Keittiöiden lukumäärä				Annosten lkm, milj. kpl			
	Antal kök				Antal portioner, milj. st.			
	Number of kitchens				Number of servings, million			
Bransch	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Branch								
Kahvilat ja ravintolat - Kaféer och restauranger - <i>Cafés and restaurants</i>	11 301	11 129	10 932	10 908	278	285	294	305
Henkilöstöravintolat - Personalrestauranger - <i>Staff restaurants</i>	1 582	1 533	1 520	1 489	62	60	61	61
Julkiset keittiöt - Offentliga kök - <i>Public kitchens</i>	5 727	5 554	5 191	5 002	426	424	427	431
Yhteensä - Totalt - Total	18 610	18 216	17 643	17 399	766	769	782	797

Lähde: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

Källa: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

Source: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

1.9.

Elintarvikkeiden vähittäiskauppaa sekä ravitsemistoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2002 - 2007

Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel och restaurangverksamhet enligt bransch åren 2002 - 2007

Number of establishments in retail sale of food and restaurants by branch, 2002 - 2007

Toimiala Näringsgren Branch	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elintarvikkeiden erikoistumaton vähittäiskauppa yhteensä	5 502	5 428	5 374	5 282	5 097	5 000
Icke-specialiserad detaljhandel med livsmedel totalt <i>Retail sale of food in non-specialized stores total</i>						
Supermarketkauppa - Supermarkethandel - <i>Retail sale in supermarkets</i>	848	838	838	845	847	827
Päivittäistavaroiden yleisvähittäiskauppa - Icke-specialiserad detaljhandel med dagligvaror - <i>Retail sale of perishable goods in non-specialized stores</i>	2 814	2 802	2 839	2 808	2 718	2 679
Kioskit - Kiosker - <i>Retail sale from kiosks</i>	1 840	1 788	1 697	1 629	1 532	1 494
Elintarvikkeiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä yhteensä	1 198	1 169	1 147	1 130	1 132	1 131
Specialiserad detaljhandel med livsmedel totalt <i>Retail sale of food in specialized stores total</i>						
Hedelmien, marjojen ja vihannesten vähittäiskauppa - Detaljhandel med frukt, bär och grönsaker - <i>Retail sale of fruit and vegetables</i>	213	202	198	195	189	180
Lihan ja lihatuotteiden vähittäiskauppa - Detaljhandel med kött och charkuterier - <i>Retail sale of meat and meat products</i>	88	87	81	83	79	87
Kalan, äyriäisten ja nilviäisten vähittäiskauppa - Detaljhandel med fisk, skal- och blötdjur - <i>Retail sale of fish, crustaceans and molluscs</i>	182	185	184	185	187	187
Leipomotuotteiden vähittäiskauppa - Detaljhandel med bagerivaror - <i>Retail sale of bakery products</i>	236	230	221	205	193	193
Juustomyymälät - Ostaffärer - <i>Retail sale of cheese in specialized stores</i>	14	12	12	12	12	12
Jäätelökioskit - Glasskiosker - <i>Ice cream sale from kiosks</i>	122	113	112	97	96	96
Luontaistuotteiden vähittäiskauppa - Detaljhandel med hälsokost - <i>Retail sale of health food</i>	343	340	339	353	376	376
Ravintolat, kahvilat ja ruokakioskit yhteensä	9 042	9 055	9 091	9 235	9 452	9 641
Restauranger, kaféer och livsmedelskiosker totalt <i>Restaurants, cafes and food kiosks total</i>						
Ravintolat - Restauranger - <i>Restaurants</i>	2 983	3 078	3 150	3 236	3 381	3 578
Kahvila-ravintolat - Kafé-restauranger - <i>Cafes</i>	3 526	3 531	3 502	3 581	3 690	3 751
Ruokakioskit - Livsmedelskiosker - <i>Food kiosks</i>	990	939	904	876	824	815
Olut- ja drinkkibaarit - Öl- och drinkbarer - <i>Beer and drink bars</i>	525	523	528	513	505	503
Kahvilat ja kahvibaarit - Kaféer och kaffebarer - <i>Cafés and coffee bars</i>	1 018	984	1 007	1 029	1 052	994
Ruokat ja ateriapalvelu yhteensä	2 675	2 658	2 653	2 739	2 658	2 736
Matsalar och catering totalt <i>Canteens and catering total</i>						
Henkilöstö- ja laitosruokat - Personalmatsalar och storkök - <i>Canteens</i>	1 721	1 729	1 728	1 784	1 725	1 795
Ateriapalvelu - Catering - <i>Catering</i>	954	929	925	955	933	941

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuosittilasto

Källa: Statistikcentralen, Årsstatistik över företag i företagsregistret

Source: Statistics Finland, Finnish Enterprises

1.10.

Kuluttajien lukumäärä ikäryhmittäin ja alueittain vuonna 2008 sekä koko maassa vuosina 2000 - 2008

Antal konsumenter enligt ålder områdesvis år 2008 och i hela landet åren 2000 - 2008

Number of consumers by age and region, 2008, and in the whole country 2000 - 2008

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen Employment and Economic Development Centre	Ikä - Ålder - Age						Yhteensä Totalt Total	
	0 - 20	%	21 - 60	%	yli 60 v	%		%
Uusimaa - Nyland	369 490	29 %	856 875	30 %	275 146	23 %	1 501 511	28 %
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	113 590	9 %	260 549	9 %	114 494	10 %	488 633	9 %
Satakunta - Satakunta	51 795	4 %	115 724	4 %	60 133	5 %	227 652	4 %
Häme - Tavastland	88 662	7 %	193 663	7 %	91 563	8 %	373 888	7 %
Pirkanmaa - Birkaland	113 485	9 %	260 214	9 %	107 006	9 %	480 705	9 %
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland	69 434	5 %	163 592	6 %	84 176	7 %	317 202	6 %
Etelä-Savo - Södra Savolax	33 654	3 %	77 994	3 %	44 984	4 %	156 632	3 %
Pohjois-Savo - Norra Savolax	58 206	5 %	129 660	5 %	60 557	5 %	248 423	5 %
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	38 311	3 %	86 519	3 %	41 299	3 %	166 129	3 %
Keski-Suomi - Mellersta Finland	66 262	5 %	143 183	5 %	62 302	5 %	271 747	5 %
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten	48 732	4 %	97 228	3 %	47 551	4 %	193 511	4 %
Pohjanmaa - Österbotten	63 760	5 %	124 864	4 %	58 390	5 %	247 014	5 %
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten	111 616	9 %	203 031	7 %	71 497	6 %	386 144	7 %
Kainuu - Kajanaland	18 968	1 %	42 411	1 %	21 781	2 %	83 160	2 %
Lappi - Lappland	43 913	3 %	96 467	3 %	43 583	4 %	183 963	3 %
Koko maa - Hela landet - Whole country	1 289 878	100 %	2 851 974	100 %	1 184 462	100 %	5 326 314	100 %
2000	1 332 716		2 862 514		985 885		5 181 115	
2001	1 325 873		2 874 681		994 347		5 194 901	
2002	1 317 804		2 867 990		1 020 501		5 206 295	
2003	1 308 162		2 885 386		1 026 184		5 219 732	
2004	1 299 428		2 892 734		1 044 449		5 236 611	
2005	1 292 339		2 897 674		1 065 567		5 255 580	
2006	1 289 167		2 887 863		1 099 925		5 276 955	
2007	1 288 467		2 870 457		1 141 560		5 300 484	
2008	1 289 878		2 851 974		1 184 462		5 326 314	

Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne

Källa: Statistikcentralen, Befolkningsstruktur

Source: Statistics Finland, Population Structure

1.11.

Asuntokuntien lukumäärä asuntokunnan koon mukaan alueittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 1995 - 2008

Antal bostadshushåll enligt storlek och områdesvis år 2008 och i hela landet åren 1995 - 2008

Number of household-dwelling units by the size of the unit and region, 2008, and in the whole country, 1995 - 2008

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen Employment and Economic Development Centre	Henkilöä/asunto - Personer/bostad - Persons/household					Yhteensä Totalt Total
	1	2	3	4	>4	
	Uusimaa - Nyland	290 865	223 945	84 187	71 120	
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	98 894	77 489	26 060	21 843	10 858	235 144
Satakunta - Satakunta	43 544	37 466	12 389	10 008	5 143	108 550
Häme - Tavastland	75 108	59 600	25 967	16 303	8 865	185 843
Pirkanmaa - Birkaland	94 277	76 242	19 815	21 511	11 088	222 933
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland	66 409	52 332	16 963	13 389	6 579	155 672
Etelä-Savo - Södra Savolax	32 025	25 916	8 391	6 271	3 649	76 252
Pohjois-Savo - Norra Savolax	48 337	39 689	13 634	10 611	5 928	118 199
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	33 061	27 140	9 022	6 762	3 883	79 868
Keski-Suomi - Mellersta Finland	51 784	42 801	14 413	11 702	7 138	127 838
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten	30 179	27 868	10 833	8 830	6 649	84 359
Pohjanmaa - Österbotten	37 885	36 238	13 358	12 009	7 970	107 460
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten	62 721	53 942	20 546	17 053	13 343	167 605
Kainuu - Kajanaland	15 640	13 371	4 762	3 437	2 105	39 315
Lappi - Lappland	34 245	28 600	10 480	7 779	4 802	85 906
Koko maa - Hela landet - Whole country	1 014 974	822 639	290 820	238 628	132 271	2 499 332
	40 %	33 %	12 %	10 %	5 %	100 %
	1	2	3	4	>4	
1995	766 636	652 608	323 921	278 102	159 667	2 180 934
1996	781 901	663 929	321 986	273 089	157 886	2 198 791
1997	799 337	676 422	320 379	268 762	156 291	2 221 191
1998	819 418	692 650	317 842	263 628	153 668	2 247 206
1999	839 316	708 112	315 633	258 656	151 193	2 272 910
2000	856 746	722 437	312 646	254 707	148 850	2 295 386
2001	882 559	741 726	310 149	250 254	144 655	2 329 343
2002	903 440	753 595	307 241	247 433	142 373	2 354 082
2003	923 236	766 068	303 554	244 537	140 684	2 378 079
2004	942 711	777 790	300 491	242 347	138 752	2 402 091
2005	964 739	789 950	297 276	240 517	137 018	2 429 500
2006	983 626	801 068	294 518	239 413	135 201	2 453 826
2007	999 812	811 596	292 140	239 151	133 806	2 476 505
2008	1 014 974	822 639	290 820	238 628	132 271	2 499 332

Lähde: Tilastokeskus, Asuntokunnat ja asuinolot

Källa: Statistikcentralen, Bostadshushåll och bostadsförhållanden

Source: Statistics Finland, Household dwelling units and housing conditions

1.12.

Eräiden elintarvikkeiden kotimainen käyttö ja ulkomaankauppa vuonna 2007

Inrikes användning och utrikeshandel för några livsmedel år 2007

Domestic utilization and foreign trade for certain foodstuff, 2007

	Kotimainen käyttö - Inrikes användning - Domestic utilization ¹⁾			Ulkomaankauppa Utrikeshandel Foreign trade	
	Ruoka Mat Food	Rehu Foder Feed	Muu käyttö Övrig användning Other use	Vienti Export Export	Tuonti Import Import
	milj. kg - million kg				
Viljat, peruna - Spannmål, potatis - <i>Cereals, potatoes</i>					
Leipävilja - Brödsäd - <i>Bread grain</i>	445	268	87	156	233
Muut viljat - Övriga spannmål - <i>Other cereals</i>	82	1 917	681	747	43
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	307	2	353	16	18
Herne, rypsi, pähkinä - Ärtor, rybs, nötter - <i>Peas, turnip rape, nuts</i>					
Herne - Ärtor - <i>Peas</i>	6	6	1	1	4
Rypsi, auringonkukka, soijapapu - Rybs, solros, soja <i>Turnip rape, sunflower, soya bean</i>	-	169	97	0	156
Pähkinä, kaakao - Nötter, kakao - <i>Nuts, cocoa</i>	16	-	-	5	21
Vihannekset - Grönsaker - <i>Vegetables</i>					
Tuoreet vihannekset - Färskas grönsaker - <i>Fresh vegetables</i>	298	-	51	2	95
Säilyke- ja pakastevihannekset - Konserverade och djupfrysta grönsaker <i>Canned and frozen vegetables</i>	64	-	-	2	55
Hedelmät ja marjat - Fruktar och bär - <i>Fruits and berries</i>					
Tuoreet hedelmät - Färskas frukter - <i>Fresh fruits</i>	264	-	-	1	261
Kuivatut hedelmät ja hedelmäsäilykkeet - Torra och konserverade frukter <i>Dried and canned fruits</i>	38	-	-	3	41
Marjat - Bär - <i>Berries</i>	62	-	-	10	18
Liha, kananmunat - Kött, ägg - <i>Meat, eggs</i>					
Naudan- ja vasikanliha - Nöt- och kalvkött - <i>Beef and veal</i>	99	-	-	5	14
Sianliha - Svin kött - <i>Pork</i>	185	-	-	46	22
Lampaanliha - Färkött - <i>Mutton</i>	3	-	-	0	3
Siiipikarjanliha - Fjäderfäkött - <i>Poultry meat</i>	93	-	-	11	9
Kananmunat - Ägg - <i>Eggs</i>	50	-	-	8	1
Kala - Fisk - <i>Fish</i>					
Tuore ja pakastettu kala - Rå och djupfryst fisk - <i>Fresh and frozen fish</i>	70	72	2	35	54
Savustettu, suolattu ja kuivattu - Rökta, saltad och torkad fisk <i>Smoked, salted and dried fish</i>	5	13	-	0	13
Kalasäilykkeet - Konserverade fisk - <i>Canned fish</i>	10	-	-	0	10
Maito - Mjolk - <i>Milk</i>					
Nestemäinen maito - Flytande mjolk - <i>Liquid milk</i>	752	47	-	3	2
Maitotuotteet - Mjolkprodukter - <i>Milk products</i>	328	6	4	71	50
Juusto - Ost - <i>Cheese</i>	92	-	-	45	35
Öljyt ja rasvat - Oljor och fett - <i>Oils and fats</i>					
Kasviöljyt - Vegetabiliska oljor - <i>Vegetable oils</i>	29	30	35	30	30
Voi, margariini ja rasvaseokset - Smör, margarin och fettblandningar <i>Butter, margarine and fat/oil mixtures</i>	68	-	-	49	23

¹⁾ Sisältää maahantuodut elintarvikkeet - Innehåller importerade livsmedel - *Incl. imported food*

Lähde: Tike, Ravintolase

Källa: Tike, Näringsbalans

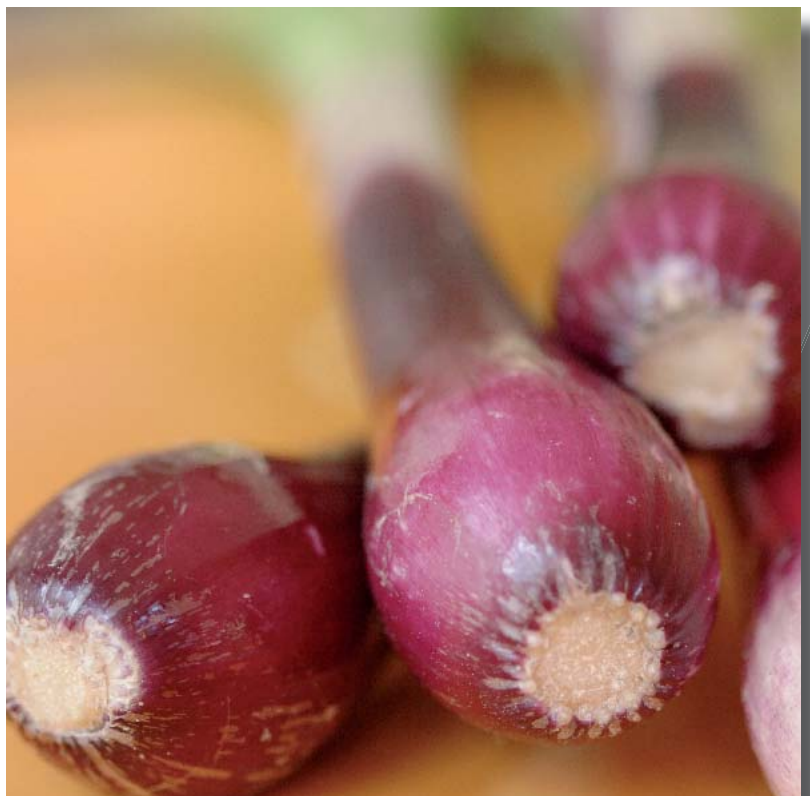
Source: Tike, Balance sheet for food commodities

Luomutuotanto

Ekologisk jordbruksproduktion ■ Organic farming

Luonnonmukaisessa tuotannossa viljellään kasveja, kasvatetaan eläimiä ja valmistetaan elintarvikkeita mahdollisimman luonnonmukaisesti. Valvottu luomutuotanto on tarkoin säädeltyä, ja edellyttää muun muassa toimijan liittymistä valvontajärjestelmään.

2



Luomutuotanto

Suomessa on lähes 4 000 tilaa, jotka kuuluvat luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään. Pääosa näistä on maatiloja, joilla harjoitetaan viljanviljelyä. Luomutilat ovat peltoalaltaan merkittävästi suurempia kuin tavanomaisesti viljellyt tilat. Luonnonmukaisesti tuotettu vehnä, kaura ja ruis käytetään pääosin luomuna, mutta ohrasta ja seosviljasta vain alle puolet käytetään luomuna.

Luomutilat

Suomessa oli Maatilarekisterin mukaan vuonna 2008 kaikkiaan 3 517 maatilaa, joilla harjoitettiin luonnonmukaista maataloustuotantoa (taulu 2.1). Määrä on vähentynyt vuosittain. Vuonna 2008 luomutiloja oli 139 maatilaa vähemmän kuin edellisessä vuonna ja noin 1 400 maatilaa vähemmän kuin vuonna 2000. Luomutilojen osuus kaikista tiloista vuonna 2008 oli 5 %. Osuus on säilynyt lähes ennallaan ainakin vuodesta 2000.

Peltosuuruusluokittain luomutilat jakautuvat eri tavalla kuin tavanomaiset tilat. Luomutilat ovat peltoalaltaan suurempia kuin tavanomaisesti viljellyt tilat. Pienissä tiloissa luomutiloja on suhteessa vähemmän ja isoissa tiloissa suhteessa enemmän. Luomutiloista 14 % ja tavanomaista tiloista 21 % on tiloja, joilla on peltoa alle 10 hehtaaria. Yli 100 hehtaaria peltoa puolestaan on 7 %:lla luomutiloista ja 5 %:lla tavanomaisista tiloista.

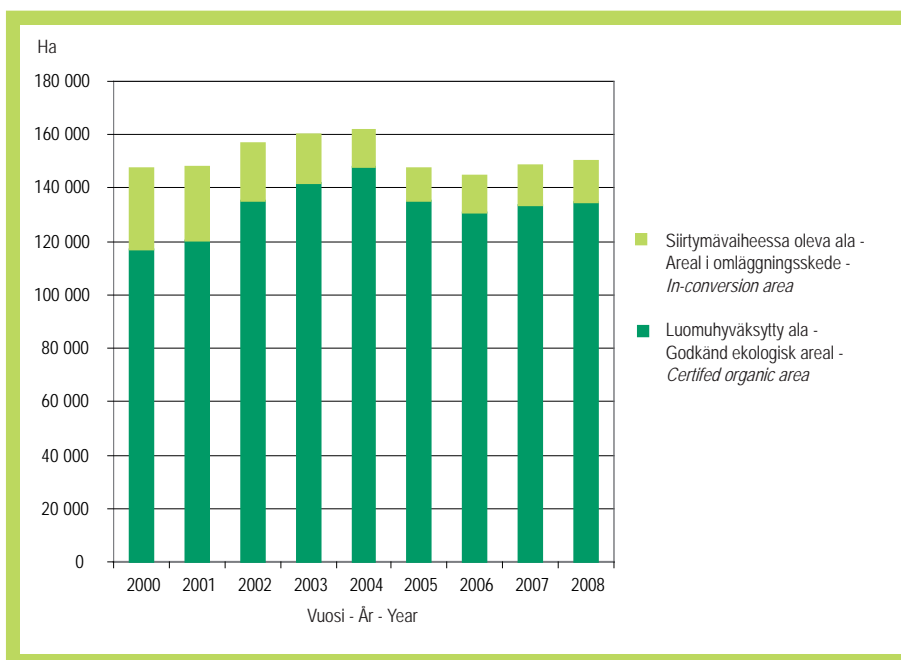
Luomurekisterin mukaan alkutuotannon luomutoimijoita oli vuonna 2008 kaikkiaan 3 890 kpl, joista maatiloja oli 3 811 kpl. Määrä on 85 kpl vähemmän kuin edellisessä vuonna ja 1 414 kpl vähem-

män kuin vuonna 2000. Erot maatilojen lukumäärissä Maatilarekisterin ja Luomurekisterin välillä johtuvat hieman erilaisista maatilan/luomutilan määritelmistä.

TE-keskustasolla tarkasteltaessa (kartta 2.1) luomutiloja on eniten Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon alueilla. Näillä alueilla on yhteensä 40 % koko Suomen luomutiloista. Luomutilojen osuus kaikista maatiloista on koko maassa keskimäärin 5 %. Luomutilojen osuus kaikista tiloista on suurin Ahvenanmaalla, jossa 14 % kaikista tiloista on luomutuotannossa. Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa noin 10 % kaikista maatiloista on luomutuotannossa.

Luomupinta-alat

Luomutiloilla oli vuonna 2008 peltoa ja puutarhaa kaikkiaan lähes 141 000 hehtaaria, mikä on 6 % kaikkien maatilojen pelto- ja puutarha-alasta (taulu 2.2). Lisäksi luomutiloilla oli vuokrateltoa yhteensä noin 49 000 hehtaaria, mikä on 6 % koko Suomen vuok-



2.1. ■ Luomualat vuosina 2000 - 2008
■ Ekologiska arealer åren 2000 - 2008
■ Organic areas, 2000 - 2008

rapelloista. Osa luonnonmukaisesti viljellystä alasta on luomuhyväksyttyä alaa, jonka satoa voidaan markkinoida luomutuotantoon viittaavin merkinnöin, ja osa luomutuotantoon siirtymässä olevaa alaa (kuvio 2.1). Luomuhyväksytty ala vuonna 2008 oli 133 543 ha ja siirtymävaiheen ala oli 15 217 ha. Luomuhyväksytyt ala määrä on lisääntynyt vuodesta 2000 yli 17 000 ha:lla.

Luomutilojen lukumäärän pienentymisestä ja luomuhyväksytyt alan lisääntymisestä johtuen keskimääräinen peltoala on kasvanut. Seitsemässä vuodessa keskimääräinen peltoala on kasvanut noin 8 ha/tila. Vuonna 2008 luomutiloilla oli peltoa keskimäärin 40 ha/tila, mikä on noin viisi hehtaaria enemmän kuin tavanomaisilla tiloilla (taulu 2.2).

TE-keskuksittain tarkasteltaessa luomutilojen keskimääräinen peltoala vuonna 2008 oli enemmän kuin 40 ha/tila kaikkiaan seitsemän TE-keskuksen alueella. Peltoalaltaan suurimmat luomutilat olivat Kainuussa, jossa luomutilojen keskimääräinen peltoala oli yli 55 ha/tila. Tavanomaisien tilojen keskimääräinen peltoala ylitti 40 hehtaarin rajan vain kolmen TE-keskuksen alueella.

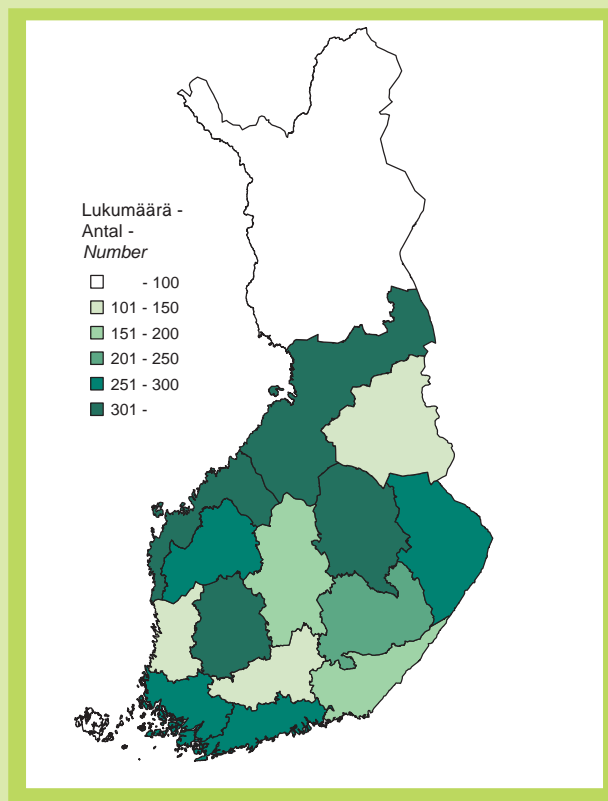
Luomutuotantosuunnat

Yleisin luomuviljelijöiden ilmoittamista tuotantosuunnista on viljanviljely (taulu 2.3), jonka päätuotantosuunnakseen ilmoitti vuonna 2008 41 % kaikista luomutiloista. Eniten viljelty viljakasvi on kaura; sitä viljeltiin vuonna 2008 yli 24 000 hehtaarilla ja vuosina 2006 ja 2007 reilulla 20 000 hehtaarilla (taulu 2.4). Luomukauran pinta-ala oli 7 % koko maan kauranviljelyyn käytetystä maatalousmaasta. Luomuruikiin viljely on vähäisempää. Vuonna 2008 luomuruista viljeltiin 4 600 hehtaarilla. Pinta-ala on pienentynyt noin tuhannella hehtaarilla edellisestä vuodesta. Luomuruikiin pinta-ala vuonna 2008 oli kuitenkin suhteessa iso, sillä se oli 19 % koko ruikiinviljelyyn käytetystä maatalousmaasta.

Viljanviljelyn jälkeen seuraavaksi yleisimmät tuotantosuunnat vuonna 2008 olivat lypsykarjatalous (15 %) sekä muu nautakarjatalous (16 %) (taulu 2.3). Päätuotantosuuntanaan muuta nautakarjataloutta harjoittavien osuus oli luomutiloilla huomattavasti suurempi kuin tavanomaisilla tiloilla, joista vain alle 6 % ilmoitti tuotantosuunnakseen muu nautakarjatalous. Myös lammas- ja vuohitalouden sekä puutarhakasvien viljelyn harjoittaminen päätuotantosuuntana oli luomutiloilla hieman tavanomaisia tiloja yleisempää.

Luomueläintuotanto

Luomutiloilla voidaan pitää joko tavanomaisia kotieläimiä tai luomueläimiä (taulu 2.5). Luomueläintuotanto kuuluu valvotun luonnonmukaisen kotieläintuotannon piiriin. Luomurekisterin mu-



2.1. ■ Luomutilojen lukumäärä vuonna 2008

■ Antal ekologårdar år 2008
■ Number of organic farms, 2008

kaan luonnonmukaista kotieläintuotantoa vuonna 2008 harjoitettiin 511 tilalla, mikä on 28 tilaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä 405 tilalla oli nautaeläimiä luonnonmukaisessa tuotannossa yhteensä lähes 28 000 eläintä, 9 tilalla sikoja yhteensä hieman yli 2 000 eläintä, 80 tilalla lampaista yhteensä lähes 8 000 eläintä, 9 tilalla vuohia yhteensä noin 400 eläintä ja 30 tilalla siipikarjaa yhteensä noin 73 000 eläintä.

Luomusato

Luomuviljaa tuotettiin Suomessa vuonna 2008 kaikkiaan noin 76 miljoonaa kiloa, mikä on 2 % Suomen koko viljantuotannosta (taulu 2.6). Luonnonmukaisesti viljeltyä leipäviljaa (vehnää ja ruista) tuotettiin yhteensä noin 16 miljoonaa kiloa, mikä on 1,9 miljoonaa kiloa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vehnän osuus luomuleipäviljasta oli 10 miljoonaa kiloa ja rukiin osuus 6 miljoonaa kiloa. Rehuviljaa (ohraa, kauraa ja seosviljaa) tuotettiin vuonna 2008 yh-

teensä 59 miljoonaa kiloa, mikä on 3,5 miljoonaa kiloa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ohran osuus luomurehviljasta oli vajaa 7 miljoonaa kiloa, kauran osuus 42 miljoonaa kiloa ja seosviljan osuus 11 miljoonaa kiloa.

Luonnonmukaisesti tuotetun viljan hehtaarisadot ovat alhaisemmat kuin tavanomaisen tuotannon sadot. Vuonna 2008 vehnän, ruu-kiin, ohran ja kauran hehtaarisadot olivat 53 - 58 % sekä seosviljan 79 % tavanomaisen tuotannon hehtaarisadoista.

Luomuporkkanan sato vuonna 2008 oli 0,81 miljoonaa kiloa, mikä on 1 % tavanomaisesta porkkanasadosta (taulu 2.10). Ruokasipulia tuotettiin luomuna 0,20 miljoonaa kiloa ja valkokaalia 0,17 miljoonaa kiloa. Luomutarhaherneen tuotanto vuonna 2008 oli vähäisempää, 8 300 kiloa.

Luomumarjoista eniten vuonna 2008 tuotettiin mansikkaa. Luomumansikan sato oli noin 190 000 kiloa. Vuonna 2007 se oli vajaa 160 000 kiloa. Luomuherukkaa tuotettiin yhteensä noin 120 000 kiloa ja luomuvadelmia noin 10 000 kiloa. Luomuherukoitten osuus tavanomaisesta sadosta oli noin 15 % ja mansikan sekä vadelman kohdalla vain 2 %.

Luomusadon maatilakäyttö

Vuoden 2008 luomuvehnäsadosta käytettiin 20 % luomuna omalla tilalla ja 56 % myytiin luomuna pois tilalta (taulut 2.7 ja 2.8). Luomurukiista käytettiin luomuna omalla tilalla vain 12 % ja 59 % myytiin luomuna. Luomukaurasta käytettiin luomuna omalla maatilalla 15 % ja myytiin luomuna 46 %. Luomuohran luomukäyttö oli vähäisempää. Vuoden 2008 sadosta käytettiin maatilalla luomuna 22 % ja myytiin luomuna vain 21 %. Seosviljan kohdalla luomukäyttö maatilalla oli suurempaa, 34 %, ja seosviljaa myytiin maataloilta

luomuna 22 % sadosta. Rypsin luomukäyttö omalla maatilalla oli 15 % sadosta ja sitä myytiin luomuna pois maataloilta 67 % (kuviot 2.3. ja 2.4.)

Luomumaidon ja -kananmunien tuotanto

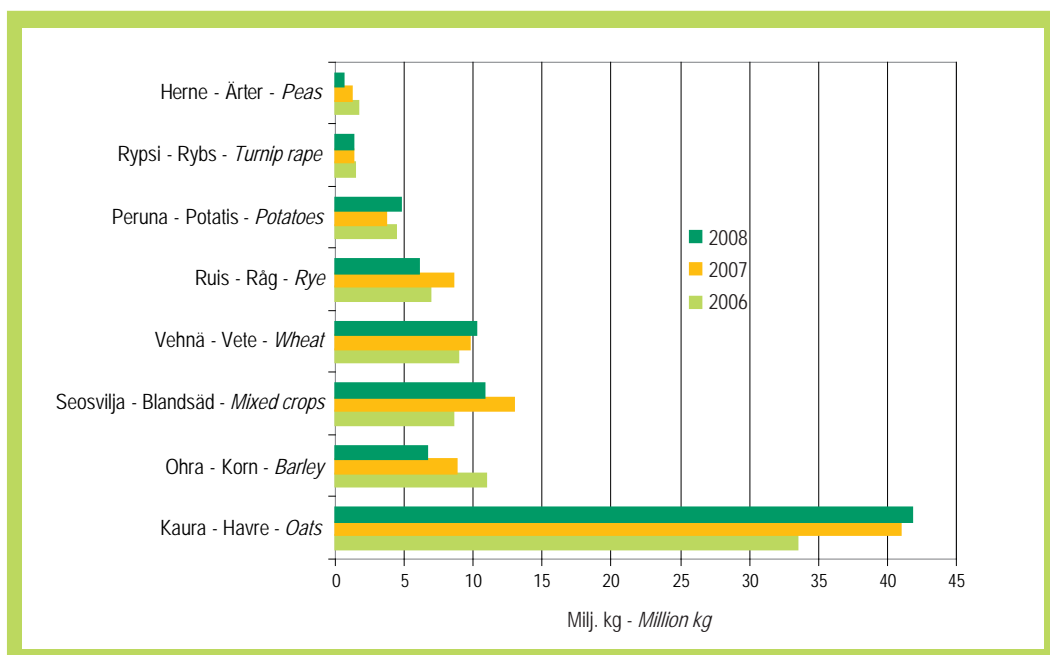
Meijerien vastaanottama luomumaidon määrä oli vuonna 2008 lähes 30 miljoonaa litraa, mikä on lähes 12 miljoonaa litraa enemmän kuin vuonna 2000 (taulu 2.9). Luomukananmunien määrä saadaan pakkaamoiden vastaanottamista kananmunamääristä. Niitä oli vuonna 2008 1,2 miljoonaa kiloa.

Luomuvalvonta

Luomutoimijoiden määrä muuttuu vuodesta toiseen (taulu 2.11). Luomuvalvonnan piiriin tulee uusia toimijoita ja vanhoja poistuu. Tarkastettavien toimijoiden määrä on vähentynyt vuodesta 2003 hieman yli tuhannella toimijalla noin 4 000 toimijaan. Suurin osa tarkastettavista toimijoista on maataloja.

Luonnonmukaisessa tuotannossa havaittujen puutteiden määrästä on tietoa ainakin muutamilta vuosilta (taulut 2.12 ja 2.13). Kasvintuotannossa havaittiin vuonna 2008 noin 960 puutetta, mikä on lähes 600 vähemmän kuin kaksi vuotta aikaisemmin. Eläintuotannossa puutteita havaittiin määrällisesti vähemmän, vuonna 2008 145 kpl ja vuonna 2006 186 kpl. Elintarviketuotannossa havaittuja puutteita vuonna 2008 oli noin 150 kpl.

Tuotanto-ohjeiden rikkomuksista johtuen vuonna 2008 erotettiin luomuvalvontajärjestelmästä 3 toimijaa, markkinointikiellon sai 211 luomutoimijaa sekä huomautuksen sai noin 750 toimijaa. ■



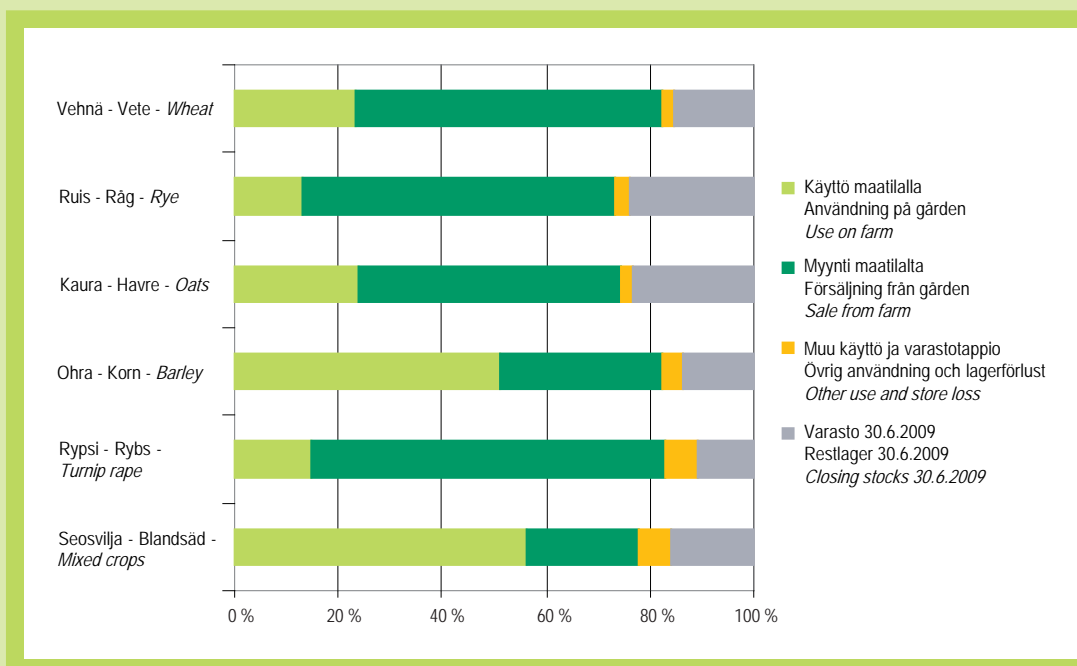
2.2. ■ Luomusato vuosina 2006 - 2008

- Ekoskörd åren 2006 - 2008
- Organic production, 2006 - 2008



2.3. Luomusadon 2008 maatilakäyttö luomuna tai tavanomaisena

- Användningen av ekoskörd 2008 som eko-vara eller konventionell vara
- Use of organic production 2008 as organic or conventional



2.4. Luomusadon 2008 käyttö maatilalla tai myynti maatilalta

- Användningen av ekoskörd 2008 på gården och försäljningen från gården
- Use of organic production 2008 on farm and sale from farm

Lisätietoa luomusadosta ja sadon käytöstä -

Mera information om ekoskörd och användningen av skörden
 More information from the organic production and use of production:
www.matilda.fi

2.1.

Luomutilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuonna 2008 ja kaikki luomutilat vuosina 2000 - 2008

Antal ekologiska gårdar enligt åkerstorleksgrupper år 2008 och alla ekologiska gårdar åren 2000 - 2008

Number of organic farms by field area group, 2008, and all organic farms 2000 - 2008

Peltosuuruusluokka (ha) Åkerstorleksgrupp (ha) Field area group (ha)	Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms		Tilat yhteensä Gårdar totalt Farms, total lkm - st - number	Luomutilojen osuus Andelen ekogårdar Proportion of organic farms %
	lkm - st - number	%	lkm - st - number	%		
0.00 - 4.99	158	4	5 243	8	5 401	3
5.00 - 9.99	345	10	7 994	13	8 339	4
10.00 - 14.99	421	12	7 240	12	7 661	6
15.00 - 19.99	361	10	6 389	10	6 750	6
20.00 - 24.99	331	9	5 405	9	5 736	6
25.00 - 29.99	276	8	4 557	7	4 833	6
30.00 - 39.99	402	11	7 147	11	7 549	6
40.00 - 49.99	312	9	4 949	8	5 261	6
50.00 - 74.99	450	13	7 068	11	7 518	6
75.00 - 99.99	222	6	3 212	5	3 434	7
100.00 - 149.99	162	5	2 172	3	2 334	7
150.00 - 199.99	43	1	588	1	631	7
200.00 -	34	1	321	1	355	11
Maatilat yhteensä - Gårdar totalt - Farms total	3 517	100 %	62 285	100 %	65 802	5 %
2000	4 934		74 849		79 783	6 %
2001	4 644		72 676		77 320	6 %
2002	4 735		70 739		75 474	6 %
2003	4 691		69 023		73 714	6 %
2004	4 547		67 507		72 054	6 %
2005	4 165		65 352		69 517	6 %
2006	3 719		65 352		69 071	5 %
2007	3 656		63 282		66 938	5 %
2008	3 517		62 285		65 802	5 %

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - Includes also farms in conversion

Lähde: Tike, Maatilojen rakenne ja Evira, Luomurekisteri

Källa: Tike, Lantbrukets struktur och Evira, Ekoregister

Source: Tike, Farm structure and Evira, Organic Register

2.2.

Luomutilojen peltoalat työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 2001 - 2008

Ekogårdarnas areal per gård enligt arbetskrafts- och näringscentral 2008, och i hela landet åren 2001 - 2008

Arable land area of organic farms by Employment and Economic Development Centre, 2008 and in the whole country 2001 - 2008

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentral <i>Employment and Economic Development Centre</i>	Keskimääräinen peltoala Areal i medeltal <i>Average arable land area</i>		Pelto ja puutarha Åker och trädgård <i>Arable and horticultural land</i>	Vuokra-peltoa Arrende-åker <i>Rented arable land</i>
	Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar <i>Organic farms</i>	Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar <i>Conventional farms</i>		
	Ha/tila - Ha/gård - Ha/farm		Ha	Ha
Uusimaa - Nyland	41,6	44,5	10 443	3 302
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	44,6	42,7	12 270	3 480
Satakunta - Satakunta	38,8	34,4	5 396	1 690
Häme - Tavastland	36,3	41,1	5 270	1 492
Pirkanmaa - Birkaland	35,5	33,8	12 976	5 105
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland	45,1	33,6	8 752	2 947
Etelä-Savo - Södra Savolax	28,7	23,0	5 875	2 834
Pohjois-Savo - Norra Savolax	37,0	31,7	11 325	3 893
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	42,3	30,5	10 790	4 347
Keski-Suomi - Mellersta Finland	25,5	29,1	4 007	1 336
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten	39,8	33,3	10 144	3 633
Pohjanmaa - Österbotten	39,4	31,9	14 329	5 089
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten	50,2	39,7	18 026	5 174
Kainuu - Kajanaland	55,4	26,0	5 987	2 267
Lappi - Lappland	50,0	23,2	2 702	1 302
Ahvenanmaa - Åland	27,5	24,3	2 306	1 059
Koko maa - Hela landet - Whole country	40,0	34,7	140 598	48 950
2001	32,3	28,7		
2002	33,2	29,7		
2003	34,1	30,3		
2004	34,8	31,2		
2005	36,4	32,8		
2006	38,6	32,9		
2007	38,8	33,9		
2008	40,0	34,7		

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - *Includes also farms in conversion*

Lähde: Tike, Maatilojen rakenne ja Evira, Luomurekisteri

Källa: Tike, Lantbrukets struktur och Evira, Ekoregister

Source: Tike, Farm structure and Evira, Organic Register

2.3.

Luomutilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2006 - 2008

Antal ekologiska gårdar enligt produktionsinriktning åren 2006 - 2008

Number of organic farms by production sector, 2006 - 2008

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector		Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms	Luomutilojen osuus kaikista Andel ekologiska gårdar från alla Proportion of organic farms from all
		kpl - st number	%	kpl - st number	%
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - Milk production	2006	629	16	14 567	4
	2007	552	15	13 242	4
	2008	502	15	11 953	4
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning Other cattle husbandry	2006	537	14	3 742	13
	2007	522	14	3 663	12
	2008	542	16	3 488	13
Sikatalous - Svinhushållning Pig husbandry	2006	45	1	2 913	2
	2007	36	1	2 700	1
	2008	23	1	2 286	1
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning Poultry husbandry	2006	47	1	874	5
	2007	41	1	831	5
	2008	35	1	727	5
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning Sheep and goat husbandry	2006	153	4	693	18
	2007	139	4	692	17
	2008	138	4	644	18
Hevostalous - Hästhushållning Horse husbandry	2006	91	2	2 074	4
	2007	86	2	2 102	4
	2008	82	2	2 023	4
Viljanviljely - Spannmålsodling Cereals production	2006	1 502	39	26 948	5
	2007	1 456	40	26 588	5
	2008	1 413	41	27 065	5
Erikoiskasvituotanto - Produktion av specialväxter Special crop cultivation	2006	158	4	4 081	4
	2007	144	4	3 920	4
	2008	134	4	3 793	3
Puutarhakasvien viljely - Frilandsodling av trädgårdsväxter Horticulture ²⁾	2006	211	5	1 943	10
	2007	195	5	1 816	10
	2008	181	5	1 766	9
Muu kasvituotanto - Övrig produktion av växter Other crop production	2006	440	11	6 286	7
	2007	453	12	6 887	6
	2008	436	13	7 710	5
Muu tuotanto - Övrig produktion Other production	2006	36	1	1 101	3
	2007	32	1	841	4
	2008	31	1	830	4
Yhteensä - Totalt - Total	2006	3 849	100	65 222	6
	2007	3 656	100	63 282	5
	2008	3 433	100	62 369	5

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - Includes also farms in conversion to organic production

²⁾ Puutarhakasvien viljely avomaalla ja kasvihuoneissa - Odling av trädgårdsväxter i växthus och på friland - Includes cultivation in the open and in greenhouses

Lähde: Tike, Maatilarekisteri
Källa: Tike, Lantbruksregister
Source: Tike, Farm Register

2.4.

Maatalousmaan käyttö vuosina 2006 - 2008

Jordbruksmarkens användning åren 2006 - 2008

Use of agricultural area, 2006 - 2008

Viljelykasvi Odlingsväxt Crop	Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms			Luomualan osuus ²⁾ Andelen av ekoareal Proportion of organic area		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
	ha			%		
Viljakasvit - Sädesväxter - Cereals	45 064	43 094	46 346	4 %	4 %	4 %
Syysvehnä - Höstvede - Winter wheat	1 033	959	678	5 %	3 %	3 %
Kevätvehnä - Vårvede - Spring wheat	5 054	4 534	4 978	3 %	3 %	3 %
Ruis - Råg - Rye	5 112	5 596	4 572	23 %	18 %	19 %
Ohra - Korn - Barley	6 328	5 017	4 570	1 %	1 %	1 %
Kaura - Havre - Oats	20 856	20 527	24 500	6 %	6 %	7 %
Seosvilja - Blandsäd - Mixed crops	6 321	6 075	6 811	33 %	31 %	33 %
Muut viljat - Andra spannmål - Other cereals	361	385	237	25 %	29 %	21 %
Nurmet alle 5 vuotta - Ångar under 5 år - Grasslands under 5 years	66 907	67 941	67 341	11 %	10 %	10 %
Herne - Ärtor - Peas	1 297	1 289	987	31 %	29 %	30 %
Peruna - Potatis - Potatoes	377	351	307	1 %	1 %	1 %
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - Turnip rape and rape	3 194	2 322	1 916	3 %	3 %	3 %
Puutarhakasvit - Trädgårdsväxter - Horticultural crops	392	368	361	3 %	3 %	3 %
Muut kasvit - Andra växter - Other crops	2 672	2 507	2 055	4 %	4 %	4 %
Viljelty ala yhteensä - Odlad areal totalt - Cultivated area, total	119 903	117 871	119 314	6 %	6 %	6 %

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - Includes also farms in conversion to organic production

²⁾ Luomualan osuus koko maatalousmaan käytöstä - Andelen ekoareal av hela jordbruksmarkens användning - Proportion of organic area of all use of agricultural area

Lähde: Tike, Maatilarekisteri ja Puutarhayritysrekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister och Trädgårdsföretagsregister

Source: Tike, Farm Register and Horticultural Enterprise Register

2.5.

Kotieläinten lukumäärä viljelytavan mukaan vuonna 2008

Antal husdjur enligt odlingsmetod år 2008

Number of livestock by farming method, 2008

Kotieläin Husdjur Livestock	Luomueläintilat Ekohusdjurgårdar Organic animal farms		Luomutilat Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms	
	Eläimiä ¹⁾	Tiloja	Eläimiä ²⁾	Tiloja	Eläimiä	Tiloja
	Djur Livestock	Gårdar Farms	Djur Livestock	Gårdar Farms	Djur Livestock	Gårdar Farms
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle 1.5.2008	27 696	405	69 633	1 121	845 712	16 316
Lypsylehmät - Mjölkkor - Dairy cows	4 717	151	13 559	608	275 722	12 732
Emolehmät - Dikor - Suckler cows	7 448	240	11 160	455	37 060	1 798
Hiehot yhteensä - Kvigor totalt - Heifers total	11 839	961	152 904	14 227
- lypsy- ja emolehmiksi - Till mjölkkor och dikor - For dairy and suckler cows	5 127	348	10 485	900	142 298	13 529
- teuraaksi - Till slaktdjur - For slaughter	2 373	155	1 354	213	10 606	2 519
Sonnit - Tjurar - Bulls	450	234	9 741	711	98 783	6 943
Vasikat - Kalvar - Calves	7 581	405	23 334	1 070	281 243	15 423
Siat - Svin - Pigs 1.4.2008	2 245	9	11 016	34	1 471 746	2 495
Karjut - Galtar - Boars	18	8	22	12	3 860	1 319
Emakot - Suggor - Sows	453	9	980	21	167 648	1 668
Lhasiat - Gödsvin - Fattening pigs	1 774	9	10 014	31	1 300 238	2 437
Lampaat - Får - Sheep 1.6.2008	7 853	80	36 666	291	85 552	1 498
Uuhet - Tackor - Ewes	18 829	269	44 782	1 346
Uuhet karitsoineen - Tackor och lamm - Ewes and lambs	7 435	80
Muut lampaat - Övriga får - Other sheep and lambs	418	66	17 837	253	40 770	1 245
Vuohet - Getter - Goats 1.6.2008	411	9	745	59	5 173	389
Siipikarja - Fjäderfän - Poultry 1.4.2008	73 025	30	184 193	134	10 337 461	1 327
Munivat kanat - Värphöns - Laying hens	73 025	30	92 627	122	3 097 621	1 045
Broilerit - Broilrar - Broilers	-	-	5 610 463	139
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - Other poultry	-	-	1 629 377	395
Hevoset - Hästar - Horses³⁾ 1.4.2008	22	11	2 137	392	29 331	5 062

¹⁾ Luomueläinten lukumäärä 31.12.2008 - Antal ekohusdjur 31.12.2008 - Number of organic animals 31.12.2008²⁾ Sisältää tavanomaiset eläimet ja luomueläimet - Inkluder konventionellt skötta husdjur och ekohusdjur - Includes conventionally bred animals and organic animals³⁾ Vain maatiloilta olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - Horses on farms only

Lähde: Tike, Maatilarekisteri ja Evira, Luomurekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister och Evira, Ekoregister

Source: Tike, Farm Register and Evira, Organic register

2.6.
Luomusato vuonna 2008
 Ekoskörd år 2008
Organic production, 2008

Viljelykasvi Odlingsväxt <i>Crop</i>	Korjuuala Skördad areal <i>Harvested area</i> 1 000 ha	Sato - Skörd - <i>Yield</i>		Osuus koko sadosta Andel av totalskörden <i>Proportion from total production</i> %
		kg/ha	milj. kg <i>million kg</i>	
Viljat yhteensä - Spannmål totalt - <i>Grain total</i>	38,8	..	75,5	1,8
Leipävilja yhteensä - Brödsäd totalt - <i>Bread grain, total</i>	9,4	..	16,3	1,9
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	5,3	1 940	10,2	1,3
Syysvehnä - Höstvete - <i>Winter wheat</i> ¹⁾	0,7	1 980	1,4	1,6
Kevätvehnä - Vårvete - <i>Spring wheat</i>	4,6	1 930	8,8	1,3
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	4,2	1 460	6,1	10,0
Rehuvilja yhteensä - Fodersäd totalt - <i>Feed grain, total</i>	29,4	..	59,2	1,8
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	3,4	1 960	6,6	0,3
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	21,2	1 970	41,8	3,4
Seosvilja - Blandsäd - <i>Mixed crops</i>	4,8	2 270	10,8	29,0
Korsivilja - Stråsäd - <i>Cereals</i>	1,5	2 190	3,3	..
Valkuaiskasvi + korsivilja - Baljväxt + stråsäd - <i>Legumes + cereal</i>	3,2	2 300	7,5	..
Rypsi - Rybs - <i>Turnip rape</i>	1,7	790	1,3	1,9
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	0,3	13 800	4,8	0,7
Herne - Ärter - <i>Peas</i>	0,5	1 130	0,6	8,3
Kuivaheinä - Torrhö - <i>Hay</i>	4,7	3 410	16,2	4,4
Säilörehu, esikuivattu - Ensilage, förtorkat - <i>Silage, prewilted</i>	30,4	8 790	267,1	3,3
Tuorevilja - Färsk spannmål - <i>Cereals harvested green</i> ²⁾	3,8	..	22,4	..

¹⁾ Sisältää speltin - Innehåller spält vete - *Incl. spelt*

²⁾ Sisältää kokoviljasäilörehun ja tuoresäilöviljan - Inkl. helsädesensilage och ensilerad spannmål - *Incl. cereals harvested green*

Lähde: Tike, Luomusatotilasto

Källa: Tike, Ekoskördstatistik

Source: Tike, Organic production statistics

2.7.

Luomusadon käyttö

Användningen av ekoskörd

Use of organic production

Käyttö 1.7.2008 - 30.6.2009 ¹⁾ Användning 1.7.2008 - 30.6.2009 <i>Use 1.7.2008 - 30.6.2009</i>	Vehnä Vete <i>Wheat</i>	Ruis Råg <i>Rye</i>	Ohra Korn <i>Barley</i>	Kaura Havre <i>Oats</i>	Seosvilja Blandsäd <i>Mixed crops</i>	Rypsi Rybs <i>Turnip rape</i>
	1000 kg					
Luomusato <i>Ekoskörd - Organic production</i>	10 180	6 050	6 620	41 800	10 640	1 280
Käyttö omalla maatilalla <i>Användningen på gårdarna - Use on farms</i>	2 390	780	3 370	10 030	5 970	190
Ruokataloudessa <i>I hushållet - In farm household</i>	10	20	2	70	-	-
Rehuksi luomueläimille <i>Som foder åt ekohusdjur - As feed to organic animals</i>	400	10	950	2 190	3 010	170
Rehuksi tavanomaisille eläimille <i>Som foder åt konventionellt skötta husdjur As feed to conventional animals</i>	350	30	1 930	3 800	2 360	0
Jalostettu myyntiä varten <i>Förädlad för försäljning - Processed for sale</i>	520	170	170	720	40	0
Siemeneksi <i>Till utsäde - As seed</i>	1 100	550	310	3 250	570	20
Myynti maatilalta <i>Försäljning från gården - Sale from farm</i>	5 990	3 640	2 080	21 010	2 300	870
Luomuna mautiloille <i>Som eko-vara till andra gårdar - As organic to other farms</i>	860	270	820	3 980	1 850	180
Luomuna välittäjälle tai jatkojalostukseen <i>Som eko-vara till förmedlare eller förädling As organic to suppliers or to additional processing</i>	4 870	3 270	610	15 140	440	690
Tavanomaisena mautiloille <i>Som konventionell till gårdar - As conventional to farms</i>	210	0	510	1 880	10	10
Tavanomaisena välittäjälle tai jatkojalostukseen <i>Som konventionell vara till förmedlare eller förädling As conventional to suppliers or to additional processing</i>	50	100	140	20	0	0
Muu käyttö ja varastotappio <i>Övrig användning och lagerförlust - Other use and store loss</i>	260	180	250	1 060	670	80
Varastossa 30.6.2009 <i>I lager 30.6.2009 - Closing stocks 30.6.2009</i>	1 540	1 450	920	9 700	1 700	140

¹⁾ Kyselyssä sadonkäyttö pyydettiin arvioimaan 30.6.2009 asti - I förfrågan användningen var bett att approximera till 30.6.2009 -
In the enquiry use was asked to be estimated till 30.6.2009

Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2009

Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2009

Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2009

2.8.

Luomusadon 2008 käyttö luomuna

Användningen av ekoskörd 2008 som eko-vara

Use of organic production 2008 as organic

Käyttö luomuna 1.7.2008 - 30.6.2009 ¹⁾ Användning som eko-vara 1.7.2008 - 30.6.2009 Use as organic 1.7.2008 - 30.6.2009		Vehnä Vete Wheat	Ruis Råg Rye	Ohra Korn Barley	Kaura Havre Oats	Seosvilja Blandsäd Mixed crops	Rypsi Rybs Turnip rape
Luomusato Ekoskörd - Organic production	A	10 180	6 050	6 620	41 800	10 640	1 280
Käyttö luomuna omalla maatilalla Användningen som eko-vara på gårdarna Use as organic on farms	A	2 038	745	1 439	6 223	3 612	192
	B	20 %	12 %	22 %	15 %	34 %	15 %
Myynti luomuna maataloilta Försäljningen som eko-vara från gårdarna Sale as organic from farm	A	5 724	3 540	1 423	19 112	2 289	861
	B	56 %	59 %	21 %	46 %	22 %	67 %
Käyttö ja myynti luomuna yhteensä Användningen och försäljningen som eko-vara, totalt Use and sale as organic, total	A	7 762	4 285	2 862	25 335	5 901	1 052
	B	76 %	71 %	43 %	61 %	55 %	82 %

A = 1000 kg

B = % luomusadosta - % av ekoskörd - % of organic production

¹⁾ Kyselyssä sadonkäyttö pyydettiin arvioimaan 30.6.2009 asti - I förfrågan användningen var bett att approximera till 30.6.2009 -

In the enquiry use was asked to be estimated till 30.6.2009

Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2009

Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2009

Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2009

2.9.

Luomumaidon ja -kananmunien tuotanto vuosina 2000 - 2008

Produktion av ekomjolk och -ägg åren 2000 - 2008

Production of organic milk and eggs, 2000 - 2008

	Luomumaito ¹⁾ Ekomjolk Organic milk 1 000 l	Luomukananmunat ²⁾ Ekoägg Organic eggs 1 000 kg
2000	16 311	..
2001	18 668	..
2002	23 242	..
2003	29 635	..
2004	31 773	..
2005	27 119	1 221
2006	26 468	1 179
2007	26 832	1 118
2008	28 079	1 165

¹⁾ Meijerien vastaanottama maitomäärä - Mjölkmängd som mejerier har mottagit - Milk volume received by dairies²⁾ Pakkaamoiden vastaanottama kananmunamäärä - Äggmängd som packerier har mottagit - Amount of eggs received by packing plants

Lähteet: Tike, Meijeritilasto ja Tike, Kananmunien tuotantotilasto

Källor: Tike, Mejeristatistiken och Tike, Produktionsstatistik för ägg

Sources: Tike: Dairy statistics and Tike, Egg production statistics

2.10.

Tärkeimpien luomuvihannesten, luomumarjojen ja luomuomenan viljely avomaalla vuonna 2008

Ekologisk frilandsodling av de viktigaste grönsakerna, bären och äpplena år 2008

Major organic vegetables, berries and apples grown in the open, 2008

Laji Sort Species	Yritysten määrä Antal företag Number of enterprises	Kokonaisala Areal totalt Area, total	Satoikäinen ala Skördemogen areal Grop yielding area	Sato Skörd Yield	
	Lkm - St - Number	ha	ha	1000 kg	% ¹⁾
Vihannekset - Grönsaker - Vegetables					
Tarhaherne - Trädgårdsärt - Garden pea	27	10		8,3	0
Valkokaali - Vitkål - White cabbage	18	10		166,2	1
Porkkana - Morot - Carrot	52	33		810,5	1
Ruokasipuli - Matlök - Onion	49	23		202,3	1
Yhteensä - Totalt - Total	113	117		1 370,3	1
Marjat - Bär - Berries					
Mansikka - Jordgubbe - Strawberry	140	113	95	188	2
Herukat - Vinbär - Currants	167	284	243	118	15
Vadelma - Hallon - Raspberry	67	21	20	10	2
Yhteensä - Totalt - Total	263	498	430	337,6	3
Omena - Äpplen - Apples	44	35	19	27	1

¹⁾ Sadon osuus tavanomaisesta sadosta -

Andel ekoskörden av konventionell skörden -

Percentage of the yield of organic production from the yield of conventional production

Lähde: Puutarhayritysrekisteri 2008

Källa: Trädgårdsföretagsregister 2008

Source: Horticultural Enterprise Register 2008

2.11.

Luomutoimijoiden määrä vuosina 2003 - 2008

Antal ekoaktörer åren 2003 - 2008

Number of organic operators, 2003 - 2008

Luomutoimijoita						
Ekoaktörer	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Organic operators</i>						
Maataloustuotanto - Lantbruksproduktion - Agricultural production						
Uusia toimijoita - Nya aktörer - New operators	177	100	100	100	112	121
Poistuneita toimijoita - Utträtt aktörer - Operators that have ceased operations	214	178	610	463	163	182
Tarkastettavia toimijoita - Aktörer som inspekteras - Operators to be inspected	4 886	4 780	4 254	3 890	3 831	3 758
joista maataloja - varav jordbruk - of which farms	4 191	3 828	3 757	3 679
Luomueläintiloja - Ekologiska djurgårdar - Organic livestock farms	413	386	405	432	483	511
Rehut - Foder - Feed						
Rehuvalmistajat ja maahantuojat - Fodertillverkare och importörer - Feed manufacturers and importers	-	4	11	11	12	16
Elintarvikkeet - Livsmedel - Food						
Uusia toimijoita - Nya aktörer - New operators	52	33	32	23	27	53
Poistuneita toimijoita - Utträtt aktörer - Operators that have ceased operations	80	83	63	40	29	34
Tarkastettavia toimijoita - Aktörer som inspekteras - Operators to be inspected	475	425	404	383	381	401

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti

Källa: Evira, Kontrollrapport om ekoproduktion

Source: Evira, Control report of organic production

2.12.

Luonnonmukaisessa tuotannossa havaittujen puutteiden lukumäärä vuosina 2006 - 2008

Antal otillräckligheten märkt i ekoproduktion åren 2006 - 2008

Number of deficiencies detected in organic production, 2006 - 2008

	2006	2007	2008
	kpl - st - number		
Kasvintuotanto - Växtproduktion - <i>Plant production</i>	1 526	1 101	963
Eläintuotanto - Husdjurproduktion - <i>Animal production</i>	186	138	145
Elintarviketuotanto - Livsmedelsproduktion - <i>Food production</i>	..	282	151

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti 2008

Källa: Evira, Kontrollrapport om ekoproduktion 2008

Source: Evira, Control report of organic production 2008

2.13.

Tuotanto-ohjeiden rikkomuksista annetut seuraamukset luomutiloille vuosina 2006 - 2008

Antal påföljder som påförts ekologiska gårdar till följd av brott mot produktionsbestämmelser åren 2006 - 2008

Number of penalties to organic farms due to violations of production directions, 2006 - 2008

	2006	2007	2008
	kpl - st - number		
Erottaminen valvontajärjestelmästä - Avstängning från kontrollsystem - <i>Expulsion from control system</i>	4	3	3
Markkinointikielto - Förbud mot saluföring - <i>Ban on marketing</i>	342	226	211
Huomautus - Anmärkning - <i>Caution</i>	1 180	872	749

Lähde: Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti 2008

Källa: Evira, Kontrollrapport om ekoproduktion 2008

Source: Evira, Control report of organic production 2008

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

Husdjurens hälsa och välbefinnande ■ Animal health and welfare

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi ovat merkittävä osa eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta. Tuotantoeläinten terveydellä on vaikutus jalostavan teollisuuden raaka-aineiden laatuun ja siten myös lopputuotteiden laatuun ja turvallisuuteen. Kotieläinten hyvinvointi muodostaa osan eläinperäisten elintarvikkeiden eettisestä laadusta.

3



Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

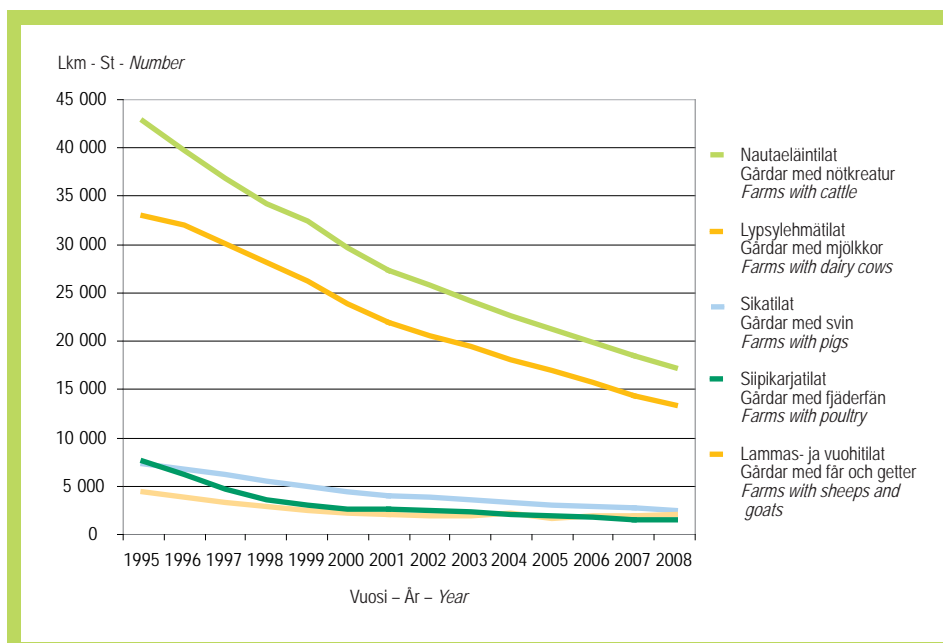
Kotieläintuotannon rakenne on muuttunut vuosien myötä, kun tuotantoyksiköiden koko on kasvanut suuremmaksi. Tuotantoeläinten hyvä terveystilanne turvataan nykyään kansallisella eläinten terveydenhuoltojärjestelmällä. Kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia seurataan monella taholla. Rehuvalvonta takaa turvalliset ja käyttötarkoitukseen sopivat rehut. Tartuntatautien vastustamiseksi tehdään määrätietoista, jatkuvaa työtä. Eläinsuojelusäädökset edistävät eläinten terveyttä ja hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Kotieläintilat

Kotieläintilojen lukumäärä on viimeisen kymmenen vuoden aikana vähentynyt vuosi vuodelta. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet nautatilojen lukumäärissä, ja nimenomaan lypsylehmätilojen lukumäärissä (kuvio 3.1). Vuonna 1998 lypsylehmätiloja oli yli 30 000 tilaa ja vuoteen 2008 määrä on vähentynyt noin 13 000 tilaan. Lypsykarjatilojen koko on puolestaan kasvanut vuosien myötä. Suuria yli 50 lehmän lypsykarjatiloja oli vuonna 2008 yhteensä 786 tilaa, kun vastaava lukumäärä vuonna 2000 oli vain 151 tilaa.

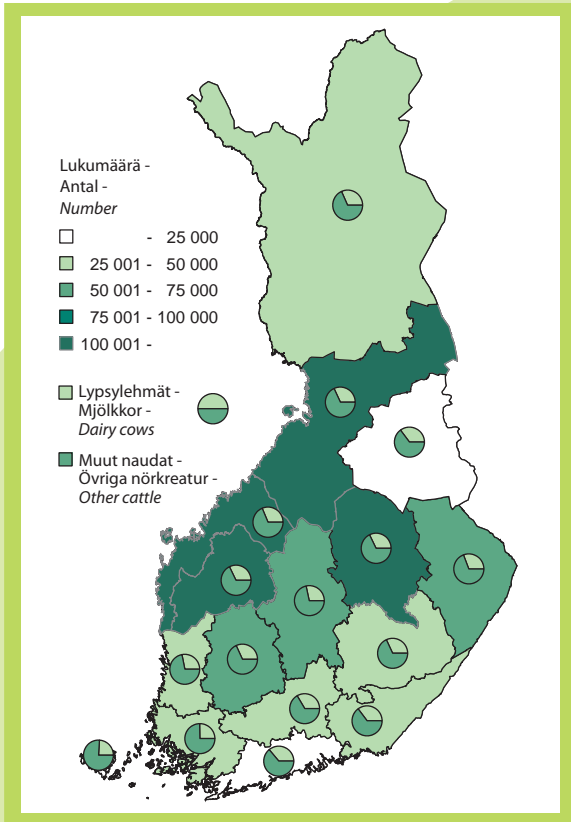
Kotieläinten määrä

Kotieläinten määrissä ei ole tapahtunut valtavia muutoksia (kuviot 3.2 ja 3.3). Vuonna 2008 nautaeläimiä oli kaikkiaan lähes 920 000, sikoja lähes 1,5 miljoonaa ja siipikarjaa yli 10 miljoonaa eläintä. Sen sijaan eläinten määrä tilaa kohti laskettuna on kasvanut ainakin vuodesta 2001 lähtien (taulu 3.1.). Nautaeläinten lukumäärä tilaa kohti vuonna 2008 oli 52, kun se vuonna 2006 oli 47 ja vuonna 2001 38. Sikojen määrä vuonna 2008 oli 586 eläintä/tila. Vuonna 2001 se oli 317 eläintä/tila. Munivien kanojen määrä vuonna 2008 oli keskimäärin noin 2 700 eläintä, kun se vuonna 2001 oli noin 1 500 eläintä/tila.



3.1. ■ Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2008

- Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2008
- Number of animal farms, 1995 - 2008



3.1. ■ Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2008
■ Antal nötkreatur år 2008
■ Number of cattle, 2008

Alueittain tarkasteltaessa (taulu 3.2) nautaeläimiä vuonna 2008 oli eniten Pohjois-Pohjanmaan (14 %), Pohjois-Savon (13 %), Etelä-Pohjanmaan (12 %) ja Pohjanmaan (11 %) TE-keskusten alueilla. Sikoja oli eniten Varsinais-Suomen (27 %), Etelä-Pohjanmaan (17 %), Pohjanmaan (14 %) ja Satakunnan (11 %) TE-keskusten alueilla. Siipikarja-alueita puolestaan ovat Varsinais-Suomen (35 %), Satakunnan (23 %) ja Etelä-Pohjanmaan (22 %) TE-keskusten alueet.

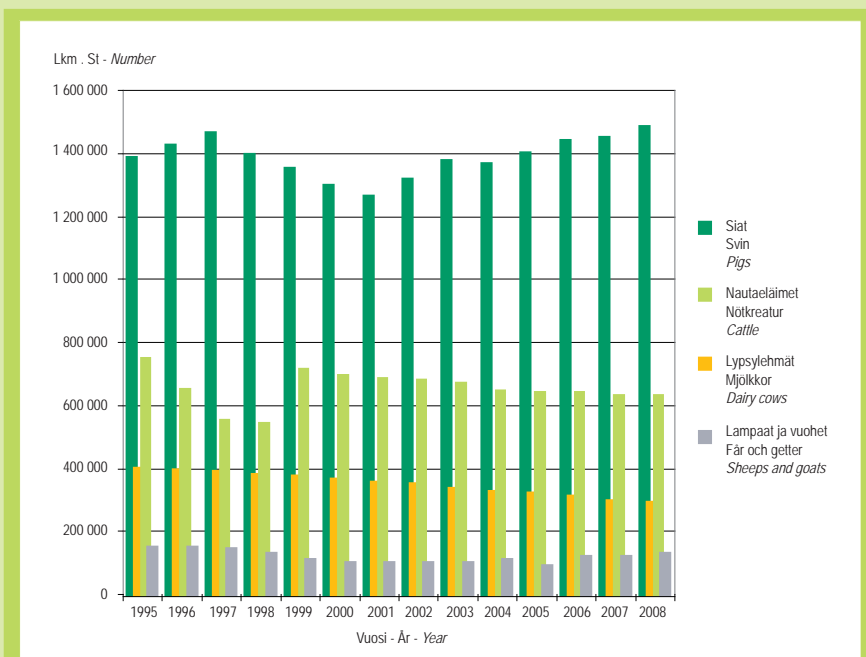
Rehut ja rehuvalvonta

Erilaisia rehuseoksia valmistettiin Suomessa vuonna 2008 yhteensä lähes 1,4 miljardia kiloa (taulu 3.3.), mikä on hieman vähemmän kuin edellisinä vuosina. Eniten valmistettiin nautakarjan rehuseoksia, 560 miljoonaa kiloa, mikä on 41 % koko rehunvalmistusmäärästä. Rehuseosta sioille valmistettiin noin 360 miljoonaa kiloa (26 % koko määrästä) ja siipikarjalle noin 310 miljoonaa kiloa (23 % koko määrästä).

Rehuvalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että rehut ovat turvallisia, käyttötarkoitukseensa soveltuvia ja että ne täyttävät laisäädännön vaatimukset. Valmistusta valvotaan tuotantotiloihin ja valmistajan varastoihin tehtävillä pistokoeuontoisilla tarkastuksilla ja tuotteista otettavilla näytteillä sekä tarkastamalla valmistajan omavalvontaraportteja.

Rehuvalvontaan kuuluvia toimijoita oli vuonna 2008 yhteensä yli 24 000 kpl (taulu 3.4.) joista kotieläintilat muodostavat suurimman osan (93%). Rehujen valmistajia vuonna 2008 oli 218 kpl, mikä on 11 toimijaa enemmän kuin vuonna 2007. Tarkastuskäyntejä tehtiin vuonna 2008 yhteensä 517 kpl (taulu 3.4). Näistä 53 % kohdistui kotieläintiloille, 27 % rehujen kuljetukseen ja 13 % teollisten rehujen valmistukseen.

Rehuvalvonnan valvontanäytteiden kokonaismäärä (taulu 3.5) vuonna 2008 oli yli 10 000. Määrä on vaihdellut vuosittain hieman. Tarkasteltaessa näytemääriä valvontatyypeittäin, eniten näytteitä otettiin EU-tuonti -tuotteista (67 %). Valmistuksen valvontanäytteitä otettiin 11 % koko näytemäärästä. Rehuvalmistustyyppittäin tarkasteltaessa eniten näytteitä otettiin kasviperäisistä rehuaineista (78 %). Rehuseoksista otettujen näytteiden osuus oli 18 %.



Eläntaudit

Suomen tarttuvien eläntautien tilanne on hyvä. Meillä todetaan harvoin vakavia eläntautiepidemioita. Hyvä eläntautitilanne ei ole sattumaa vaan perustuu määrätietoiseen työhön tautien vastustamiseksi. Tautien vastustamiseen kuuluu ilmoitusvelvollisuus, sairaiden eläinten tutkimus vakavien tautien varalta ja erilliset seuranta tutkimukset. Eviran julkaisuun ”Eläntaudit Suomessa 2008” on koottu ajankohtaista tietoa eläntautien esiintymisestä maassamme sekä niihin liittyvistä valvonta- ja seurantaohjelmista.

Salmonellaa esiintyy tuotantoeläimissä Suomessa hyvin vähän. Suomen kansallinen salmonellavalvontaohjelma on toiminut vuodesta 1995 EU:n komission päätöksellä ja siihen on tehty uudistuksia vuosien mittaan. Ohjelma koskee nautoja, sikoja ja siipikarjaa (kuvio 3.4 ja taulut 3.6 ja 3.7) sekä niistä saatavaa lihaa ja kananmunia. Valvontaohjelman tavoitteena on ehkäistä salmonellatartunta näistä lähteistä ihmisiin ja pitää salmonellan esiintyminen tuotantoeläimillä ja niistä saatavissa elintarvikkeissa alle 1 %:n vuositasolla.

Tämä tavoite saavutettiin vuonna 2008.

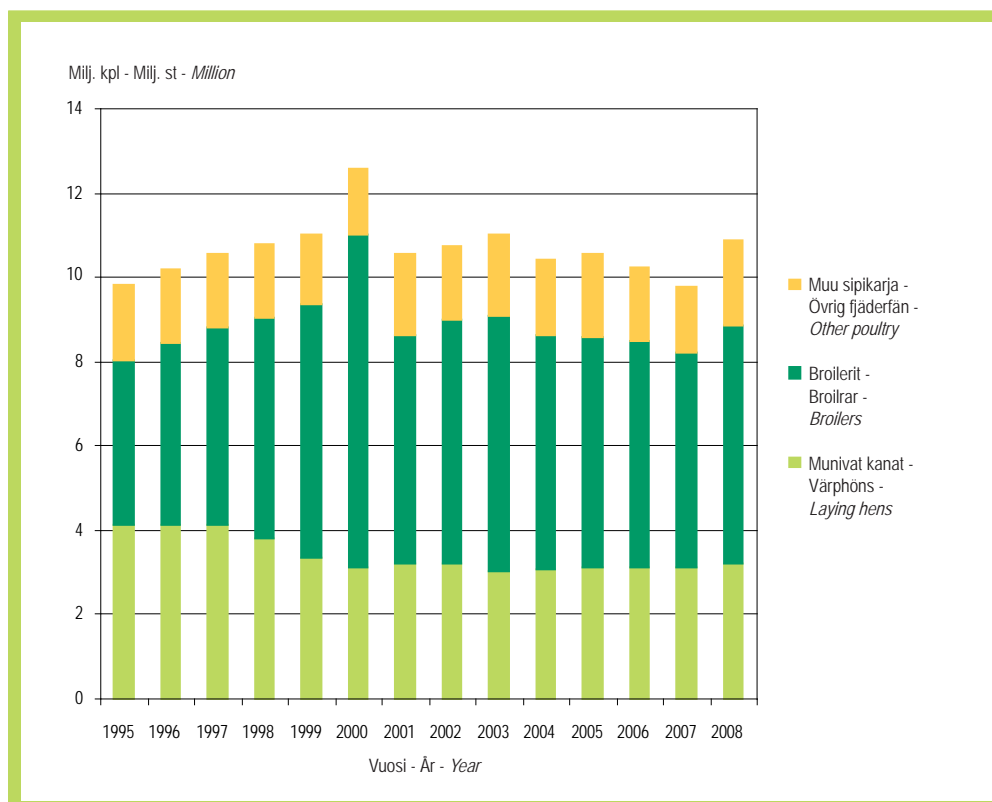
Zoonoosit

Selkärankaisesta eläimestä ihmiseen tarttuvaa tautia kutsutaan zoonoosiksi. Omassa isäntäeläimessään taudinaiheuttaja ei aina aiheuta oireista tautia, mutta ihmiseen tarttuessaan tauti voi aiheuttaa hyvin rajoitettua sairautta. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään tartuntatautirekisteriin kerätään tietoa joistakin eläimistä ihmisiin tarttuvista taudeista.

Eläinten hyvinvointi

Eläinsuojelussa on tapahtunut voimakasta kehitystä kaikkialla Euroopassa. Eläinsuojelusäädösten tarkoituksena on suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Munivien kanojen, sikojen ja vasikoiden EU-eläinsuojelutarkastuksia tiloilla tehtiin vuonna 2008 yhteensä 552 kappaletta (taulu 3.8). Vuonna 2007 tarkastuksia tehtiin yhteensä 587 kappaletta,



3.3. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2008

■ Antal fjäderfä åren 1995 - 2008

■ Number of poultry, 1995 - 2008

vuonna 2006 624 kappaletta ja vuonna 2005 635 kappaletta eli tarkastusten kokonaismäärä on vähentynyt näinä vuosina. Vuonna 2008 tarkastettiin myös 11 anka- ja hanhitilaa.

Munivien kanojen hyvinvointia koskevissa tarkastuksissa tiloilla vuonna 2008 7 %:ssa tarkastuksista löytyi epäkohtia. Sikojen hyvinvointitarkastuksissa 15 %:ssa löytyi epäkohtia. Vasikoiden hyvinvointitarkastuksissa 28 %:ssa löytyi epäkohtia.

Eläinkuljetuksiin tehtiin vuonna 2008 runsas 300 EU-eläinsuojelutarkastusta (taulu 3.9), joista 11 %:ssa löytyi epäkohtia ja 6 %

tarkastuksista johti toimenpiteeseen. Aikaisempina vuosina niiden tarkastusten määrä, joissa on löytynyt epäkohtia, suhteellinen määrä on ollut yli 20 % eli vuoteen 2008 määrä on pienentynyt. Samoin toimenpiteisiin johtaneiden tarkastusten määrä on alhaisempi kuin aikaisempina vuosina.

Eläinsuojelurikoksista ja -rikkomuksista on alioikeuksissa annettu vuonna 2007 yhteensä 207 tuomiota (taulu 3.10). Tuomioista 42 % oli eläinsuojelurikoksista, 39 % eläinsuojelurikkomuksista ja 19 % lievistä eläinsuojelurikoksista. ■



3.4. ■ Siipikarjaparvien (broilerit ja kalkkunat) salmonellatutkimukset

- Salmonellaundersökningar av fjäderfäfloccar (broilrar och kalkoner)
- Salmonella analyses of poultry flocks (broilers and turkeys)

3.1.

Kotieläinten määrä eläinlajeittain vuonna 2008 ja määrä tilaa kohden vuosina 2001 - 2008

Antal husdjur enligt djurart år 2008 och antal per gård åren 2001 - 2008

Number of livestock by species, 2008 and number of livestock per farm, 2001 - 2008

Kotieläin Husdjur Livestock	Eläimiä Djur Livestock	Eläimiä / maatala Djur/ gård Livestock/ farm				
		1.5.2008	2001	2006	2007	2008
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle	915 345	38	47	50	52	
Lypsylehmät - Mjölkkor - Dairy cows	289 281	16	20	21	22	
Emolehmät - Dikor - Suckler cows	48 220	11	19	20	21	
Hiehot 2 vuotta ja yli - Kvigor 2 år och över - Heifers 2 years and over	30 141	2	3	3	3	
Hiehot 1 - 2 vuotta - Kvigor 1 - 2 år - Heifers 1 - 2 years	134 602	7	8	9	9	
Sonnit 2 vuotta ja yli - Tjurar 2 år och över - Bulls 2 years and over	9 619	3	3	4	4	
Sonnit 1 - 2 vuotta - Tjurar 1 - 2 år - Bulls 1 - 2 years	98 905	8	13	14	14	
Vasikat alle 1 vuotta - Kalvar under 1 år - Calves under 1 year	304 577	14	17	18	18	
Siat - Svin - Pigs	1 482 762	317	499	514	586	
Karjut 50 kg ja yli - Galtar 50 kg och över - Boars 50 kg and over	3 882	2	3	3	3	
Emakot 50 kg ja yli - Suggor 50 kg och över - Sows 50 kg and over	168 628	55	86	93	100	
Lhasiat 50 kg ja yli - Gödsvin 50 kg och över - Fattening pigs 50 kg and over	504 337	129	194	211	235	
Siat 20 - 50 kg - Svin 20 - 50 kg - Pigs 20 - 50 kg	354 225	98	158	172	190	
Porsaat alle 20 kg - Grisar under 20 kg - Piglets under 20 kg	451 690	149	255	245	285	
Lampaat - Får - Sheep	122 218	45	60	63	68	
Vuohet - Getter - Goats	5 918	12	14	13	13	
Siipikarja - Fjäderfän - Poultry	10 521 654	4 058	5 915	6 217	7 202	
Munivat kanat vähintään 20 viikkoa - Värphöns minst 20 veckor - Laying hens at least 20 weeks	3 190 248	1 517	2 214	2 486	2 734	
Kananpoikaset alle 20 viikkoa - Kycklingar under 20 veckor - Chicks under 20 weeks	865 464	5 926	8 440	8 041	9 407	
Kukot vähintään 20 viikkoa - Tuppar minst 20 veckor - Cockerels at least 20 weeks	18 512	46	60	68	94	
Broilerit - Broilrar - Broilers	5 674 546	30 405	43 275	36 769	20 245	
Kalkkunat - Kalkoner - Turkeys	414 770	2 502	3 910	4 393	5 185	
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - Other poultry	358 114	95	1 785	1 796	1 968	
Hevoset - Hästar - Horses ¹⁾	31 468	5	5	5	6	

¹⁾ Vain maataloilla olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - Horses on farms only

Lähde: Tike, Maatilarekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister

Source: Tike, Farm Register

3.2.

Kotieläinten lukumäärä alueittain vuonna 2008 ja koko maassa vuosina 2001 - 2008

Antal husdjur områdesvis år 2008 och i hela landet åren 2001 - 2008

Number of livestock by region, 2008 and in the whole country 2001 - 2008

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentralen Employment and Economic Development Centre		Nautaeläimet Nötkreatur Cattle	Siat Svin Pigs	Lampaat Får Sheep	Vuohet Getter Goats	Siipikarja Fjäderfån Poultry	Hevoset Hästar Horses
Uusimaa - Nyland	A	23 852	40 147	7 720	250	15 228	4 366
	B	3 %	3 %	6 %	4 %	0 %	14 %
Varsinais-Suomi - Egentliga Finland	A	34 939	398 133	10 533	685	3 675 619	2 147
	B	4 %	27 %	9 %	12 %	35 %	7 %
Satakunta - Satakunta	A	30 803	168 504	5 920	559	2 468 635	1 565
	B	3 %	11 %	5 %	9 %	23 %	5 %
Häme - Tavastland	A	47 376	105 360	4 417	187	182 799	2 849
	B	5 %	7 %	4 %	3 %	2 %	9 %
Pirkanmaa - Birkaland	A	50 985	104 324	6 360	1 302	932 975	2 755
	B	6 %	7 %	5 %	22 %	9 %	9 %
Kaakkois-Suomi - Sydöstra Finland	A	42 547	42 861	4 802	190	73 972	2 461
	B	5 %	3 %	4 %	3 %	1 %	8 %
Etelä-Savo - Södra Savolax	A	48 697	24 875	5 625	119	44 418	1 827
	B	5 %	2 %	5 %	2 %	0 %	6 %
Pohjois-Savo - Norra Savolax	A	117 144	41 987	4 282	217	35 693	2 364
	B	13 %	3 %	4 %	4 %	0 %	8 %
Pohjois-Karjala - Norra Karelen	A	59 722	12 269	4 892	227	29 467	1 256
	B	7 %	1 %	4 %	4 %	0 %	4 %
Keski-Suomi - Mellersta Finland	A	52 988	22 981	6 972	110	129 732	2 487
	B	6 %	2 %	6 %	2 %	1 %	8 %
Etelä-Pohjanmaa - Södra Österbotten	A	105 872	247 416	7 299	1 063	2 320 162	2 208
	B	12 %	17 %	6 %	18 %	22 %	7 %
Pohjanmaa - Österbotten	A	103 980	211 393	8 562	475	561 385	1 862
	B	11 %	14 %	7 %	8 %	5 %	6 %
Pohjois-Pohjanmaa - Norra Österbotten	A	130 964	59 555	10 844	238	22 584	1 902
	B	14 %	4 %	9 %	4 %	0 %	6 %
Kainuu - Kajanaland	A	22 461	1 176	3 254	46	11 339	550
	B	2 %	0 %	3 %	1 %	0 %	2 %
Lappi - Lappland	A	35 451	1 077	18 643	230	4 741	569
	B	4 %	0 %	15 %	4 %	0 %	2 %
Ahvenanmaa - Åland	A	7 564	..	12 093	20	12 905	300
	B	1 %		10 %	0 %	0 %	1 %
Koko maa - Hela landet - Whole country	A	915 345	1 482 058	122 218	5 918	10 521 654	31 468
	B	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2001		1 037 412	1 260 758	96 003	7 445	10 553 583	26 172
2002		1 025 379	1 315 006	95 884	6 607	10 733 933	25 197
2003		1 000 165	1 374 864	98 410	6 757	10 996 969	25 829
2004		969 140	1 364 607	108 887	7 271	10 405 204	24 400
2005		958 925	1 401 071	89 737	6 944	10 538 157	26 595
2006		949 291	1 436 470	116 653	6 670	10 239 024	28 638
2007		926 694	1 448 041	119 252	6 181	9 791 071	29 716
2008		915 345	1 482 058	122 218	5 918	10 521 654	31 468

A: Eläinten lukumäärä 1.5.2008 - Antal husdjur 1.5.2008 - Number of livestock 1.5.2008

B: % koko maan eläimistä - % av husdjur i hela landet - % of livestock in the whole country

Lähde: Tike, Maatilarekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister

Source: Tike, Farm Register

3.3.

Rehuseosten valmistusmäärät vuosina 2003 - 2008

Tillverkning av foderblandningar åren 2003 - 2008

Manufacture of compound feedingstuffs, 2003 - 2008

Rehutyypin Fodertyp Type of feed	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	milj. kg - million kg					
Rehuseos nautakarjalle - Foderblandning för nötkreatur - <i>Compound feedingstuff for cattle</i>	608	619	637	612	586	560
Rehuseos vasikoille - Foderblandning för kalvar - <i>Compound feedingstuff for calves</i>	46	50	67	59	55	52
Rehuseos sioille - Foderblandning för svin - <i>Compound feedingstuff for pigs</i>	349	346	359	360	368	363
Rehuseos siipikarjalle - Foderblandning för fjäderfä - <i>Compound feedingstuff for poultry</i>	307	306	297	293	307	313
Turkiseläimille - För pälsdjur - <i>For fur animals</i>	49	49	47	38	39	33
Kivennäisrehuseokset - Mineralfoderblandningar - <i>Compound mineral feedingstuffs</i>	32	33	31	31	26	28
Muut rehuseokset - Övriga foderblandningar - <i>Other compound feedingstuffs</i>	23	28	31	31	33	30
Yhteensä - Totalt - Total	1 414	1 431	1 470	1 425	1 414	1 378

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

3.4.

Elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen valvontakohteet ja niihin tehdyt tarkastukset vuosina 2007 ja 2008

Foderkontrollobjekt ifråga om foder för animalieproduktionsdjur och inspektionsbesök åren 2007 och 2008

Feed control objects of feedingstuffs for food-producing animals and inspection visits in 2007 and 2008

Valvontakohdetyypin Kontrollobjektstyp Type of control object	Toimijoiden määrä ¹⁾ Antal aktörer Number of operators		Tarkastuskäyntien määrä Antal inspektionsbesök Number of inspection visits	
	31.12.2007	31.12.2008	2007	2008
Rehujen valmistus - Foderproduktion - <i>Production of feed</i>	207	218	52	69
Rehujen maahantuonti EU:n ulkopuolelta - Import av foder från länder utanför EU - <i>Feed import from outside of EU</i>	33	36	0	2
Rehujen välitys, jakelu, myynti tai tuonti sisämarkkinoilta - Förmedling, distribution, försäljning eller import av foder från EU-länder - <i>Feed agency, distribution, sale or import from EU countries</i>	591	727	1	25
Rehujen varastointi - Lagring av foder - <i>Feed storage</i>	462	464	2	4
Rehujen kuljetus - Transport av foder - <i>Transport of feeds</i> ²⁾	356	366	164	142
Kotieläintilat - Husdjursgårdar - <i>Livestock farms</i>	24 606	22 443	202	275

¹⁾ Muut kuin rehualan alkutuotannon toimijat - Andra än foderföretagare inom primärproduktion av foder -
Other feed business operators than operators at the level of primary production of feed

²⁾ Lukuihin sisältyvät myös muita kuin elintarviketuotantoeläimille tarkoitettuja rehuja kuljettavat toimijat -
Siffrorna innehåller också foderföretagare som transporterar foder avsett för andra djur än djur för livsmedelsproduktion -
Number contains also feed business operators which transport feeds for feeding of other animals than food-producing animal

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira - Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira - Source: Finnish Food Safety Authority Evira

3.5.

Rehuvalvonnan valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2003 – 2008

Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2003 - 2008

Number of control samples of feed control, 2003 - 2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	kpl - st - no					
Rehunäytteet yhteensä - Foderprov totalt - Feed samples total	8 993	9 660	10 925	9 721	11 578	10 020
Valvontatyypeittäin - Enligt typ av övervakning - By type of control						
Markkinavalvonta - Marknadsövervakning - Market control	716	740	838	632	836	788
EU-tuonnin valvonta - Övervakning av EU-import - Import control from EU	4 737	6 274	7 224	6 548	7 665	6 716
Valmistuksen valvonta - Övervakning av tillverkning - Manufacture control	2 016	1 807	1 875	1 594	1 498	1 107
EU:n ulkopuolelta tulevan maahantuonnin valvonta - Övervakning av import från utanför EU - Import control from outside of EU	1 524	689	855	641	910	971
GMO-valvonta - GMO-övervakning - GMO-control	-	150	133	68	379	190
Maatilojen valvonta - Övervakning av gårdar - Farm control	-	-	-	238	290	248
Rehuvalmistustyypeittäin - Enligt fodertyp - By type of feed						
Kasvipäriset rehuaineet - Foderämnen av vegetabiliskt ursprung - Feedingstuffs of vegetable origin	6 438	7 177	8 210	7 309	8 651	7 831
Eläinperäiset rehuaineet - Foderämnen av animaliskt ursprung - Feedingstuffs of animal origin	338	263	289	174	251	145
Muut rehuaineet - Övriga foderämnen - Other feedingstuffs	-	-	-	9	2	7
Rehuseokset - Foderblandningar - Compound feedingstuffs	1 819	1 882	2 081	1 891	2 312	1 844
Kivennäisrehuaineet ja -seokset - Mineralfoderämnen och -blandningar - Minerals feeds and compound mineral feedingstuffs	172	135	133	125	142	118
Rehun lisäaineet ja lisäainemisteet - Tillsatsämne och tillsatsämnesprodukter för foder - Feed additives and additive products	226	203	212	213	220	75

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

3.6.

Salmonellatutkimukset siipikarjan munantuotantoparvista 2002 - 2008

Salmonellaundersökningar hos äggproduktionsflockar av fjäderfä åren 2002 - 2008

Salmonella analyses of egg-producing flocks of poultry, 2002 - 2008

Vuosi År Year	Kasvattamo Uppfödningstall Poultry farm		Kanala Värpstall Henhouse	
	Tutkitut parvet	Positiiviset parvet	Tutkitut parvet	Positiiviset parvet
	Undersökta flockar	Positiva flockar	Undersökta flockar	Positiva flockar
	<i>Inspected flocks</i> kpl - st - no	<i>Flocks tested positive</i> %	<i>Inspected flocks</i> kpl - st - no	<i>Flocks tested positive</i> %
2002	281	-	1 883	-
2003	175	0,57	1 974	-
2004	168	-	1 967	0,05
2005	208	-	1 827	0,05
2006	203	-	1 639	-
2007	216	-	1 880	0,11
2008	222	-	1 915	0,05

Lähde: Evira, Eläintaudit Suomessa 2008 -julkaisu

Källa: Evira, Publikation Djursjukdomar i Finland 2008

Source: Evira, *Animal Diseases in Finland 2008 publication*

3.7.

Salmonellatutkimukset siipikarjan lihantuotantoparvista 2002 - 2008

Salmonellaundersökningar i köttproduktionsflockar av fjäderfä åren 2002 - 2008

Salmonella analyses of meat-production flocks of poultry, 2002 - 2008

Vuosi År Year	Broilerikasvattamo Uppfödningstall för broilrar Broiler farm		Kalkkunakasvattamo Uppfödningstall för kalkoner Turkey farm	
	Tutkitut parvet	Positiiviset parvet	Tutkitut parvet	Positiiviset parvet
	Undersökta flockar	Positiva flockar	Undersökta flockar	Positiva flockar
	<i>Inspected flocks</i> kpl - st - no	<i>Flocks tested positive</i> %	<i>Inspected flocks</i> kpl - st - no	<i>Flocks tested positive</i> %
2002	3 157	0,3	555	0,5
2003	3 287	0,2	1 055	0,6
2004	3 132	0,2	989	0,1
2005	3 087	0,1	900	0,1
2006	3 020	0,3	1 026	0,2
2007	3 278	0,2	711	0,1
2008	3 311	0,1	466	0,2

Lähde: Evira, Eläintaudit Suomessa 2008 -julkaisu

Källa: Evira, Publikation Djursjukdomar i Finland 2008

Source: Evira, *Animal Diseases in Finland 2008 publication*

3.8.

EU-eläinsuojelutarkastukset tiloilla vuosina 2000 - 2008

EU-djurskyddsinspektioner på gårdar åren 2000 - 2008

EU inspections of animal protection on farms, 2000 - 2008

Eläinlaji Djurart <i>Animal species</i>		Tarkastusten lukumäärä Antal inspektioner <i>Number of inspections</i>	Tarkastukset, joissa epäkohtia Inspektioner, där man hittade fel <i>Inspections where defects were found</i>	Tarkastukset, jotka johtivat toimenpiteeseen ¹⁾ Inspektioner som ledde till åtgärd <i>Inspections that led to action being taken</i>
		kpl - st - no	%	%
Munivat kanat - Värphöns - <i>Laying hens</i>	2000	30	3	3
	2001	35	6	3
	2002	84	8	6
	2003	52	21	12
	2004	81	31	20
	2005	81	15	11
	2006	110	20	11
	2007	85	17	13
	2008	60	7	6
Siat - Svin - <i>Pigs</i>	2000	66	2	2
	2001	74	12	3
	2002	90	14	6
	2003	49	18	8
	2004	82	22	9
	2005	78	26	4
	2006	89	35	22
	2007	90	23	16
	2008	105	15	6
Vasikat - Kalvar - <i>Calves</i>	2000	501	18	13
	2001	416	26	15
	2002	510	39	21
	2003	380	33	21
	2004	454	33	15
	2005	476	35	19
	2006	425	28	15
	2007	412	17	8
	2008	387	28	17
Ankat ja hanhet - Ankor och gäss - <i>Ducks and geese</i>	2008	11	18	9

¹⁾ Eläinsuojelulaki 42 §
Djurskyddslag 42 §
Law of animal protection, 42 §

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

3.9.

Kuljetusten EU-eläinsuojelutarkastukset vuosina 2000 - 2008

EU-djurskyddsinspektioner av transporter åren 2000 - 2008

EU inspections of animal protection during transports, 2000 - 2008

	Tarkastusten lukumäärä Antal inspektioner <i>Number of inspections</i> kpl - st - no	Tarkastukset, joissa epäkohtia Inspektioner, där man hittade fel <i>Inspections where defects were found</i> %	Tarkastukset, jotka johtivat toimenpiteeseen ¹⁾ Inspektioner som ledde till åtgärd <i>Inspections that led to action being taken</i> %
2000	268	23	5
2001	318	36	11
2002	317	26	8
2003	269	22	9
2004	474	23	9
2005	451	23	10
2006	443	21	8
2007	369	20	8
2008	328	11	6

¹⁾ Eläinsuojelulaki 42 §
Djurskyddslag 42 §
Law of animal protection, 42 §

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

3.10.

Eläinsuojelurikoksista ja -rikkomuksista annettujen tuomioiden määrä alioikeuksissa vuosina 2002 - 2007

Antal domar för djurskyddsbrott och -förseelse i underdomstolar åren 2002 - 2007

Number of sentences for animal welfare crime and violation in lower courts, 2002 - 2007

Rikosnimike Brottsbenämning <i>Crime nomenclature</i>	Tuomioiden lukumäärä - Antal domar - <i>Number of sentences</i>					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Eläinsuojelurikkomus - Djurskyddsförseelse - <i>Violation of the animal welfare</i>	96	83	90	90	119	80
Lievä eläinsuojelurikos - Lindrigt djurskyddsbrott - <i>Petty crime against animal welfare</i>	15	18	23	28	18	40
Eläinsuojelurikos - Djurskyddsbrott - <i>Crime against animal welfare</i>	53	70	75	85	103	87
Tuomiot yhteensä - Domar totalt - <i>Sentences total</i>	164	171	188	203	240	207

Lähde: Tilastokeskus, Oikeustilastot, Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset
Källa: Statistikcentralen, Rättsväsende, Åtalade, dömda och straff
Source: Statistics Finland, Justice, Prosecutions, sentences and punishments

Elintarviketurvallisuus

Livsmedelssäkerhet ■ Food safety

Kuluttajien hyvinvointi asettaa vaatimuksia koko elintarvikeketjulle. Huomioimalla elintarviketurvallisuusketjun joka vaiheessa saadaan tuotettua laadukkaita elintarvikkeita. Nykyinen elintarviketurvallisuuden taso on saavutettu viranomaisten sekä alan toimijoiden yhteistyöllä.

4



Elintarviketurvallisuus

Elintarviketurvallisuus kuuluu välttämättömänä osana koko elintarvikeketjuun. Jokapäiväinen elintarvikkeiden kulutus perustuu luottamukseen koko elintarvikeketjua kohtaan. Elintarvikeketjun toimijan omavalvonnan merkitys on lisääntynyt elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun varmistamisessa. Viranomaisvalvonnan tavoitteena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta ja valvonnan kohdistamista riskeihin.

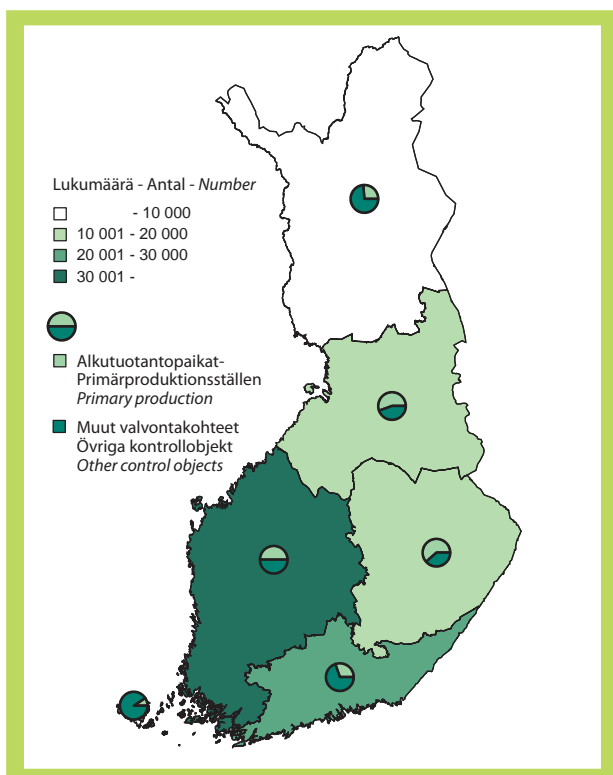
Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja. Elintarvikevalvonnan painopistettä on pyritty siirtämään aiempaa enemmän lopputuotteiden tutkimuksesta tuotantoketjun eri vaiheiden ja erityisesti alkutuotannon hygieenisen toiminnan varmistamiseen, toimijoiden omavalvonnan kehittämiseen ja omavalvonnan toimivuuden seurantaan. Pyrkimyksenä on taata elintarvikkeiden turvallisuus varmistamalla raaka-aineiden turvallisuus.

Suomessa elintarvike- ja rehuvalvonnan suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Käytännön elintarvikevalvonta tapahtuu pääasiassa kunnissa ja lihan tarkastuksen osalta teurastamoissa. Myös yritykset itse valvovat tuottamiensa ja myymiensä elintarvikkeiden laatua ja määräystenmukaisuutta. Yri-

tysten omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta. Kuluttajat voivat parantaa elintarvikkeiden laatua pysymällä valppaana ja ilmoittamalla havaitsemistaan puutteista kunnan viranomaiselle.

Yleisen jäljitettävyyksivaatimuksen (178/2002) mukaan kaikkien elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, jotka käytetään tai voidaan käyttää elintarvikkeeseen ja rehuun. Toimijan tulee tietää, keneltä hän on hankkinut kaikki käyttämänsä raaka-aineet/lisäaineet ja kenelle hän on edelleen toimittanut valmistamansa tuotteet. Lisäksi tulee tietää elintarvikkeiden hankkimis- ja toimittamisajankohdat. Näiden pakollisten tietojen lisäksi suositellaan, että toimijoilla on tietoa hankituista ja myydyistä tavaramääräistä ja eristä. Asetus ei edellytä ns. sisäistä jäljitettävyyttä, eli esimerkiksi tietoa siitä, mikä raaka-aine- tai lisäaine-erä on käytetty mihinkin valmistettavaan elintarvike-erään.



Kunnallinen elintarvikevalvonta

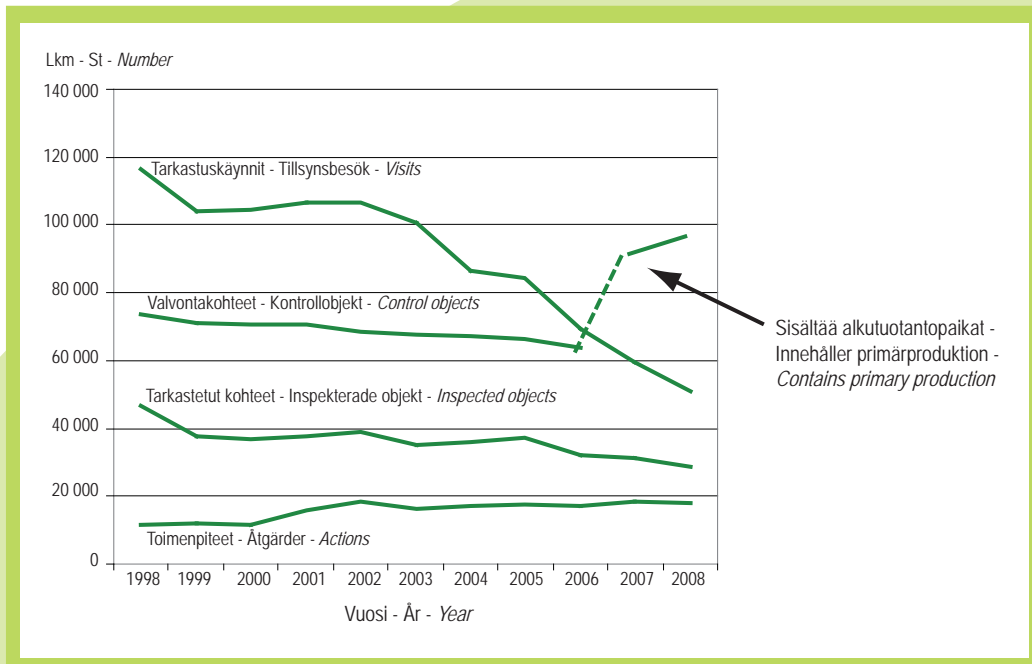
Valtaosa käytännön elintarvikevalvonnasta on kuntien vastuulla. Kunnan valvontaan kuuluvat suuria teurastamoja ja poroteurastamoja lukuun ottamatta kaikki elintarvikehuoneistot.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan tiedot vuonna 2008 kerättiin yhteensä 181 kunnasta tai kuntayhtymästä. Lukumäärä on pienentynyt vuosi vuodelta. Syynä tähän on ollut kuntamuutokset tai kuntien muodostamat suuremmat seudulliset valvontayksiköt. Vuonna 2004 kuntia tai kuntayhtymiä oli 275 kpl.

Kuntien valvonnassa vuonna 2008 oli yhteensä yli 95 000 kohdetta (taulu 4.1). Kohteiden määrä kasvoi vuonna 2007 reilusti, sillä silloin valvonnan piiriin tulivat mukaan myös alkutuotantopaikat (kartta 4.1). Vuonna 2008 valvonnan piiriin kuului noin 12 600 maidontuotantotilaa ja noin 31 000 muuta alkutuotantopaikkaa. Maidontuotantotilat muodostavat 13 % ja muut alkutuotantopaikat 32 % kaikista valvontakohteista. Ravintolat ja suurtaloudet sekä myymälät ja myyntipaikat ovat määrältään myös suuria kohderyh-

4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä vuonna 2008

- Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2008
- Number of control objects of municipal food control, 2008



4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2008

- Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2008
- Control objects of municipal food control, 1998 - 2008

miä. Ravintoloita ja suurtalouksia oli vuonna 2008 lähes 32 000 ja ne muodostivat 33 % kaikista valvontakohteista. Myymälöiden ja myyntipaikkojen määrä oli noin 12 000 eli 13 % kaikista valvontakohteista.

Valvontakohteita, joilla oli hyväksytty omavalvontasuunnitelma, oli vuonna 2008 yhteensä vain 22 500 kpl. Määrä vaihtelee valvontakohderyhmittäin. Hyväksytty omavalvontasuunnitelma oli 84 %:lla maitoalan laitoksista, 81 %:lla liha-alan laitoksista, 79 % muna-alan laitoksista ja 73 %:lla kala-alan laitoksista. Elintarvikkeiden valmistusta tekevistä kohteista vain 46 %:lla sekä ravintoloista ja suurtalouksista vain 45 %:lla oli hyväksytty omavalvontasuunnitelma.

Valvontakohteita tarkastettiin (kuviota 4.1) vuonna 2008 yhteensä yli 28 000 kpl. Määrä on vähentynyt vuosien myötä, sillä valvonnan painopistettä on muutettu enemmän mm. omavalvonnan suuntaan. Noin 12 000 kohteessa tarkastus aiheutti jonkinlaisen toimenpiteen. Joissain kohteissa toimenpiteitä tehtiin useampiakin, sillä toimenpiteitä tehtiin vuonna 2008 yhteensä 18 000 kappaletta. Yleisimmät syyt toimenpiteisiin olivat puutteet omavalvonnassa tai puutteet yleisessä hygieniassa (taulu 4.2).

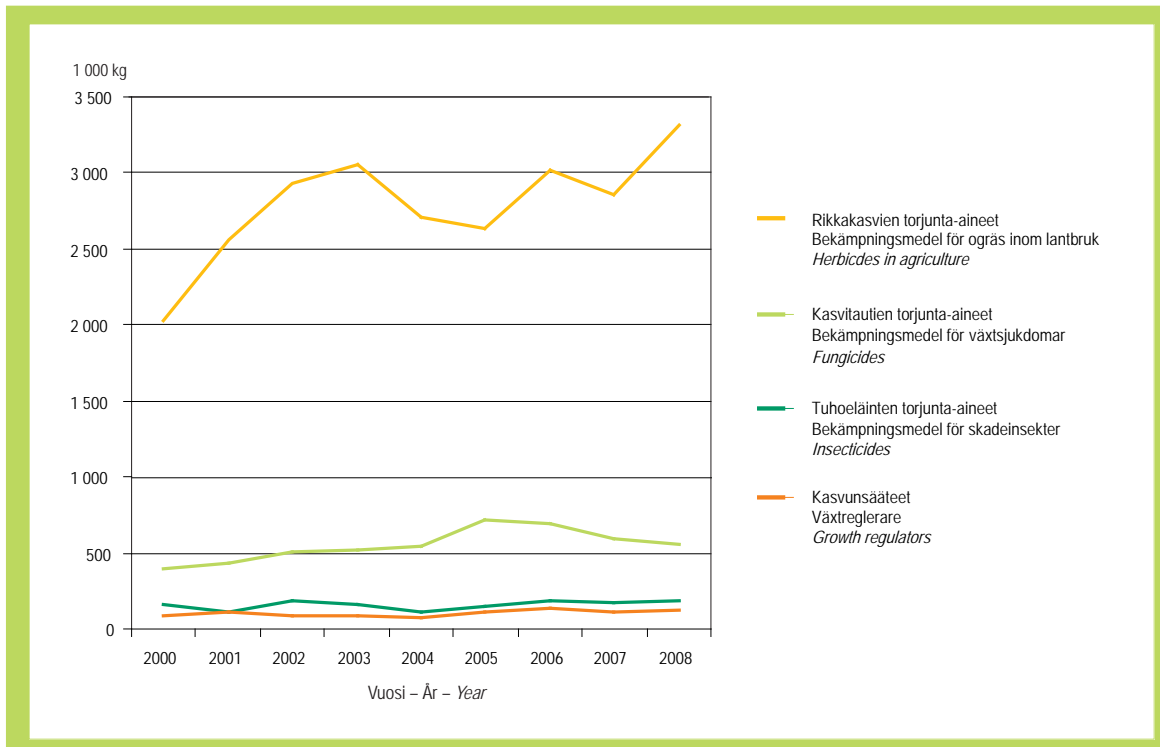
Valvontakohteiden tarkastusten ohella tärkeä menetelmä elintarvikevalvonnessa on näytteenotto ja tutkiminen. Kuntien viranomaiset ottivat näytteitä vuonna 2008 yli 19 000 kappaletta (taulu 4.3). Laboratoriotutkimuksia tehtiin mm. aistinvaraisen laadun, mikrobiologisen laadun lisäainepitoisuuksien ja vierasainemäärittysten suhteen (taulu 4.4). Näytteistä määrästenvastaisia oli noin 10 % ja nämä aiheuttivat yli 1 000 toimenpidettä.

Maahantuonnin valvonta

Tulli valvoo EU:n ulkopuolelta ja toisista jäsenmaista Suomeen tuotavia ei-eläinperäisiä elintarvikkeita. Tullilaboratoriossa tutkittiin vuonna 2008 lähes 4 000 tuontierää. Tutkittuja tuotteita olivat hedelmät, marjat, vihannekset, viljat, pähkinät ja mausteet. Prosessoituja elintarvikkeita, vihannes- ja hedelmävalmisteita, kastikkeita, keittoja, mehuja ja makeisia, tutkittiin myös runsaasti. (Lähde: Tullilaboratorion vuosikertomus)

Tutkituista elintarvikenäytteistä lähes 10 % todettiin määrästenvastaisiksi. Lisäksi lieviä normien rikkomuksia tai muuta huomautettavaa oli noin 13 %:ssa näytteistä.

Näytteistä tutkittiin monipuolisesti erilaisia ominaisuuksia riippuen näytetyypistä ja siitä millaiset määräykset tuotetta koskevat. Keskeisiä tutkimusalueita olivat kasvinsuojeluaineiden jäämät, mikrobiologia, lisäaineet, homemyrkyt ja vierasaineet. Kasvinsuojeluainejäämiä tutkittiin vuonna 2008 noin 1 700 tuontierästä ja niistä 8 % todettiin määrästenvastaiseksi ja 7 % sai huomautuksen. Mikrobiologisia tutkimuksia tehtiin 900 tuontierästä ja niistä määrästenvastaisiksi todettiin 6 % ja huomautuksen sai 11 %. Lisäaineita tutkittiin yli 700 erästä ja niistä määrästenvastaisia erä oli 7 %. Homemyrkyjä tutkittiin myös yli 700 tuontierästä ja määrästenvastaisia niistä oli 3 %. Vierasaineita tutkittiin yli 300 tuontierästä ja määrästenvastaisia niistä oli 5 %.



4.2. ■ Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 - 2008

- Försäljning av växtskyddsmedel åren 2000 - 2008
- Sale of plant protection products, 2000 - 2008

Hedelmien, vihannesten ja viljojen kasvinsuojeluainejäämien valvonta

Kasvinsuojeluaineita myytiin (kuviot 4.2) Suomessa vuonna 2008 yhteensä 4 miljoonaa kiloa. Eniten myytiin rikkakasvien torjunta-aineita. Niitä myytiin 3,3 miljoonaa kiloa, mikä on suurin määrä viimeiseen yhdeksään vuoteen. Muita kasvinsuojeluaineita ovat kasvitautien torjunta-aineet, tuhoeläinten torjunta-aineet sekä kasvunsäätet.

Kasvinsuojeluaineiden jäämiä elintarvikkeissa tutkittiin vuonna 2008 yhteensä runsaasta 2 000 kasviperäisestä elintarvikkeesta (taulu 4.5). 82 % näytteistä oli hedelmiä ja vihanneksia. Edellisenä vuonna näiden osuus oli 66 %. Viljanäytteitä oli 7 %, lastenruokanäytteitä 1 % ja muita prosessoituja elintarvikkeita 10 % kaikista näytteistä. Näytteistä 48 % oli EU:n ulkopuolisista maista peräisin olevia tuotteita. Kotimaisia tuotteita oli 14 % ja muista EU-maista peräisin olevia tuotteita 38 %.

Näytteistä 8 % oli vuonna 2008 määrästenvastaisia eli niissä todettiin sallitun enimmäispitoisuuden ylittävä määrä jäämiä. Vuonna 2007 määrästenvastaisten osuus oli 5 %. Vuonna 2008 tutkituista kotimaisista näytteistä 1 % oli määrästenvastaisia, EU-maista tuoduista tuotteista 5 % oli määrästenvastaisia ja EU:n ulkopuolelta tuoduista tuotteista 13 % oli määrästenvastaisia.

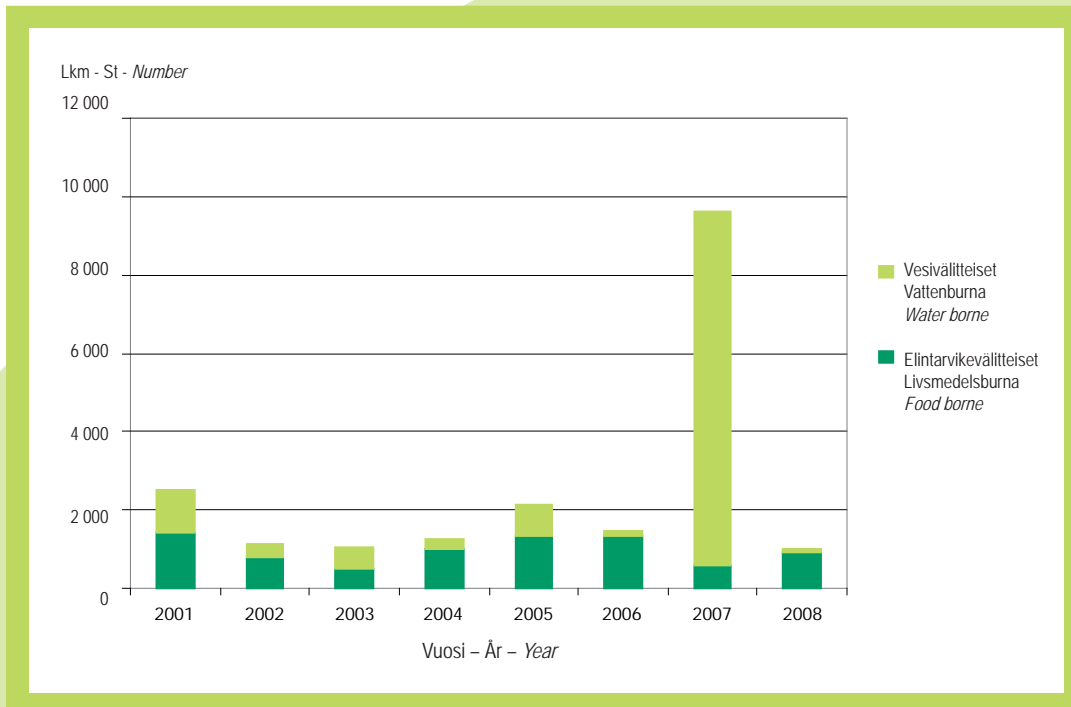
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimukset

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasaineohjelmaa toteutetaan vuosittain sekä kansallisen että Euroopan yhteisön lainsäädännön vaikutuksesta. Valvontaohjelman tarkoituksena on osaltaan varmistaa elintarvikkeiden turvallisuus niin, ettei elintarvikkeiden kautta tule ravintoomme eläinlääkkeiden jäämiä, ympäristökontaminantteja tai kiellettyjä aineita. Näytteitä otetaan sekä elävistä eläimistä että eläimistä saatavista elintarvikkeista – lihasta, maidosta, kalasta, kananmunista ja hunajasta.

Viimeiset saatavilla olevat tulokset ovat vuodelta 2005. Tuolloin tehtiin runsas 11 000 tutkimusta, joilla tutkittiin yli 80 erilaisen kasvua edistävän aineen, lääkeaineen ja ympäristömyrkyt esiintymistä. Tutkituista näytteistä 99,7 % oli hyväksyttävissä eli niissä ei todettu toimenpiderajan ylittäviä jäämätasoisuuksia.

Elintarvikkevälitteiset taudit

Valvonnasta huolimatta ihmisiä sairastuu elintarvike- ja vesivälitteisiin tartuntatauteihin. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään tartuntatautirekisteriin päätyy vain pieni osa sairastuneista,



4.3. ■ Ruokamyrkytys epidemioissa sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2008

- Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 - 2008
- Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 - 2008

koska suuri osa heistä ei hakeudu lainkaan lääkäriin. Vielä pienempi osa päätyy ruokamyrkytysrekisteriin.

Ruokamyrkytys epidemiat voivat välittyä joko saastuneen elintarvikkeen tai saastuneen veden kautta. Suurin osa epidemioista on elintarvikewälitteisiä (vuosina 2001–2008 keskimäärin 88 %) ja loput ovat vesivälitteisiä. Epidemioissa sairastuneiden määrät saattavat vaihdella paljonkin. Vuonna 2006 todettiin 42 elintarvikewälitteistä ruokamyrkytys epidemiaa (taulu 4.6), joissa raportoitiiin sairastuneen yli 1 300 henkilöä (kuvio 4.3). Vesivälitteisiä ruokamyrkytys epidemioita todettiin 4 ja niissä sairastui runsas sata henkilöä. Vuonna 2007 tilanne oli toinen: yli 9 000 ihmistä sairastui vesivälitteisiin epidemioihin, vaikka vesivälitteisiä epidemioita todettiin vain 3 kpl. Vuonna 2008 todettiin 38 elintarvikewälitteistä ruokamyrkytys epidemiaa, joissa raportoitiiin sairastuneen hieman yli 900 henkilöä. Vesivälitteisiä ruokamyrkytys epidemioita todettiin tuolloin 3 ja niissä sairastui noin 90 henkilöä.

Kasvikset ja kasvituotteet oli vuosina 2001 - 2008 keskimäärin yleisimmin raportoitu elintarvikeryhmä niissä elintarvikewälitteisissä epidemioissa, joissa välittäjäelintarvike pystyttiin osoittamaan. Seuraavaksi yleisimpiä välittäjiä olivat liha ja lihavalmisteet sekä kala ja kalavalmisteet. Vuonna 2008 eniten kuitenkin oli vilja ja viljavalmisteet syynä ruokamyrkytys epidemioihin (taulu 4.7); 24 % kaikista elintarvikewälitteisistä epidemioista aiheutui viljavalmisteista.

Käsittelyvirheen mukaan jaoteltuna (taulu 4.8) raportoidut elintarvikewälitteiset ruokamyrkytys epidemiat johtuivat vuonna 2008 infektoituneesta työntekijästä (12 epidemiaa), saastuneesta raaka-aineesta (6 epidemiaa), virheellisestä säilytyslämpötilasta (6

epidemiaa), ristikontaminaatiosta (3 epidemiaa), riittämättömästä jäädytyksestä (2 epidemiaa), riittämättömästä kuumennuksesta (2 epidemiaa), puutteellisista tiloista (2 epidemiaa) ja liian pitkästä säilytysajasta (2 epidemiaa). 16 epidemiassa syynä oli tuntematon tekijä.

Zoonoosit voivat tarttua myös elintarvikkeiden välityksellä eläimestä ihmiseen. Kts. aiheesta tarkemmin luvusta 3. Kotieläinten terveys ja hyvinvointi.

Kuluttajien turvallisuus

Tämän päivän kuluttaja haluaa syödä tuoretta, maukasta ja etenkin turvallista ruokaa. Kuluttajille merkityksellisiä elintarvikkeisiin liittyviä asioita ovat myös tuotantoeläinten alkuperä, niiden terveys ja hyvinvointi, sekä eläimille annettu lääkitys ja mahdollinen kasvuntehosteiden käyttö. Elintarvikkeiden terveellisyys, ruoan koostumus ja ravintoaineiden vaikutukset ovat ajankohtaisia teemoja. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden kuten myös kasviperäisten elintarvikkeiden valvonta Suomessa kohdistuu elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseen.

Turvallista ruokaa kuluttajien lautaselle saadaan kun koko elintarviketuotantoketju huomioi työn ja raaka-aineiden laadun sekä työntekijöiden ammattitaidon. Yritysten omavalvonnan merkitys tulee jatkuvasti kasvamaan. Katkeamaton elintarviketuotantoketju pitää sisällään katkeamattoman elintarviketurvallisuusketjun. Ruokamyrkytykset kertovat nopeasti katkoksesta tässä ketjussa. ■

4.1.

Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohtetyypeittäin vuonna 2008

Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori år 2008

Municipal food control by object category, 2008

Kohderyhmä Objektkategori Object category		Kaikki kohteet Alla objekt All objects	Oma- valvonta- suunnitelma ¹⁾ Egenkontroll- plan In-house control plan	Tarkastetut kohteet Inspekterade objekt Inspected objects	Tarkastus- käynnit Inspektions- besök Inspection visits	Toimen- piteet Åtgärder Actions
Maidontuotantotilat - Mjölksproduktionsenheter - Dairy farms	A	12 605	53	2 235	2 326	778
	B	13 %				
Muut alkutuotantopaikat - Övriga primärproduktionsställen - Other primary production	A	30 911	23	275	270	29
	B	32 %				
Liha-alan laitokset - Anläggningar inom köttbranschen - Establishments in meat branch	A	441	356	386	5 131	993
	B	0 %				
Kala-alan laitokset - Anläggningar inom fiskbranschen - Establishments in fish branch	A	409	299	333	1 174	470
	B	0 %				
Maitoalan laitokset - Anläggningar inom mjölkbranschen - Establishments in dairy branch	A	113	95	103	646	156
	B	0 %				
Muna-alan laitokset - Anläggningar inom äggbranschen - Establishments in egg branch	A	99	78	85	129	49
	B	0 %				
Maatilatalouden yhteydessä tapahtuva suoramyynä - Direktförsäljning på gården - Direct sales on farms	A	1 720	129	139	206	48
	B	2 %				
Elintarvikkeiden valmistus - Tillverkning av livsmedel - Manufacture of foodstuff	A	2 251	1 040	1 266	2 235	990
	B	2 %				
Pakkaamot, tukkukaupat ja varastot - Packerier, partiäffärer och lager - Establishments engaged in packing, wholesale trade and storing activities	A	3 005	1 298	827	1 489	533
	B	3 %				
Ravintolat ja suurtaloudet - Restauranger och storhushåll - Restaurants and industrial kitchens	A	31 700	14 192	16 853	26 637	10 230
	B	33 %				
Myyvälät ja myyntipaikat - Affärer och försäljningsställen - Retail stores and selling points	A	11 958	4 944	5 986	10 755	3 772
	B	13 %				
Yhteensä - Totalt - Total	A	95 212	22 507	28 488	52 648	18 048
	B	100 %				

A = kpl - st - number

B = % kaikista valvontakohteista - % av alla tillsynsobjekt - % of all control objects

¹⁾ Kohteet, joilla hyväksytty oma-
valvontasuunnitelma - Antal objekt som har godkänd egenkontrollplan -
Number of objects which have accepted in-house control plan

Lähde: Elintarvikeeturvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.2.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan toimenpiteiden syyt vuonna 2008

Orsaker till åtgärder av den kommunala livsmedelstillsynen år 2008

Causes of actions in municipal food control, 2008

Kohderyhmä Objektkategori Object category	Toimen- piteet Åtgärder Actions	Toimenpiteiden syyt - Orsaker till åtgärder - Causes of actions			
		Omavalvonta Egenkontroll In-house control	Yleinen hygienia Allmän hygien General hygiene	Muu syy Övrig orsak Other cause	
Maidontuotantotilat - Mjölproduktionensheter - Dairy farms	A B	778	399 35 %	392 35 %	333 30 %
Muut alkutuotantopaikat - Övriga primärproduktionsställen - Other primary production	A B	29	20 67 %	7 23 %	3 10 %
Liha-alan laitokset - Anläggningar inom köttbranschen - Establishments in meat branch	A B	993	375 31 %	467 38 %	383 31 %
Kala-alan laitokset - Anläggningar inom fiskbranschen - Establishments in fish branch	A B	470	254 36 %	187 27 %	260 37 %
Maitoalan laitokset - Anläggningar inom mjölkbranschen - Establishments in dairy branch	A B	156	72 36 %	69 35 %	58 29 %
Muna-alan laitokset - Anläggningar inom äggbranschen - Establishments in egg branch	A B	49	38 48 %	18 23 %	24 30 %
Maatilatalouden yhteydessä tapahtuva suoramyyni - Direktförsäljning på gården - Direct sales on farms	A B	48	14 23 %	14 23 %	33 54 %
Elintarvikkeiden valmistus - Tillverkning av livsmedel - Manufacture of foodstuff	A B	990	581 41 %	480 34 %	357 25 %
Pakkaamot, tukkukaupat ja varastot - Packerier, partiaffärer och lager - Establishments engaged in packing, wholesale trade and storing activities	A B	533	261 42 %	165 26 %	199 32 %
Ravintolat ja suurtaloudet - Restauranger och storköket - Restaurants and industrial kitchens	A B	10 230	6 020 44 %	4 804 35 %	2 793 21 %
Mymälät ja myyntipaikat - Affärer och försäljningsställen - Retail stores and selling points	A B	3 772	1 903 35 %	1 669 31 %	1 853 34 %
Yhteensä - Totalt - Total	A B	18 048	9 937 41 %	8 272 34 %	6 296 26 %

A = kpl - st - number

B = % kaikista syistä - % av alla orsaker - % of all causes

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.3.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2008

Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen enligt produktgrupp år 2008

Laboratory analyses in municipal food control by product category, 2008

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category	Näytteet yhteensä Prov totalt Samples total	Määräysten- vastaisia näytteitä Prov som inte uppfyller kraven Non-complying samples	Tutkimuksia/ näyte Undersökningar/ prov Analyses/ sample	Toimen- piteitä Åtgärder Actions
	kpl - st - no	%	kpl - st - no	
Maito ja maitovalmisteet - Mjolk och mjolkprodukter - Milk and dairy products	1 467	5	1,7	42
Eräät ravintorasvat ja öljyt - Vissa livsmedels fetter och oljor - Certain fats and oils	196	16	1,5	22
Liha ja lihavalmisteet, riista ja siipikarja - Kött och köttprodukter, vilt och fjäderfä - Meat and meat products, game and poultry	3 715	10	1,4	248
Muna ja munavalmisteet - Ägg och äggprodukter - Egg and egg products	35	0	1,2	0
Kala ja -valmisteet, äyriäiset ja simpukat - Fisk och fiskprodukter, kraftdjur och musslor - Fish and fish products, molluscs and mussels	1 514	12	1,6	146
Vilja- ja leipomovalmisteet - Spannmåls- och bageriprodukter - Grain mill and bakery products	523	14	1,4	51
Hedelmät ja vihannekset sekä niistä tehdyt valmisteet - Frukt och grönsaker och av dessa tillverkade produkter - Fruit and vegetables, processed also	3 084	7	1,5	129
Pähkinät, pähkinätuotteet ja cocktailsnacksit - Nötter, nötprodukter och snacks - Nuts, nut products and snacks	19	21	1,5	1
Valmisruoat - Färdig mat - Prepared food	1 934	8	1,3	125
Keitot, liemet ja kastikkeet - Soppor, buljonger och såser - Soups, bouillons and dressings	445	3	1,5	11
Jäätelöt ja jälkiruoat - Glass och efterrätter - Ice cream and desserts	839	7	1,3	34
Yrtit ja mausteet - Örter och kryddor - Herbs and spices	37	11	1,5	3
Mehut, juomat, kivennäisvesi ja pakattu vesi - Safter, drycker, mineralvatten och förpackat vatten - Juices, beverages, sparkling and still water	181	20	1,1	5
Makeiset, hunaja ja sokeri - Sötsaker, honung och socker - Confectioneries, honey and sugar	26	23	1,3	3
Lisäaineet - Tillsatssämnen - Additives	2	50	1,0	1
Erityisruokavaliovalmisteet - Dietiska produkter - Foodstuffs for particular nutritional uses	28	14	1,7	4
Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvat tarvikkeet - Förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel - Materials intended to come into contact with foodstuffs	4 273	14	1,0	241
Muut tuotteet - Övriga produkter - Other products	1 059	15	0,9	88
Yhteensä - Totalt - Total	19 377	10	1,3	1 154

Lähde: Elintarvikeeturvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.4.

Eräiden elintarvikkeiden laboratoriotutkimukset kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2008

Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsynen för vissa livsmedel år 2008

Laboratory analyses in municipal food control of certain foodstuffs, 2008

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category	Aistinvarainen laatu Organoleptisk kvalitet Organoleptic quality	Mikrobiologinen laatu Mikrobiologisk kvalitet Microbiological quality	Lisä- aineet Tillsats- ämnen Food additives	Vieraat aineet Främmande ämnen Foreign matter	Muut tutkimukset Övriga tester Other analyses	
Maito ja maitovalmisteet	A	592	1 368	22	120	352
Mjölök och mjölkprodukter	B	1 %	4 %	-	-	1 %
<i>Milk and dairy products</i>						
Liha ja lihavalmisteet, riista ja siipikarja	A	1 223	3 150	21	41	643
Kött och köttprodukter, vilt och fjäderfä	B	2 %	9 %	-	-	9 %
<i>Meat and meat products, game and poultry</i>						
Muna ja munavalmisteet	A	3	36	0	0	3
Ägg och äggprodukter	B	-	-	-	-	-
<i>Egg and egg products</i>						
Kala ja -valmisteet, äyriäiset ja simpukat	A	812	1 446	20	51	85
Fisk och fiskprodukter, kräftdjur och musslor	B	3 %	11 %	-	4 %	15 %
<i>Fish and fish products, molluscs and mussels</i>						
Vilja- ja leipomovalmisteet	A	167	403	19	14	120
Spannmåls- och bageriprodukter	B	3 %	14 %	11 %	7 %	14 %
<i>Grain mill and bakery products</i>						
Hedelmät ja vihannekset sekä valmisteet	A	1 604	2 841	18	36	38
Frukt och grönsaker och produkter	B	2 %	7 %	-	-	8 %
<i>Fruit and vegetables, processed also</i>						
Valmisruoat	A	968	1 853	3	3	72
Färdig mat	B	2 %	8 %	33 %	-	4 %
<i>Prepared food</i>						
Keitot, liemet ja kastikkeet	A	154	369	4	0	67
Soppor, buljonger och såser	B	-	4 %	-	-	1 %
<i>Soups, bouillons and dressings</i>						
Jäätelöt ja jälkiruoat	A	425	826	1	1	31
Glass och efterrätter	B	1 %	7 %	-	-	-
<i>Ice cream and desserts</i>						
Mehut, juomat, kivennäis- ja pakattu vesi	A	21	165	5	0	13
Safter, drycker, mineral- och förpackat vatten	B	19 %	18 %	20 %	-	23 %
<i>Juices, beverages, sparkling and still water</i>						

A = tutkimusten määrä - antal av undersökningar - number of analyses

B = määrätystenvastaisia - antibestämmelse - non-complying

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.5.

Hedelmien, vihannesten ja viljojen kasvinsuojeluainejäämien valvonnassa analysoitujen näytteiden lukumäärä ja tulokset vuosina 2005 - 2008

Antal analyserade prov och resultat av tillsynen i fråga om växtskyddsmedelsrester i frukt, grönsaker och spannmål åren 2005 - 2008

Number of samples and results of residue monitoring of plant protection products of fruit, vegetables and cereals, 2005 - 2008

Tuoteryhmä Produktgrupp Product category		Alkuperä - Ursprung - Origin			Yhteensä Totalt Total
		Suomi Finland Finland	Muut EU-maat Övriga EU-länder Other EU countries	Muut kuin EU-maat Länderna utanför EU Other than EU countries	
Valvonta- ja seurantanäytteet					
Övervaknings- och uppföljningsprover Surveillance and follow-up enforcement sampling					
Hedelmät ja vihannekset - Frukt och grönsaker - Fruits and vegetables	A	249	607	812	1 668
	B	1 %	6 %	15 %	10 %
Viljat - Spannmål - Cereals	A	25	44	72	141
	B	-	-	3 %	1 %
Prosessoidut elintarvikkeet - Förädlade produkter - Processed products	A	2	98	100	200
	B	-	-	1 %	1 %
Lastenruoat - Barnmat - Baby food	A	10	14	0	24
	B	-	-	-	-
Yhteensä 2008 - Totalt 2008 - Total 2008	A	286	763	984	2 033
	B	1 %	5 %	13 %	8 %
2007	A	300	847	949	2 096
	B	1 %	5 %	7 %	5 %
2006	A	352	806	866	2 024
	B	-	5 %	9 %	6 %
2005	A	356	843	856	2 055
	B	-	6 %	7 %	5 %

A = lukumäärä - st - number

B = määräysten vastaisten näytteiden osuus (%) - andel (%) av antibestämelseprov - proportion (%) of non-complying samples

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja Tullilaboratorio

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira och Tulllaboratoriet

Source: Finnish Food Safety Authority Evira and Customs Laboratory

4.6.

Elintarvike- ja vesivälitteiset ruokamyrkytys-epidemit ja niissä sairastuneet vuosina 2001 - 2008

Livsmedels- och vattenburna matförgiftningsepidemier och antal personer som insjuknat i dem.åren 2001 - 2008

Food and water borne food poisoning epidemics and number of cases of illness, 2001 - 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ruokamyrkytys-epidemit -								
Matförgiftningsepidemier - <i>Food poisoning epidemics</i>								
Elintarvikevälitteiset - Livsmedelsburna - <i>Food borne</i>	52	35	22	41	50	42	29	38
Vesivälitteiset - Vattenburna - <i>Water borne</i>	6	3	11	7	5	4	3	3
Yhteensä - Totalt - Total	58	38	33	48	55	46	32	41
Sairastuneiden määrät - Antal insjuknade -								
<i>Number of cases of illness</i>								
Elintarvikevälitteiset - Livsmedelsburna - <i>Food borne</i>	1 423	790	488	994	1 338	1 341	602	914
Vesivälitteiset - Vattenburna - <i>Water borne</i>	1 103	334	565	277	790	114	9016	87
Yhteensä - Totalt - Total	2 526	1 124	1 053	1 271	2 128	1 455	9 618	1 001

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.7.

Elintarvikevälitteiset ruokamyrkytys-epidemit aiheuttaneen elintarvikkeen mukaan vuosina 2001 - 2008

Livsmedelsburna matförgiftningsepidemier enligt förorsakande livsmedel åren 2001 - 2008

Food borne food poisoning epidemics by causative foodstuff, 2001 - 2008

Elintarvike	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Livsmedel								
Foodstuff	Lkm - St - Number							
Liha ja lihavalmisteet - Kött och köttprodukter - Meat and meat products	10	3	4	7	12	5	4	4
Maito ja maitovalmisteet - Mjolk och mjolkprodukter - Milk and milk products	1	-	1	-	1	1	1	1
Muna ja munavalmisteet - Ägg och äggprodukter - Egg and egg products	1	-	-	1	1	-	-	-
Kala ja kalavalmisteet - Fisk och fiskprodukter - Fish and fish products	7	2	2	4	5	5	6	1
Vilja ja viljavalmisteet - Spannmål och spannmålsprodukter - Cereals and cereal products	2	1	-	3	3	4	2	9
Kasvikset ja kasvisuotteet - Grönsaker och grönsaksprodukter - Vegetables and vegetable products	8	9	3	5	6	13	5	7
Tuntematon tai useita ruokia - Okänt eller flera matvaror - Unknown or many foods	22	18	12	20	22	12	11	16
Muut - Andra - Others	1	2	-	1	-	2	-	-
Yhteensä - Totalt - Total	52	35	22	41	50	42	29	38

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

4.8.

Elintarvikevälikkeiset ruokamyrkytys epidemiat käsittelyvirheen mukaan vuosina 2001 - 2008

Livsmedelsburna matförgiftningsepidemier enligt hanteringsfel åren 2001 - 2008

Food borne food poisoning epidemics by type of mishandling, 2001 - 2008

Käsittelyvirhe	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hanteringsfel	Lkm - St - Number							
Mishandling								
Saastunut raaka-aine - Kontaminerad råvara - Contaminated raw material	5	5	4	6	7	6	7	6
Ristikontaminaatio - Korskontamination - Cross contamination	-	1	1	1	1	2	-	3
Riittämätön jäähditys - Otillräcklig nedkylning - Inadequate refrigeration	10	4	2	4	4	6	5	2
Riittämätön kuumennus - Otillräcklig upphettning - Inadequate cooking	6	7	2	4	3	6	1	2
Riittämätön pesu - Otillräcklig rengöring - Inadequate washing	-	1	-	-	1	-	1	-
Puutteelliset tilat - Bristfälliga lokaler - Inadequate facilities	3	1	1	2	2	1	-	2
Virheellinen säilytyslämpötila - Fel förvaringstemperatur - Improper storage temperature	10	4	4	4	9	7	4	6
Virheellinen kuljetuslämpötila - Fel transporttemperatur - Improper transportation temperature	1	-	-	-	6	1	2	-
Liian pitkä säilytysaika - För lång lagringstid - Overlong storage	5	3	3	3	3	5	1	2
Infektoitunut työntekijä - Infekterad arbetstagare - Infected employee	11	13	2	8	11	5	5	12
Puutteellinen käsihygienia - Bristfällig handhygien - Inadequate hand hygiene	-	-	-	-	-	2	-	-
Muu tekijä - Annan faktor - Other factor	6	4	2	-	-	-	-	-
Tuntematon tekijä - Okänd faktor - Unknown factor	19	10	9	16	26	25	12	16
Yhteensä - Totalt - Total	76	53	30	48	73	66	38	51

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Julkaisun ensimmäiseen lukuun on koottu tietoja koko elintarvikeketjun toimijoista ja toiminnasta alkutuotannosta kuluttajaan. Luku sisältää tietoja maatilojen lukumääristä, elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumääristä sekä elintarvikkeiden vähittäiskaupanalan ja ravitsemustoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumääristä. Luku sisältää myös tietoja maataluotannosta eli viljan, lihan, maidon ja kananmunien tuotantomääristä. Lisäksi tämä luku sisältää tietoa kuluttajien ja asutokuntien määristä sekä elintarvikkeiden kulutuksesta.

Tietolähteinä on käytetty Tiken maatilarekisteriä ja kasvinviljelytilastoja sekä meijeri-, teurastamo- ja kananmunien tuotantotilastoja sekä Ravintotasetta. Tarkemmat tiedot Tiken tilastoista löytyvät Matilda-tietopalvelusta. Tietolähteenä on käytetty myös Tilastokeskuksen yritysrekisterin vuositilastoa, teollisuuden alue- ja toimialatilastoa, väestörakennetilastoa sekä asunnot ja asuinolot-tilastoa. Suomen asukasluku on poimittu Väestörekisterin www-sivuilta. Tiedot on esitetty pääasiassa koko maan tasolla.

Toiseen lukuun on koottu luomutuotannon tilastoja. Luku sisältää tietoja luonnonmukaisessa tuotannossa olevien tilojen lukumääristä, niiden peltoaloista ja pellon käytöstä sekä kotieläinten lukumääristä. Luku sisältää myös luomusadon määriä ja sen käytön jakautumista maataloilla. Mukaan on otettu puutarhakasvien luomusatoja perustuen Puutarhayritysrekisteriin. Tässä luvussa on mukana on myös luomutoimijoiden ja -valvonnan tietoja. Tietolähteinä on käytetty Tiken maatilarekisteriä, Eviran luomurekisteriä sekä Tiken luomusatotilastoa. Valvonnan osalta tietolähteenä on käytetty Eviran luonnonmukaisen tuotannon valvontaraporttia.

Kolmas luku sisältää tietoja kotieläinten lukumääristä, terveydestä ja hyvinvoinnista. Lukuun on sisällytetty rehuvalmistus ja rehuvalvonta oleellisena osana eläinten hyvinvointia. Lisäksi luku sisältää tietoja eläintaudeista, zoonooseista ja eläinsuojeluvalvonnasta. Tiedot kotieläinten lukumääristä on saatu Tiken maatilarekisteristä. Muut kotieläintiedot ovat Eviran hallinnollisista raporteista. Eläinsuojelurikoksissa tietolähteenä on käytetty Tilastokeskuksen Syyteyt, tuomitut ja rangaistukset -tilastoa.

Neljännän luvun julkaisusta muodostaa elintarvikeeturvallisuus. Mukaan on valikoitu tietoja kunnallisen elintarvikevalvonnan toiminnasta valvontakohdetyyppittäin. Luku sisältää tietoja myös maahantuonnin valvonnasta, kasvinsuojeluainejäämävälvonnasta ja vierasainetutkimuksista. Lisäksi tähän lukuun on kerätty tietoja elintarvikevälitteisistä taudeista, pääasiassa ruokamyrkytysepidemiosta. Tietolähteinä on käytetty Eviran laatimia hallinnollisia raportteja, Eviran ruokamyrkytysrekisteriä, Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämää tartuntatautirekisteriä sekä Tullilaboratorion tietoja. Tiedot on esitetty pääasiassa koko maan tasolla.

Keskeiset käsitteet ja määritelmät on esitetty omana kokonaisuutena. Alueelliset luokitukset perustuvat tietojen viiteajankohtana voimassa olleisiin alueisiin.

Tiken tilastotuotanto ja muiden tietolähteiden käyttö perustuu lakiin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta (1200/1992), lakiin maaseutuelinkeinotilastoista (1197/1996), lakiin maaseutuelinkeinorekisteristä (1515/1994) ja tilastolakiin (280/2004). Muiden tietolähteiden käyttö perustuu tilastolakiin (280/2004).

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Pelloilta pöytäkirja -tilastojulkaisun tietojen oikeellisuuden ja tarkkuuden taso perustuu julkaisussa käytettyjen tietolähteiden laatuun. Julkaisuun on valikoitu oman aihealueensa luotettavimpia saatavilla olevia tietolähteitä, kuten hallinnollisia rekistereitä ja tietokantoja sekä tilastoja.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Pelloilta pöytäkirja -tilastojulkaisu ilmestyy nyt neljättä kertaa. Julkaisu ilmestyy vuosittain vuoden lopussa.

Julkaisussa esitetyt tiedot ovat lopullisia. Maatilojen rakenteen osalta tiedot kuvaavat kesän 2008 tilannetta. Kotieläintuotan-

non rakenteen osalta viiteajankohdat ovat seuraavat: nautaeläimet 1.5.2008, siat 1.4.2008, lampaat ja vuohet 1.6.2008, siipikarja 1.4.2008 ja hevoset 1.4.2008. Luomueläinmäärien viiteajankohta on 31.12.2008. Viljelykasvien satotiedot perustuvat vuosittain tehtävään satolaskelmaan, johon tiedot saadaan loka-marraskuun satotiedusteluista. Maatilatutkimusten viiteajankohtana on puolestaan kesä- ja joulukuu. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien tietojen osalta viiteajankohtana on kunkin kalenterivuoden loppu.

Tietojen saatavuus sekä läpinäkyvyys ja selkeys

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisu sisältää taulukoiden lisäksi graafisia kuvioita ja teemakarttoja. Mukana on myös yhteenveto kussakin osiossa käsiteltävästä aihepiiristä.

Käsillä olevan julkaisun lisäksi tietoja elintarviketalouden toiminnasta julkaistaan monipuolisesti Tiken muissa tilastojulkaisuissa ja verkkopalveluissa (www.matilda.fi). Elintarviketurvallisuuteen, luomutuotantoon, elintarvike- ja rehuvalvontaan sekä kotieläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tietoja on saatavilla muun muassa Eviran julkaisuista ja verkkopalveluista.

Julkaisuun liittyvän tietopalvelua tuottavan yksikön yhteystiedot ovat:

Tike, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus
Tilastopalvelut
PL 310, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin (vaihte): 020 77 2005
Sähköposti: tietopalvelu@mmmtike.fi

Tilastojen vertailukelpoisuus

Julkaisussa esitetyt maatalouden ja kotieläintuotannon rakennetta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia muun muassa maatilarekisterin tietojen kanssa. Kasvinviljely-, teurastamo-, meijeri- ja kananmunatuotannon tiedot ovat vertailukelpoisia muiden Tiken tuotantotilastojen tietoja sisältävien julkaisujen kanssa. Vastavasti elintarviketeollisuutta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia Tilastokeskuksen yritys- ja toimialarakennetta kuvaavien tilastojen kanssa. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevat tiedot ovat pääsääntöisesti vertailukelpoisia kunkin osa-alueen valvontaviranomaisen julkaisemien tietotuotteiden kanssa. ■

Käsitteitä ja määritelmiä

■ Alkutuotanto

Alkutuotannon tuotteiden tuotanto, kasvatus ja viljely, myös sadonkorjuu, lypsäminen ja kaikki eläintuotannon vaiheet ennen teurastusta. Se sisältää myös metsästyksen, kalastuksen ja luonnonvaraisien tuotteiden keräämisen. ■

■ Asuntokunta

Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. ■

■ Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja. Käytännön valvonta tapahtuu pääasiassa kunnissa. Lääninhallitukset ohjaavat kuntien suorittamaa valvontaa ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira johtaa ja kehittää valvontaa koko maan tasolla. Myös yritykset itse valvovat tuottamiensa ja myymiensä elintarvikkeiden laatua ja määräystenmukaisuutta. Omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta. ■

■ Luomu

Lyhenne sanasta luonnonmukainen. ■

■ Luomutila

Viljelmä, kasvihuone, sienten kasvattamo tai keruualue, joka kuuluu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen mukaiseen valvontajärjestelmään. Luomutila ei voi sisältää tuotantoyksiköitä, joissa harjoitetaan tavanomaista tuotantoa. Tilasta, jonka kasvintuotanto on luonnonmukaista mutta eläintuotanto tavanomaista, ei voi käyttää luomutila-nimitystä. ■

■ Luomutuotanto

Luomutuotannolla tarkoitetaan tuotantotapaa, joka määritellään Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa. ■

■ Maatila

Maatilalla tarkoitetaan niin sanottua aktiivitilaa, jolla on käytössä olevaa maatalousmaata vähintään yksi hehtaari ja joka harjoittaa maataloustuotantoa. Myös tilat, joilla on tätä vähemmän käytössä olevaa maatalousmaata, on otettu mukaan mikäli niiden taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1 200 euroa. Ennen vuotta 2000 aktiivitilaksi määriteltiin tila, jolla on hallinnassaan vähintään yksi hehtaari peltoa ja puutarhaa ja jolla on maataloustuotantoa tai muuta yritystoimintaa. Vuodesta 1995 lähtien aktiivitiloihin on luettu metsätaloutta tai muuta yritystoimintaa harjoittavista tiloista vain ne, joilla on peltoa viljelyksessä. ■

■ Omavalvonta

Omavalvonnalla tarkoitetaan elintarvikealan toimijan suunnitelmallisia toimia, joilla yrittäjä itse tunnistaa ja valvoo yrityksensä toiminnan tai toimintojen hygieenisii riskikohtia. Omavalvontasuunnitelma sisältää muun muassa tiedot riskikohtien valvontaan sovellettavista toimenpiderajoista sekä ohjeet mahdollisten toimenpiderajojen ylitysten aiheuttamista toimintatavoista. Elintarvikealan yrittäjän on pidettävä kirjaa sekä omavalvonnan tuloksista että virheiden korjaamiseksi tehdyistä toimenpiteistä. ■

■ Ruokamyrkytys

Ruokamyrkytyksellä tarkoitetaan ruuan tai talousveden nauttimisen välityksellä saatua tarttuvaa tautia tai myrkytystä. ■

■ Ruokamyrkytyssepidemia

Ruokamyrkytyssepidemialla tarkoitetaan tapausta, jossa vähintään kaksi henkilöä on saanut oireiltaan samanlaatuisen sairauden nautittuaan samaa alkuperää olevaa ruokaa tai talousvettä, ja missä epidemiologisesti kyseinen ruoka tai vesi voidaan todeta sairauden lähteeksi. ■

■ Siirtymävaihe

Luonnonmukaisessa tuotannossa siirtymävaiheella tarkoitetaan aikaa, jolloin peltoa on viljeltävä luonnonmukaisen tuotannon menetelmin, mutta tuotteiden markkinoiminen ei ole vielä mahdollista luonnonmukaiseen tuotantoon viittaavin merkinnöin. ■

■ Tartuntatautirekisteri

Tartuntatautirekisteri on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä valtakunnallinen rekisteri, johon tehdään ilmoitukset noin 70 nimetyn taudinaiheuttajamikrobin löydöksistä. ■

■ Toimipaikka

Toimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja yhdellä toimialalla toimiva eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Varsinainen toimipaikka harjoittaa yrityksen normaalia tuotantotoimintaa. Toimipaikkoja ovat esim. tehdas, myymälä, toimisto ja versta. Liikenteessä ja rakennustoiminnassa toimipaikka on pää- tai piirikonttori, josta toimintaa johdetaan. Aputoimipaikka sijaitsee erillään varsinaisesta tuotantotoiminnasta ja se tuottaa palveluja vain yritykselle itselleen. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pääkonttori, varasto omia tavaroita varten tai korjaamo omien ajoneuvojen korjaamista varten. Tilastoon tulevat toimipaikat, jotka tarkasteluvuonna toimivat yli puoli vuotta ja lisäksi ne työllistivät enemmän kuin puoli henkilöä tai niiden liikevaihto ylittää tietyn rajan. ■

■ Tuotantosuunta

Tuotantosuunnalla tarkoitetaan maatalon päätuotantosuuntaa eli taloudellisesti merkittävintä maatalouden tuotantosuuntaa, joka määräytyy vuoden aikana normaalioloissa saatujen bruttotulojen

perusteella. Tieto saadaan vuosittain tukea hakeneilta tiloilta maatalouden tukihakemuslomakkeilta ja on tällöin viljelijän itsensä ilmoittama. Tukea hakemattomien tilojen tieto määritetään tuotannonalojen ja vakioitujen katteiden avulla. ■

■ Valvontakohte

Valvontakohteella tarkoitetaan ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä säädettyjen viranomaistoimenpiteiden, kuten tarkastusten, näytteenoton, mittauksen, neuvonnan tai päätöksenteon kohteena olevaa toimijaa, toimintaa tai toimipaikkaa. ■

■ Vierasaine

Vierasaineet ovat ravintoon kuulumattomia, sinne joutuneita tai jääneitä kemiallisia aineita. Vierasaineet eivät ole elintarvikkeen valmistuksessa käytettyjä aineita eivätkä lisäaineita. Vierasaineita ovat esimerkiksi torjunta-aineet, raskasmetallit sekä ympäristömyrkyt. ■

■ Zoonoosi

Zoonoosit ovat tauteja, jotka voivat luonnollisella tavalla tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välillinen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, vedena tai hyönteisten välityksellä. Zoonoosien aiheuttajiin kuuluu bakteereita, viruksia, loisia ja sieniä. ■

Karttaluettelo

Förteckning över kartor

List of Maps

- 1.1. Maatilojen lukumäärä vuonna 1998 -**
Antal gårdar år 1998 -
Number of farms, 1998
Lähde: Tike, Maatilojen rakenne - Källa: Tike, Lantbrukets struktur - *Source: Tike, Farm Structure*
- 1.2. Maatilojen lukumäärä vuonna 2008 -**
Antal gårdar år 2008 -
Number of farms, 2008
Lähde: Tike, Maatilojen rakenne - Källa: Tike, Lantbrukets struktur - *Source: Tike, Farm Structure*
- 1.3. Sikojen teurastusmäärät vuonna 2008 -**
Antal slaktade svin år 2008 -
Number of slaughtered pigs, 2008
Lähde: Tike, Alueittainen lihantuotanto
Källa: Tike, Köttproduktion områdesvis
Source: Tike, Meat production by area
- 1.4. Suomessa vakinaisesti asuva väestö vuonna 2008 -**
Fast bosatt befolkning i Finland år 2008 -
The permanent resident population of Finland, 2008
Lähde: Väestörekisterikeskus - Källa: Befolkningsregistercentralen - *Source: Population Register Centre*
- 2.1. Luomutilojen lukumäärä vuonna 2008 -**
Antal ekogårdar år 2008 -
Number of organic farms, 2008
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.1. Nautaeläinten lukumäärä vuonna 2008 -**
Antal nötkreatur år 2008 -
Number of cattle, 2008
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä vuonna 2008 -**
Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2008 -
Number of control objects of municipal food control, 2008
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira - Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

Kuvioluettelo

Förteckning över figurer

List of Figures

- 1.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen nautaeläinten määrä tilalla vuosina 1995 - 2008 -**
Antal gårdar och medelantal nötkreatur på gårdarna åren 1995 - 2008 -
Number of farms and average number of cattle on farms, 1995 - 2008
Lähde: Tike, Maatilojen rakenne - Källa: Tike, Lantbrukets struktur - *Source: Tike, Farm structure*
- 1.2. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2008 -**
De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2008 -
Total yields of the most important crops, 1993 - 2008
Lähde: Tike, Satotilasto - Källa: Tike, Skördestatistik -
Source: Tike, Crop production statistics
- 1.3. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2008 -**
Totalproduktion av kött enligt djurslag åren 1995 - 2008 -
Total meat production by species, 1995 - 2008
Lähde: Tike, Lihan kokonaistuotanto - Källa: Tike, Totalproduktionen av kött - *Source: Tike, Total meat production*
- 1.4. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maataloilla vuosina 1983 - 2008 -**
Mjölproduktion, försäljning förbrukning på gårdar 1983 -2008 -
Production, sales and use of milk on farms, 1983 - 2008
Lähde: Tike, Maidon kokonaistuotanto - Källa: Tike, Totalproduktionen av mjölk- *Source: Tike, Total milk production*
- 1.5. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 1995 - 2007 -**
Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 1995 - 2007 -
Number of establishments in food industry by branch, 1995 - 2007
Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden alue- ja toimialatilasto - Källa: Statistikcentralen, Områdes- och näringsgrensstatistik över industrin - *Source: Statistics Finland, Regional and industrial statistics on manufacturing*
- 1.6. Asuntokuntien lukumäärä henkilömäärän mukaan vuosina 1985 - 2008 -**
Antal bostadshushåll enligt antal personer åren 1985 - 2008 -
Number of household-dwelling units by number of persons, 1985 - 2008
Lähde: Tilastokeskus, Asunnot ja asuinolot - Källa: Bostäder och boendeförhållanden -
Source: Dwellings and housing conditions
- 1.7. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1988, 1998 ja 2008 -**
Konsumtion av livsmedel åren 1988, 1998 och 2008 -
Consumption of foodstuff, 1988, 1998 and 2008
Lähde: Tike, Ravintotase - Källa: Tike, Näringsbalans - *Source: Tike, Balance sheet for food commodities*
- 2.1. Luomualat vuosina 2000 - 2008 -**
Ekologisk areal åren 2000 - 2008 -
Organic area, 2000 - 2008
Lähde: Evira, Luomurekisteri - Källa: Evira, Ekoregister - *Source: Evira, Organic register*
- 2.2. Luomusato vuosina 2006 - 2008 -**
Ekoskörd åren 2006 - 2008 -
Organic production, 2006 - 2008
Lähde: Tike, Luomusatotilasto - Källa: Tiken, Ekoskördstatistik - *Source: Tiken, Organic production statistics*

- 2.3. Luomusadon 2008 maatilakäyttö luomuna tai tavanomaisena -**
Användningen av ekoskörd 2008 som eko-vara eller konventionell vara -
Use of organic production 2008 as organic production or conventional
Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2009 -
Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2009 -
Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2009
- 2.4 Luomusadon 2008 käyttö maatilalla tai myynti maatilalta -**
Användningen av ekoskörd 2008 på gården eller försäljning från gården -
Use of organic production 2008 on farm or sale from farm
Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2009 -
Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2009 -
Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2009
- 3.1. Kotieläintilojen lukumäärä vuosina 1995 - 2008 -**
Antal husdjurgårdar åren 1995 - 2008 -
Number of animal farms, 1995 - 2008
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.2. Kotieläinten lukumäärä vuosina 1995 - 2008 -**
Antal husdjur åren 1995 - 2008 -
Number of livestock, 1995 - 2008
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.3. Siipikarjan lukumäärä vuosina 1995 - 2008 -**
Antal fjäderfå åren 1995 - 2008 -
Number of poultry, 1995 - 2008
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.4. Siipikarjaparvi (broilerit ja kalkkunat) salmonellatutkimukset-**
Salmonellaundersökningar av fjäderfåflockar (broilrar och kalkoner) -
Salmonella analyses of poultry flocks (broilers and turkeys)
Lähde: Evira, Eläintaudit Suomessa 2008- julkaisu- Källa: Evira, Djursjukdomen i Finland 2008 -publikation -
Source: Evira, Animal Diseases in Finland 2008 -publication
- 4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet vuosina 1998 - 2008 -**
Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen åren 1998 - 2008 -
Control objects of municipal food control, 1998 - 2008
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira - Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -
Source: Finnish Food Safety Authority Evira
- 4.2. Kasvinsuojeluaineiden myynti vuosina 2000 - 2008 -**
Försäljning av växtskyddsmedel åren 2000 - 2008 -
Sale of plant protection products, 2000 - 2008
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira - Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira -
Source: Finnish Food Safety Authority Evira
- 4.3. Ruokamyrkytys-epidemioiden sairastuneiden määrät vuosina 2001 - 2008 -**
Antal personer som insjuknat i matförgiftningsepidemier åren 2001 - 2008 -
Number of cases of illness in food poisoning epidemics, 2001 - 2008
Lähde: Evira, Ruokamyrkytysrekisteri- Källa: Evira, Matförgiftningsregister -
Source: Evira, Food poisoning register

Julkaisussa käytetyt lähteet

(suluissa SVT, jos tilasto on Suomen virallinen tilasto)

Tike

Maatilarekisteri
Ravintotase
Maatilojen rakenne (SVT)
Satotilasto (SVT)
Luomusatilasto
Puutarhatilastot (SVT)
Viljan käyttö- ja varastotilasto (SVT)
Lihan kokonaistuotanto (SVT)
Alueittainen lihantuotanto (SVT)
Maidon kokonaistuotanto (SVT)
Kananmunien kokonaistuotanto (SVT)

Tilastokeskus

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto (SVT)
Yritysrekisterin vuositilasto (SVT)
Väestörakenne (SVT)
Asunnot ja asuinolot (SVT)
Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset (SVT)

Väestörekisterikeskus

Suomen asukasluku vuodenvaihteessa 2008 - 2009

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira)

Luomurekisteri
Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti 2008
Ruokamyrkytysrekisteri
Eläintaudit Suomessa 2008 –julkaisu
Eläinsuojeluvalvonnan tiedot
Kunnallisen elintarvikevalvonnan tiedot
Rehuseosten valmistusmäärät
Rehuvalvonnan tiedot
Kasvinsuojeluaineiden myyntitiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Tartuntatautirekisteri

Tullilaboratorio

Kasvinsuojeluainejäämien valvontatiedot
Maahantuonnin valvontatiedot



MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN TIETOPALVELUKESKUS

■ **Tike, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus**

Tilastoryhmä
PL 310
00023 Valtioneuvosto
Puhelin 020 77 2005
www.mmmtike.fi

■ **Tike, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral**

Statistik
PB 310
00023 Statsrådet
Telefon 020 77 2005
<http://www.mmmtike.fi/sv/index.html>

■ **Tike, Information Centre of the Ministry of Agriculture and Forestry**

Statistics
PO BOX 310
FIN-00023 Government
HELSINKI FINLAND
Phone +358 20 77 2005
<http://www.mmmtike.fi/en/index.html>